

Японские народные сказки

Метод чтения Ильи Франка

Текст подготовил Илья Франк

frank@franklang.ru

Консультант-японист: Александр Вурдов

От составителя:

Данные тексты предназначены, в основном, для начинающих осваивать японский язык. Прочтя текст с транскрипцией, дословным переводом и лексико-грамматическим комментарием, не забудьте затем прочитать следующий за ним тот же текст, но уже не разобранный!

Буду благодарен за советы, замечания и исправления: frank@franklang.ru

Как читать эту книгу (порядок работы с текстом).

- 1) Вы прочитываете разобранный текст, по одному предложению: сначала предложение целиком в транскрипции (в ромадзи) (дважды: сперва медленно и про себя, глядя в перевод и соотнося ромадзи с японской письменностью, затем в нормальном темпе и вслух, целиком), потом то же предложение в японской письменности (стараясь прочитать предложение целиком, не подглядывая в ромадзи).
- 2) Вы прочитываете еще раз разобранный текст (сказку целиком), в японской письменности, про себя, при необходимости подглядывая в транскрипцию и перевод.
- 3) Вы прочитываете еще раз разобранный текст (сказку целиком), в японской письменности, вслух.
- 4) Вы прочитываете неразобранный текст (в японской письменности) целиком, про себя, следя только за содержанием.
- 5) Вы прочитываете неразобранный текст вслух.

Примечания к используемой транскрипции (ромадзи):

ou = oo (кроме окончания словарной формы глагола, где так и читается ou: ou, а также
кроме сочетания префикс почтительности + слово на и: outi — дом)

si = shi

ti = chi

tu = tsu

di = ji

du = zu

wo = o

nb = mb

sya/syo/syu = sha/sho/shu

tya/tyo/tyu = cha/cho/chu

jya/jyo/jyu = ja/jo/ju

Примечания:

Если приводится и китайское, и японское чтение иероглифа, то они разделяются косой
чертой

Шесть дзидзо и соломенные шляпы

Журавлиная благодарность

Иссунбоши

Трескучая гора

Бамбуковая принцесса

Краб и обезьяна

Момотаро

Воробей с отрезанным языком

Урашиматаро

Ямамба

Танабата

かさじぞう

Kasajizou (дзидзо в бамбуковых шляпах; kasa — бамбуковая шляпа, jizou: «земли хранитель» — буддийское божество, покровитель детей и путников)

むかしむかし、あるところにおじいさんとおばあさんがいました。Mukasi mukasi (давным-давно), aru tokoro ni (в некоем месте; ni — показатель места) ojiisan to obaasan ga imasita (дед с бабкой были; ga — показатель ремы /Кто был? Дед и баба/). おじいさんは、あみがさを作つてくらしていました。Ojiisan wa (дед; wa — показатель темы /= когда речь идет об уже известном: а что касается деда, то/), amigasa wo tukutte (плетеные шляпы делая, производя; wo — показатель объекта действия; tukuru — делать, создавать, строить; amu — плести + kasa — бамбуковая шляпа) kurasiteimasita (жил, зарабатывал на жизнь: «живущим был»; kurasu — жить + iku — быть, жить). おじいさんとおばあさんは貧乏で、ある年のおおみそかにはお正月のおもちを買うお金もありませんでした。Ojiisan to obaasan wa binbou de (дед да бабка бедные будучи; de — срединная, соединительная

форма глагола-связки da — быть; 貧 bin — бедный; 乏 bou — скудный; недостаток; 貧乏 binbou /n перед m, b, p произносится как m/ — бедность), aru tosi no oomisoka ni wa (в одного Нового года канун; no — показатель принадлежности, отношения) osyougatu no omoti wo kau (новогодних лепешек купить; 正 syou — главный; 月 gatu — луна, месяц; o- — префикс почтительности) okane mo arimasendesita (денег больше не было; arimasu — есть, имеется/arimasen — не быть, отсутствовать). それでおじいさんはあみがさを売るために町に行くことにしました。Sorede ojiisan wa (затем дед) amigasa wo uru (плетеных шляп продать) tame ni (ради = чтобы) mati ni iku (в город пойти) koto ni simasita (собрался; suru — делать; koto ni suru — собраться /что-то сделать/). おじいさんはあみがさを五つしよつてでかけました。Ojiisan wa amigasa wo itutu syotte (дед пять шляп закинув за спину: syou) dekakemasita (отправился). 町は遠くて長いあいだのはらを歩きました。Mati wa tookute (город далек /будучи/; tooi — далекий) nagai aida nohara wo arukimasita (долгий промежуток /времени/ по полю шел; aruku; 野原 nohara — «дикое поле»). やつと町について、おじいさんは Yatto mati ni tuite, ojiisan wa (наконец, придя в город, дед; tuku — прибывать) 「あみがさ、あみがさはいかがですか。じょうぶなあみがさ。」 “Amigasa, amigasa wa ikaga desu ka (шляпы, как насчет шляп; ikaga — как; desu — есть /глагол-связка/; ka — показатель вопроса). Jyoubu na amigasa (крепкие/прочные шляпы; na — суффикс прилагательного).”

と言いながら売り歩きました。to iinagara (говоря; -nagara — показатель одновременности действия) uri arukimasita (продавая ходил; uru — продавать). 町はとてもにぎやかで、お正月のじゅんびをしている人がたくさんいました。Mati wa totemo nigiyaka de (город совершенно оживленным будучи = поскольку был), osyougatu no jyunbi wo (новогоднюю подготовку) siteiru hito ga (делающих людей: suru — делать + iru — быть) takusan imasita (много было). お魚、おさけ、おもちを買ってみなは自分の家に帰りました。Osakana (рыбу), osake, (сакэ) omoti wo katte (рисовые лепешки купив) mina wa (все) jibun no ie ni kaerimasita (в собственные дома возвращались; kaeru; 自 ji — сам, лично 分 bun — часть). だれもあみがさを買ってくれませんでした。Daremo amigasa wo katte kuremasendesita (никто шляпы не покупал; /-te/ kureru — давать /фамильярно/ — выражает направление действия от 3-го лица ко 2-му или 1-му, в данном случае: у него для себя никто не покупал). お正月にはだれも外を歩かないのであみがさはいりません。Osyougatu ni wa (на Новый год) daremo soto wo (никто наружу) arukanai node (не выйдет, не выходит поскольку; -nai — суффикс отрицания) amigasa wa irimasen (шляпы не нужны; iru — нуждаться). おじいさんが一日中町を歩いても、声を出しても、あみがさは一つも

売れませんでした。Ojiisan ga iti niti tyuu (в течение дня) mati wo (по городу) aruite mo (и ходил; mo — также, ...te mo — хотя, даже), кое wo dasite mo (хотя и кричал; 出 de/ru/ — выходить наружу, показываться; da/su/ — вынимать, выставлять), amigasa hitotu mo uremasendesita (шляпы одной даже не продал). そしておじいさんはしかたなく、おもちゃを買わずに帰ることにしました。Soshite ojiisan wa sikatanaku (затем дед, волей-неволей; sikata — способ, shikata nai — волей-неволей), omoti wo kawazu ni (рисовых лепешек не купив; -zu — суффикс отрицания) kaeru koto ni simasita (вернуться решил).

おじいさんが町を出て歩き出した時、雪がふりはじめました。Ojiisan ga mati wo dete (дед из города вышел, выйдя) arukidasita toki (и зашагал когда; toki — время), yuki ga furihajimemasita (снег начал падать; furu; hajimeru — начинать). 疲れたおじいさんは雪の中でこごえながらのはらを歩いて行くとじぞうさまのすがたが見えました。Tukareta ojiisan wa (уставший, утомленный дед) yuki no naka de (снега посреди; no — показатель принадлежности; de — показатель места /где происходит какое-либо действие/, или орудия действия) kogoenagara (мерзнув; kogoeru) nohara wo aruiteiku to (по полю ~~нда~~ шел когда) jizousama no sugata ga miemasita (дзидзо фигуры: увидел; -sama — суффикс, выражающий еще большую почтительность, чем -сан; 地藏 jizou — «земли сберегатель, обладатель» — Кситигарбха — боддхисатва, охраняющий детей, путников и подземный мир). 石のじぞうさまは六つ並んで、頭の上に雪がつもっていて、つららもさがっていました。Isi no jizousama wa muttu narande (каменных дзидзо шесть стояли в ряд; narabu — стоять в ряд), atama no ue ni (поверх головы; ue — сверху) yuki ga tumotte ite (снег нагромоздился, навалился: tumogu + iku — идти /выражает здесь действие, направленное из прошлого в будущее: снег лег и так и будет лежать/), turara mo (сосульки тоже) sagatteimasita (свисали; sagaru). やさしい心のおじいさんは Yasasii kokoro no ojiisan wa (доброго сердца дед = будучи добр сердцем) 「じぞうさまはさむいだろう。」 “Jizousama wa samui darou (дзидзо, наверное, мерзнут; samui — холодно; darou — пожалуй /есть/ — от da — быть).” と思いました。to omoimasita (подумал; omou). おじいさんはじぞうさまの頭をふいて、雪をとってあげました。Ojiisan wa jizousama no atama wo fuite (дед головы дзидзо обмел; fuku), yuki wo totte agemasita (снег снял; ageru — давать, преподносить /вежливо/; -te ageru — показывает направленность действия от 1-го лица в пользу 2-го или 3-го; toru — брать). そして、売れなかったあみがさをじぞうさまにかぶせてあげて、Sosite (затем), urenakatta amigasa wo (непроданные шляпы) jizousama ni kabusete agete (дзидзо накрыл; kabuseru — накрывать /чем-либо/), 「売れそこないのあみがさですけど、かぶってください・・・」 “Uresokonai no amigasa desu kedo

(непроданные /до того времени/ шляпы: uregu — продаваться; kedo — но, однако), kabutte kudasare (/их/ наденьте; kudasaru — давать /почтительно/; kudasare — условная основа глагола, здесь — в значении повелительного наклонения).”と言いました。to iimasita (сказал). でもあみがさが五つありますが、じぞうさまは六つです Demo amigasa ga itutu arimasu ga (но шляп было пять, а), jizou sama wa muttu desu (дзидзо /же/ было шесть)。あみがさが一つ足りないので、おじいさんは自分がかぶっていたあみがさをじぞうさまにかぶせてあげました。Amigasa ga hitotu tarinai no de (одной шляпы не хватало поскольку; tagu — быть достаточным), ojiisan wa jibun ga kabutte ita amigasa wo (дед собственную, надетую на него, шляпу) jizousama ni kabusetе agemasita (на дзидзо надел; kaburu — носить, иметь надетым; одевать на голову; kabuseru — накрывать /чем-либо/, заставить одеть)。 「古くてきたないですが、これをかぶってください。」 (Fukute kitanai desu ga (хотя она старая и грязная), kore wo kabutte kudasare (наденьте ее; kudasaru — давать, преподносить; -te kudasaru — выражает направленность действия, а также просьбу) とおじいさんが言いました。to ojiisan ga iimasita (дед сказал)。そしておじいさんは雪の中でまた歩き出して、家に帰りました。Sosite ojiisan wa (затем дед) yuki no naka de (посреди снега) mata arukidasite (снова побрел, пустившись в путь), ie ni kaerimasita (домой вернулся)。

おじいさんは家についた時、あみがさをかぶっていなかったので雪でまっしろでした。Ojiisan wa ie ni tuita toki (дед домой прибыл когда), amigasa wo kabutteinakatta node (шляпа не была надета поскольку) yuki de massiro desita (от снега совершенно белым был; 真 ma — правда, истина; выражает крайнюю степень цвета, сравните: kuroi — черный — makkuro — черный как смоль; 白 siro — белый)。おばあさんはおじいさんを見ると Obaasan wa ojiisan wo miru to (бабушка деда увидела когда), 「おじいさん、どうしました。」 “Ojiisan, dou simasita (дед, что случилось: «как сделалось»).” と聞きました。to kikimasita (спросила; kiku)。それでおじいさんは Sorede ojiisan wa (затем дед, а дед) 「じつは町であみがさがぜんぜん売れなかったんだ。 “Jitu wa (правда = на самом деле) mati de amigasa ga zenzen urenakatta n da (в городе шляпы совсем, вовсе не продал)。帰り道でじぞうさまを見て、さむいだろうと思つて、かさをさしあげた。Kaeri miti de (на обратном пути; kaeru — возвращаться) jizousama wo mite (увидев дзидзо), samui darou to omotte (что, наверное, холодно им, подумав; to — /подумав,/ что), kasa wo sasiteageta (дал, предложил им шляпы; sasiageru — давать, предлагать /почтительно/)。一つ足りなかったので、自分

のをかぶせてあげた。」 Hitotu tarinakatta node (одной /шляпы/ не хватило поскольку), jibun no wo kabusetete ageta (свою собственную надел).”

と答えました。 to kotaemasita (ответил; kotaeru). その話を聞いて、おばあさんはよろこんで Sono hanasi wo kiite (услышав этот рассказ), obaasan wa yorokonde (старуха обрадовавшись; yorokobu) 「それはいいことをしました。 “Sore wa (это) ii koto wo simasita (хорошее дело сделал). 貧乏でもわたしたちには家があつてありがたいことですね。」 Binbou demo (хотя и бедные) watasi-tati ni wa (у нас; watasi — я; -tati — суффикс множественного числа) ie ga atte (дом есть: «будучи»; agu — быть, иметься) arigatai koto desu ne (благодарное дело есть ведь = должны быть за то благодарны; ne — частица, выражающая некатегорическое утверждение).” と言いました。 to iimasita (сказала). そしてこごえるおじいさんをいろりであたためてあげました。 Sosite kogoeru ojiisan wo (затем мерзнущего деда) irori de (у очага) atatamete agemasita (греться посадила: «дала»; atatameru — греть). あみがさは売れなかつたので、おもちもほかの食べものもありませんでした。 Amigasa ga urenakatta node (поскольку шляпы не продал), omoti mo (ни рисовых лепешек) hoka no tabemono mo (ни другой еды) arimasendesita (не было; taberu — кушать; mono — вещь). おじいさんとおばあさんはつけものだけでごはんを食べてふとんに入りました。 Ojiisan to obaasan wa (дед и баба) tukemono dake de (соленье, маринад лишь будучи; takeru — макать; dake — только) gohan wo tabete (только рис поев) futon ni hairimasita (в футон /японская постель — толстое ватное одеяло, матрас/ залезли; hairu — входить вовнутрь).

あけがたまだ暗いうちに、おじいさんとおばあさんは外からうたが聞こえたので目を覚ましました。 Akegata mada (до зари) kurai uti ni (темноты посреди, во время; 内 uti — внутри), ojiisan to obaasan wa soto kara (soto — снаружи; наружная часть — kara — от, со стороны, из) uta ga kikoeta node (пение слышалось потому что) me wo samasimasita (проснулись; me — глаз; samasu — проснуться). まず遠くから聞こえたうたごえはだんだん近づいてきました。 Mazu (сначала, сперва) tooku kara (издалека) kikoeta utagoe wa (услышанный песни звук; кое — голос) dandan (постепенно; 段々 = 段段; dan — ступень, степень) tikaduite kimasita (приближался: «приближаясь, приходил»; tikaduku — приближаться).

「じぞうにあみがさをくれたおじいさん、おじいさんの家はどこだ、おじいさんの家はここか」 “Jizou ni amigasa wo kureta ojiisan (дзидзо шляпы давший старик; kureru —

давать), ojiisan no ie wa doko da (старика дом где же), ojiisan no ie wa koko ka (здесь ли).”
 といううたでした。 to iu uta desita (так звучала песня: «песня, в которой говорилось»; iu — говорить; to iu — /говорилось,/ что ...). おじいさんとおばあさんはびっくりしました。
 Ojiisan to obaasan wa bikkuri simasita (удивились: «удивленными сделались»). そして
 Sosite (затем), 「どっすん」 “Dossun (бах, бац).” という大きな音が聞こえました。 to iu
 (прозвучавший) ookina oto ga kikoemasita (большой = громкий звук слышался; kikoeru — слышать; слышаться). おじいさんとおばあさんは戸をあけてみておどろきました。
 Ojiisan to obaasan wa to wo akete mite (дверь открыв посмотреть: «открыв посмотрев») odorokimasita (поразились; odoroku — удивиться). 家の前に、にもつがいっぱいありました。
 Ie no mae ni (перед домом), nimotu ga (вещей, добра, багажа) ipprai arimasita (множество было). お米、おさけ、おもち、お魚、お正月のかざり、あたたかいふとん
 ときもの、いろいろものがありました。 Okome (рис; o- — префикс почтительности), osake (саке), omoti (рисовые лепешки), osakana (рыба), osyougatu no kazari (новогодние украшения), atatakai futon to kimono (теплая постель с кимоно), iroiro mono ga arimasita (различные вещи были). おじいさんとおばあさんがまわりを見ると、あみがさをかぶっている六つのじぞうさまが帰って行くのが見えました。 Ojiisan to obaasan ga mawari wo miru to (вкруг огляделись когда), amigasa wo kabutteiru (с надетыми шляпами) muttu no jizousama ga (шесть дзидзо) kaette iku no ga (возвращающихся обратно; iku выражает здесь действие, происходящее в пространстве в направлении от действующего лица или описываемого места; no — субстантиватор /то есть, слово, превращающий другие части речи в существительное/: kaette iku no — возвращение /увидели/ = увидели, что возвращаются) miemasita (увидели). じぞうさまたちはやさしい心のおじいさんにたのしいお正月をすごしてもらうために、おんがえしをしに来たのでした。 Jizousama-tati wa yasasii kokoro no ojiisan ni (доброму сердцем деду; ni — показатель дательного падежа) tanosii (приятный, радостный) osyougatu wo (новый год) sugositemorau (проводить; sugosu — проводить; morau — получать /фамильярно/; ...te morau — указывает направление действия от 2-го или 3-го лица в пользу 1-го /или, как здесь, в пользу более близкого нам персонажа или по его просьбе/) tame ni (ради, чтобы), ongaesi wo si ni (благодарность сделать чтобы; si — срединная /соединительно-именная/ основа от sugu; ni — здесь: чтобы; 恩返し ongaesi: «любовь, милость + возвращать» — отблагодарить, возвращением долга) kita no desita (пришли).

かさじぞう

むかしむかし、あるところにおじいさんとおばあさんがいました。おじいさんは、あみがさを作ってくらしていました。おじいさんとおばあさんは貧乏で、ある年のおみそかにはお正月のおもちを買うお金もありませんでした。それでおじいさんはあみがさを売るために町に行くことにしました。おじいさんはあみがさを五つしよってでかけました。町は遠くて長いあいだのはらを歩きました。やつと町について、おじいさんは

「あみがさ、あみがさはいかがですか。じょうぶなあみがさ。」
と言いながら売り歩きました。

町はとてものにぎやかで、お正月のじゅんびをしている人がたくさんいました。お魚、おさけ、おもちを買ってみなは自分の家に帰りました。だれもあみがさを買ってくれませんでした。お正月にはだれも外を歩かないのであみがさはいりません。おじいさんが一日中町を歩いても、声を出しても、あみがさは一つも売れませんでした。そしておじいさんはしかたなく、おもちを買わずに帰ることにしました。

おじいさんが町を出て歩き出した時、雪がふりはじめました。疲れたおじいさんは雪の中でこごえながらのはらを歩いて行くとじぞうさまのすがたが見えました。石のじぞうさまは六つ並んで、頭の上に雪がつもっていて、つららもさがっていました。やさしい心のおじいさんは

「じぞうさまはさむいだろう。」

と思いました。おじいさんはじぞうさまの頭をふいて、雪をとってあげました。そして、売れなかったあみがさをじぞうさまにかぶせてあげて、

「売れそこないのあみがさですけど、かぶってください・・・」

と言いました。でもあみがさが五つありますが、じぞうさまは六つです。あみがさが一つ足りないのです、おじいさんは自分がかぶっていたあみがさをじぞうさまにかぶせてあげました。

「古くてきたないですが、これをかぶってください。」

とおじいさんが言いました。そしておじいさんは雪の中でまた歩き出して、家に帰りました。

おじいさんは家についた時、あみがさをかぶっていなかったので雪でまっしろでした。おばあさんはおじいさんを見ると

「おじいさん、どうしました。」

と聞きました。それでおじいさんは

「じつは町であみがさがぜんぜん売れなかったんだ。帰り道でじぞうさまを見て、さむいだろうと思つて、かさをさしあげた。一つ足りなかったので、自分のをかぶせてあげた。」

と答えました。その話を聞いて、おばあさんはよろこんで

「それはいいことをしました。貧乏でもわたしたちには家があつてありがたいことですね。」

と言いました。そしてごごえるおじいさんをいろりであたためてあげました。あみがさは売れなかったので、おもちもほかの食べものもありませんでした。おじいさんとおばあさんはつけものだけでごはんを食べてふとんに入りました。

あけがたまだ暗いうちに、おじいさんとおばあさんは外からうたが聞こえたので目を覚ましました。まず遠くから聞こえたうたごえはだんだん近づいてきました。

「じぞうにあみがさをくれたおじいさん、おじいさんの家はどこだ、おじいさんの家はここか」

といううたでした。おじいさんとおばあさんはびつくりしました。そして

「どつすん」

と大きな音が聞こえました。おじいさんとおばあさんは戸をあけてみておどろきました。家の前に、にもつがいっぱいありました。お米、おさけ、おもち、お魚、お正月のかざり、あたたかいふとんときもの、いろいろものがありました。おじいさんとおばあさんがまわりを見ると、あみがさをかぶっている六つのじぞうさまが帰つて行くのが見えました。じぞうさまたちはやさしい心のおじいさんにたのしいお正月をすごしてもらうために、おんがえしをしに来たのでした。

つるの恩返し

Turu no ongaesi (журавлиная благодарность; 鶴 turu)

むかしむかし、貧乏で一人ですんでいるわかい男がいました。Mukasi mukasi (давным-давно), binbou de (в бедности) hitori de (в одиночестве) sundeiru (живущим был = живущий; sumu — жить + iru — «быть» /глагол-связка/) wakai otoko ga imasita (молодой мужчина был). 冬になり、雪がたくさんふっていました。Fuyu ni nari (зима наступила; naru — становиться; nari — промежуточная форма сказуемого), yuki ga takusan futteimasita (снега много выпало: «выпавшим было»; furu). ある日、深い雪の中を家に帰る途中、へんな音が聞こえました。Aru hi (однажды: «в некий день»), fukai yuki no naka wo (глубокого снега посреди) ie ni kaeru to-tyuu (по дороге домой: «домой возвращаться дороги посреди»; kaeru; 途 to — дорога; 中 tyuu/naka — середина), henna oto ga kikoemasita (странный звук слышался; kikoeru). そのうめき声のような音がどこから来たのかをさがしに、むこうの畑に行ってみました。Sono umekigoe no youna (этот стонущему голосу подобный; кое — голос) oto ga (звук) dokokara kita (откуда пришел) no ka wo (субстантиватор no: «откуда пришествие /голоса/») sagasi ni (поискать чтобы; sagasu), mukou no hatake ni ittemimasita (на противоположную сторону поля пойдя посмотрел; iku/ikimasu + miru/mimasu). ないてゐるつるをいちわ見つけました。Naiteiru turu wo iti wa mitukemasita (плачущего/поющего (о птице) журавля одного нашел; naku; mitukeru; wa — счетное слово /для птиц/). そのつるは、はねにやをうけなっていました。Sono turu wa (этот журавль), hane ni (в перья = в крыло) ya wo uke (стрелу получив; ukeru; uke — промежуточная форма сказуемого) naiteimasita (плакал). くるしんでいるつるをたすけようと思って、やをぬいてやりました。Kurusindeiru turu wo (страдающему журавлю; kurusimu — страдать, причитать) tasukeyou to omotte (помочь намереваясь), ya wo nuiteyarimasita (стрелу вытащил; nuku — вытаскивать + yaгу — давать /фамильярно/ — указатель направленности действия — обычно от 1-го лица в пользу 2-го или 3-го, здесь: от высшего к низшему, от человека к животному). たすけられたつるは空へとび立ちました。Tasukerareta turu wa (журавль, которому помогли /пассив/) sora e tobitatimasita (в небо взлетел; e — показатель направления; tobu/tobimasu — летать + tatu/tatimasu — стоять, вставать = взлетать).

そして、その男は家へ帰りました。Sosite, sono otoko wa ie e kaerimasita (затем этот мужчина домой вернулся; kaeru). 一人ぐらしの貧しい人なので、せいかつはさびしくて苦しく、ふだんはだれもたずねて来ません。Hitori (одинокой) gurasu no (жизни, существования; gurasu = kurasu) mazusii hito (бедным человеком) na node (будучи:

«поскольку»), seikatu wa (жизнь) sabisikute kurusiku (/будучи/ печальна и тяжела; sabisii; kurusii /здесь — срединно-соединительные формы прилагательных, после которых предложение разворачивается дальше/), fudan wa (обычно) daremo (никто) tazunete kimasen (навещать не приходил; tazuneru). しかしその夜、家の戸をとんとんとたたく音が聞こえました。Sikasi sono yoru (однако этим вечером), ie no to wo (в дверь дома) tonton (тук-тук) to tataku oto ga kikoemasita (стучащий звук слышался; kikoeru/kikoemasu). こんなにおそい時間の深い雪の日にだれが家に来たのかと思つて、戸をあけてびっくりしました。Konnanii osoi jikan no (настолько в позднее время: «позднего времени»; 時間 jikan: время + промежуток) fukai yuki no (глубокого снега) hi ni (в день) dare ga (кто) ie ni (в дом, домой) kita no ka (пришел; kuru/kimasu; ka — вопросительная частица) to omotte (подумав; omou; to — что ...), to wo akete (дверь открыв; akeru) bikkuri simasita (поразились; bikkuri suru/simasu). うつくしいむすめが立っていて、道にまよいましたので男の家にとまらせてくれとたのみました。Utukusii musume ga (красивая девушка) tatteite (стояла: «была стоящей»; tatu — стоять), miti ni (в дороге) mayoimasita (заблудилась; mayou/mayoimasu) node (поскольку) otoko no ie ni (в доме мужчины) tomarasetekure (позволить заночевать; tomaru — останавливаться на ночлег; tomaraseru — побуждать оставить на ночлег /побудительный залог/; -te kureru — эта форма выражает позволение совершить действие; kureru — давать /фамильярно/ — глагол, выражающий направленность действия от 2-го или 3-го лица в пользу 1-го) to tanomimasita (попросила; tanomu/tanomimasu). 男はとめてやりました。Otoko wa tometeyarimasita (мужчина впустил на ночлег; tomeru/tomemasu — оставлять на ночлег + yagu/yarimasu — давать /указатель направления действия от 1-го лица ко 2-му и 3-му, от 2-го ко 2-му и 3-му/). つぎの夜もむすめはとまらせてくれとたのみました。Tugi no yoru mo (следующей ночью также) musume wa tomarasetekure to tanomimasita (девушка попросилась на ночлег). また男はとめてやりました。Mata otoko wa tometeyarimasita (снова мужчина пустил ночевать). そのつぎの夜も同じようにむすめは男の家にとまりました。Sono tugi no yoru mo (следующей ночью также) onaji youni (также подобно = подобно этому) musume wa otoko no ie ni tomarimasita (девушка в доме мужчины осталась ночевать).

男はそのうつくしいむすめににようぼうになつてほしくなつて、ふうふになりました。Otoko wa (мужчина) sono utukusii musume ni (эту красивую девушку) nyoubou ni (женой) natte (сделать: «стать» = чтобы стала; naru — становиться; 女房 nyoubou — жена: женщина + комната, дом) hosikunatte (захотев: «хотящим став»; hosii — хотящий; hosiku +

naru), fuufu ni narimasita (мужем и женой стали; 夫婦 fuufu — муж, мужчина + жена, женщина; naru/narimasu — становиться). 二人は貧乏でしたが、しあわせで明るい家庭でした。Futari wa (вдвоем) binbou desita ga (бедны были, но), siawase de (в счастье) akarui katei desita (счастливая: «светлая» семья была). 近所の人たちは二人のしあわせをよろこんでいました。Kinjyo no hito-tati wa (соседи: «соседства люди»; -tati — суффикс множественного числа; 近 kin/tika(i) — возле, близкий 所 sho, jyo/tokoro — место) futari no siawase wo yorokondeimasita (счастьем двоих радовались: «радовавшимися были»; yorokobu — радоваться). しかし、長い冬がつづいて、お金も食べものもなくなり、二人はもっと貧しくなりました。Sikasi (но, однако), nagai fuyu ga (длинная/долгая зима) tuduite (продолжалась: «продолжаясь»; tuduku), okane mo (и денег) tabemono mo (и еды) nakunari (не стало: «отсутствующими стали»: naku + naru; nari — промежуточная форма сказуемого), futari wa (оба) motto mazusiku narimasita (более бедными стали). ある日、にようぼうははたをおることにしました。Aru hi (однажды), nyoubou wa (жена) hata wo (на ткацком станке) oгу (ткать) koto ni simasita (решила; глагол + koto ni suru/simasu — желание, намерение что-либо сделать). 男は家のおくのへやにはたをそなえつけました。Otoko wa (мужчина) ie no (дома) oku no (внутренней части) heya ni (в комнате) = (в комнате, находящейся во внутренней части дома) hata wo sonaetukemasita (станок установил; sonaetukeru; sonae — подготовка, заготовка + tukeru — посещать, размещать).

はたをおる前に、にようぼうは男にたのみました。Hata wo oгу mae ni (перед тем, как ткать на станке), nyoubou wa otoko ni tanomimasita (жена мужа попросила; tanomu).

「ぜったいにのぞいてはいけません。」 “Zettai ni (ни в коем случае) nozoite wa (заглядывать; nozoku) ikemasen (нельзя).”

男はやくそくをしました。Otoko wa yakusoku wo simasita (мужчина обещание сделал = пообещал). にようぼうはおくのへやの戸をしめて、はたをおりはじめました。Nyoubou wa (жена) oku no heya no (внутренней комнаты) to wo simete (дверь закрыв; simeru), hata wo orihajimemasita (на станке ткать начала). 三日三晩のあいだ、にようぼうはねっしんにおりつづけました。Mikkamiban (трех дней и трех ночей) no aida (в течение), nyoubou wa nessin ni (жена с усердием: «в усердии»; 熱心 nessin: netu — горячий, жаркий + sin — сердце) oritudukemasita (ткать продолжала). けつきよく、三日目の夜、おりものができました。Kekkyoku (в конце концов), mikka me no (третьего дня; me — показатель порядкового числительного) yogu (вечером), orimono ga dekimasita (ткань была готова). にようぼうは疲れ切つてでてきましたが、おりものはすばらしいできばえでした。

Nyoubou wa tukarekitte (жена, выбившись из сил; tukareru — уставать + kiru — резать /глагол «резать» выражает здесь крайнюю степень/) detekimasita (вышла: deru — выходить + kiru/kimasu — приходить; -te kiru обозначает действие с направлением движения к говорящему или к объекту повествования) ga (но), orimono wa (ткань) subarasii (прекрасного, великолепного) dekibae desita (качества была). 男はおりものを売りに町へでかけました。Otoko wa (мужчина) orimono wo uri ni (чтобы продать ткань) mati e dekakemasita (в город вышел; dekakeru/dekakemasu). このおりものはめったにないほどすばらしいので、とても高く売れました。Kono orimono wa (эта ткань) mettani (редко, почти никогда) nai (нет, отсутствует) hodo subarasii (настолько превосходна) node (так как) = (поскольку ткань была настолько превосходной, каких даже редко не бывает), totemo takaku uremasita (очень дорого смог продать; uru/urimasu; uremasita — от ureru — смочь продать /потенциальный залог/; takai — дорогой).

そのお金のおかげでせいかつができましたが、冬は長くてまたお金も食べものもなくなってしまいました。Sono okane (этим деньгам) no okage de (благодаря; 蔭 kage — тень, поддержка) seikatu ga dekimasita (жизнь сложилась) ga (но), fuyu wa nagakute (зима долгая, будучи долгой) mata (опять) okane mo tabemono mo nakunattesimaimasita (и деньги, и еда закончились; nai — не быть, отсутствовать + naku — стать + simau — закончить /подчеркивает законченность действия, а также часто —неблагоприятный его исход/). そこで、しようほうはもういちどはたをおることにしました。Sokode (тогда, поэтому), nyoubou wa mou itido (жена еще раз; 一度 itido — один раз; do — степень; счетное слово для событий) hata wo oru koto ni simasita (на станке ткать решила). またのぞかないように男にたのみました。Mata nozokanai (опять не заглядывать) youni (чтобы) otoko ni tanomimasita (мужа попросила; tanomu). 三日三晩まつていても、まだおりおわりません。Mikkamiban (три дня и три ночи) matteite mo (хотя ждал; matu + iru), mada (еще) oriowarimasen (не закончила ткать; owaru/owarimasu — заканчивать; owaranai/owarimasen — не закончить). 四日目の夜、疲れてやつれたしようほうは前よりうつくしいおりものを持って出てきました。Yokka me no yoru (вечером четвертого дня), tukarete (уставшая, устав) yatureta (исхудавшая: yatureru) nyoubou wa (жена) mae (раньше, перед) yori (чем) utokusii orimono wo (красивую ткань) motte detekimasita (держа вынесла; motu/ motimasu — держать + deru/demasu — выходить + kuru/kimasu — приходить). 男が町へ売りにでかけると、前よりもつといい値でおりものが売れました。Otoko ga mati e (мужчина в город) uri ni (продать чтобы) dekakeru to (вышел когда), mae yori (чем раньше) motto ii atai

de (за более хорошую цену) orimono ga uremasita (ткань смог продать; uru/urimasu — продавать, uremasu — суметь продать).

にようぼうのおかげでしあわせになったのに、男はもつとお金がほしくなりました。Nyoubou no okage de (благодаря жене) siawase ni natta (счастливыми стали; siawase — счастье, благополучие) noni (хотя), otoko wa motto okane ga hosiku narimasita (муж больше денег захотел: «хотящим стал»; hoshii + naru). それに、近所の人たちもいろいろなしつもんをしました。Sore ni (к тому же, кроме того), kinjyo: no hitotati (соседства люди = соседи) mo iroirona situmon wo simasita (также различные вопросы делали = задавали; suru/simasu; situmon — вопрос). 糸を買わずにどういうふうにようぼうがそんなにすばらしいおりものができるのでしょうか。Ito wo kawazu ni (нить не покупая; kau — покупать; -zu — суффикс отрицания, наряду с —nai: kawanai = kawazu — не покупая) douiufuuni (каким образом; 風 fu — метод, образ действия) nyoubou ga sonnani subarasii orimono ga (жена столь превосходную ткань) dekiru no desyou (смогла; dekiru — мочь; desyou — глагол-связка desu в вопросительной форме). それはふしぎなものだとみなは思っていました。Sore wa fusigina mono (такая чудесная вещь) da (есть; da — глагол-связка desu в просторечной форме) to mina wa omotteimasita (все подумали: «подумавшими были»; omou). 男はお金がほしくて、ほしくて、それにどのようににようぼうがはたをおるのかを知りたくて、にようぼうにもう一つのおりものをたのみました。Otoko wa okane ga hosikute, hosikute (мужчина же денег очень хотел), sore ni (к тому же) dono youni (каким образом) nyoubou ga hata wo oru no ka wo siritakute (жена на станке ткёт как узнать хотел; siru/sirimasu — знать; siritai — хотеть знать; siritakute — знать хотя /срединно-соединительная форма глагола/), nyoubou ni mou hitotu no orimono wo tanomimasita (у жены ещё одну ткань попросил). やつれたにようぼうはお金がそんなにひつようではないと思つたのにしぶしぶおることにしました。Yatureta nyoubou wa (исхудавшая жена) okane ga (в деньгах) sonnani hituyou (такой необходимости) dewanai (нет) to omotta noni (думала хотя) sibusibu (все-таки, нехотя) oru koto ni simasita (ткать решила).

「ぜつたいにのぞいてはいけません。」 “Zettai ni nozoitewa ikemasen (ни в коем случае заглядывать: «заглядывать если» нельзя; nozoku — подглядывать; -tewa — придаточные предложения условия /если .../, при этом в главном содержится отрицание: если ... то нет).”

と言つてから、にようぼうはおりはじめました。to itte kara (после того, как сказала; iu), nyoubou wa orihajimemasita (жена начала ткать: oru + hajimeru — начинать). 男は本当にに

ようぼうがどのようににはたをおるのか知りたかったのです。Otoko wa (мужчина) hontou ni (действительно) nyoubou ga (жена) dono youni (каким образом) hata wo oru no ka (на станке ткёт; ka — вопросительная частица) siritakatta no desu (хотел узнать; siritai — хочет узнать; siritakatta — хотел узнать). もうがまんできなくて、おくのへやに行つて、しょうじを少しだけあけました。Mou (уже, больше) gaman (терпение, выдержка) dekinakute (не мочь: dekiru — мочь, dekinai — не мочь, dekinakute — соединительная форма от dekinai; gaman dekinai — невыносимый), oku no heya ni itte (во внутреннюю комнату зайдя; iku), syouji wo (бумажные перегородки) sukosi dake akemasita (немного только открыл = приоткрыл; akeru). でも、見えたのはにようぼうではありませんでした。Demo (только, однако), mieta no wa (то, что было видно; mieru — виднеться) nyoubou dewa arimasendesita (женой не было; dewa arimasen — отрицательная форма связки de aru — быть, иметься). びっくりして、声を出してしまいました。Bikkuri site (изумившись: bikkuri suru), кое wo dasitesimaimasita (воскликнул: голос издал; dasu — вынимать + simau — заканчивать). じつは、大きなつるが、自分のはねをぬいて、おりものを作っていたのです。Jitu wa (дело в том, собственно говоря), ookina turu ga (большой журавль), jibun no hane wo nuite (свое оперение вынимая; nuku — вынимать), orimono wo tukutteita no desu (ткань изготавливала: tukuru). なぜそんなにすばらしいおりものができたのかわかりましたが、その時つるが男のことに気がつき、にようぼうのすがたにもどりしました。Naze (почему) sonnani subarashii orimono ga (столь прекрасная ткань) dekita no ka (получилась) wakarimasita ga (понял, но), sono toki (в это время) turu ga otoko no koto ni ki ga tuki (журавль мужчину заметил; ki ga tuku — заметить, обратить внимание; 気 ki — дух, энергия, настроение + tuku — прицепить, прикрепить), nyoubou no sugata ni (в облик жены) modorimasita (вернулся; modoru).

びっくりした男ににようぼうがせつめいしました。Bikkuri sita otoko ni (пораженному мужчине) nyoubou ga setumei simasita (жена объяснила). たすけられたつるがむすめのすがたになりその貧しいわかい男のために、自分の体をきずつけてまでおりものを作つてあげていたのでした。Tasukerareta turu ga (журавль, которому была оказана помощь) musume no sugata ni (в девушки образ) nari (превратившись: «став»; naru) sono mazusii wakai otoko no tame ni (этого бедного молодого мужчины ради), jibun no karada wo (свое тело; 自 ji — свой 分 bun — часть) kidutukete made (до того, до такой степени, что повредила; kidutu — ранить, повреждать) orimono wo tukutte ageteita no desita (ткала ткань; глагол + no desu — данная конструкция применяется говорящим, когда речь идет о

третьем лице; agegu — давать /вежливо/ — показатель направления действия от 1-го лица в пользу 2-го или 3-го, а также от низшего к высшему). でも、男はやくそくをやぶって、
 にようぼうの本当のすがたを見てしまったので、もういつしよにいることはゆるされ
 ません。Demo (однако), otoko wa yakusoku wo yabutte (мужчина обещание нарушив,
 нарушил; yaburu), nyoubou no hontou no sugata wo mitesimatta node (жены настоящий облик
 увидел поскольку; срединная форма глагола вместе с глаголом simau образуют значение
 законченности действия: miru — видеть, mita — видел, mitesimatta — увидел), mou (уже
 больше) issyoni (вместе) iru koto wa (быть; iru — быть; iru no koto — быть, бытие,
 существование /koto — субстантиватор/) yurusaremasen (не позволено, нельзя;
 yurusu/yurusimasu — позволять; yurusareru — быть позволенным /пассив/). 男はお金がほ
 しくてやくそくをやぶったのをこうかいしましたが、今となつては別れるよりしかた
 がありません。Otoko wa okane ga hosikute (мужчина хотел денег) yakusoku wo yabutta no
 wo (обещание нарушил в том, что) koukai simasita ga (раскаялся: «раскаяние сделал» хотя;
 後悔 koukai — сожаление, раскаяние; 後 kou/usi(ro) — позади + 悔 kai/ku(iru) — сожалеть),
 ima to natte wa (теперь став = теперь уже поздно /что-либо предпринимать/) wakareru yori
 (расстаться чем) sikata ga arimasen (способа не было). そしてにようぼうはつるの姿にも
 どって空へとんで行きました。Sosite nyoubou wa (затем жена) turu no sugata ni modotte (в
 облик журавля вернувшись) sora e tondeikimasita (в небо улетела; tobu — лететь + iku —
 идти = tondeiku/tondeikimasu — улетать).

つるの恩返し

むかしむかし、貧乏で一人ですんでいるわかい男がいました。冬になり、雪がたく
 さんふっていました。ある日、深い雪の中を家に帰る途中、へんな音が聞こえました。
 そのうめき声のような音がどこから来たのかをさがしに、むこうの畑に行ってみました。
 ないているつるをいちわ見つけました。そのつるは、はねにやをうけないていま
 した。くるしんでいるつるをたすけようと思つて、やをぬいてやりました。たすけら
 れたつるは空へとび立ちました。

そして、その男は家へ帰りました。一人ぐらしの貧しい人なので、せいかつはさびしくて苦しく、ふだんはだれもたずねて来ません。しかしその夜、家の戸をとんとんとたたき音が聞こえました。こんなにおそい時間の深い雪の日にだれが家に来たのかと思つて、戸をあけてびっくりしました。うつくしいむすめが立っていて、道にまよいましたので男の家にとまらせてくれとたのみました。男はとめてやりました。つぎの夜もむすめはとまらせてくれとたのみました。また男はとめてやりました。そのつぎの夜も同じようにむすめは男の家にとまりました。

男はそのうつくしいむすめににようぼうになつてほしくなつて、ふうふになりました。二人は貧乏でしたが、しあわせで明るい家庭でした。近所の人たちは二人のしあわせをよろこんでいました。しかし、長い冬がつづいて、お金も食べものもなくなり、二人はもつと貧しくなりました。ある日、にようぼうははたをおることにしました。男は家のおくのへやにはたをそなえつけました。

はたをおる前に、にようぼうは男にたのみました。

「ぜつたいにのぞいてはいけません。」

男はやくそくをしました。にようぼうはおくのへやの戸をしめて、はたをおりはじめました。三日三晩のあいだ、にようぼうはねっしんにおりつづけました。けつきよく、三日目の夜、おりものができました。にようぼうは疲れ切つてでてきましたが、おりものはすばらしいできばえでした。男はおりものを売りに町へでかけました。このおりものはめつたにないほどすばらしいので、とても高く売れました。

そのお金のおかげでせいかつができましたが、冬は長くてまたお金も食べものもなくなつてしまいました。そこで、にようぼうはもういちどはたをおることにしました。またのぞかないように男にたのみました。三日三晩まつていても、まだおりおわりません。四日目の夜、疲れてやつれたにようぼうは前よりうつくしいおりものを持って出てきました。男が町へ売りにでかけると、前よりもつといい値でおりものが売れました。

にようぼうのおかげでしあわせになつたのに、男はもつとお金がほしくなりました。それに、近所の人たちもいろいろなしつもんをしました。糸を買わずにどういうふうになようぼうがそんなにすばらしいおりものができるのでしょうか。それはふしぎなものだとみなは思つていました。男はお金がほしくて、ほしくて、それにどのようにに

ようぼうがはたをおるのかを知りたくて、にようぼうにもう一つのおりものをたのみました。やつれたにようぼうはお金がそんなにひつようではないと思つたのにしぶしぶおることにしました。

「ぜつたいにのぞいてはいけません。」

と言つてから、にようぼうはおりはじめました。男は本当ににようぼうがどのようにはたをおるのか知りたかつたのです。もうがまんできなくて、おくのへやに行つて、しょうじを少しだけあけました。でも、見えたのはにようぼうではありませんでした。びつくりして、声を出してしまいました。じつは、大きなつるが、自分のはねをぬいて、おりものを作つていたのです。なぜそんなにすばらしいおりものができたのかわかりましたが、その時つるが男のことに気がつき、にようぼうのすがたにもどりました。

びつくりした男ににようぼうがせつめいしました。たすけられたつるがむすめのすがたになりその貧しいわかい男のために、自分の体をきずつけてまでおりものを作つてあげていたのです。でも、男はやくそくをやぶつて、にようぼうの本当のすがたを見てしまったので、もういつしよにいることはゆるされません。男はお金がほしくてやくそくをやぶつたのをこうかいしましたが、今となつては別れるよりしかたがありません。そしてにようぼうはつるの姿にもどつて空へとんで行きました。

Issunbousi

むかしむかし、あるところにおじいさんとおばあさんがいました。Mukasi mukasi (давным-давно), aru tokoro ni (в некоем месте) ojiisan to obaasan ga imasita (дед да баба были). 子どもがいなかつたのでおじいさんとおばあさんはさびしくて、Kodomo ga inakatta node (ребенка не было поскольку: iru + nai в прошедшем времени) ojiisan to obaasan wa sabisikute (дед и баба грустными, одинокими будучи /здесь срединная форма прилагательного, указывающего, что действие разворачивается дальше;/ sabisii), 「手の指ほどの小さいこどもでもいいからおさずけください。」 “Te no yubi (руки пальцу) hodo

no (подобного) tiisai kodomo demo (маленького ребенка даже; demo — но, однако) ii kara (от доброты) osazuke kudasai (дайте, пожалуйста; sazukeru — награждать, предоставлять; kudasaru — давать /вежливо/ — выражает направление от 3-го лица ко 2-му или 1-му, от 2-го к 1-му; o- — префикс почтительности).”とおてんとうさまにお願いしました。to otentousama ni (у Солнышка) onegai simasita (просили; negai — просьба). ある日、本当に手の指くらいのこどもが生まれてきました。Aru hi (однажды), hontou ni (и вправду, на самом деле) te no yubi kurai no kodomo ga (примерно с палец руки ребенок; kurai — степень; около, примерно) umaretekimasita (родился; umareru — рождаться). おじいさんとおばあさんはよろこびました。Ojiisan to obaasan wa yorokobimasita (обрадовались). とても小さい男の子だったので、いつすんぼうしという名をつけ、かわいがってそだてました。Totemo (очень, крайне) tiisai (маленький) otoko no ko (мужской ребенок = мальчик) datta node (был потому что), Issunbousi (мальчик-с-пальчик; «мальчик в дюйм»: 一寸 issun — один сун = 3,03 см) to iu (называемое; iu — говорить) na wo take (имя дали; takeru — поместить), kawaigatte sodatemasita (любили и растили, любя растили; kawaigaru — любить, относиться с любовью; sodatu — растить, воспитывать).けれども、三年たってもいつすんぼうしはちつとも大きくなりません。Keredomo (однако), sannnen tatte mo (три года исполнившись даже = хотя; tatu — проходить /о времени/) Issunbousi wa titto mo (чутьочку даже) ookiku narimasen (не рос: «большим не становился»). 五年たっても、大きくなりません。Gonen tatte mo (пять лет исполнилось), ookiku narimasen. 十年たっても、いつすんぼうしはまだ生まれたときと同じように手のひらの指の高さの男の子です。Jyuuunen tatte mo (в десять лет), Issunbousi wa mada (еще) umareta toki (родился когда: toki — время) to onaji (такой же) youni (подобно) te no hira (руки ладони) no yubi no takasa (пальца высоты) no otoko no ko desu (мальчиком был). おじいさんとおばあさんはしんぱいになりましたが、いくらだいじにしても、いくら食べさせてもいつすんぼうしは大きくなりません。Ojiisan to obaasan wa sinpai ni narimasita ga (огорчались, беспокоились: «огорченными становились»; sinpai — забота, беспокойство), ikura daiji ni site mo (сколько бы ни заботились: «важности придавали»; daiji — важный), ikura tabesasete mo (сколько бы ни заставляли есть, ни кормили; taberu — есть; tabesaseru — побуждать есть /побудительный залог/) Issunbousi wa ookiku narimasen (не рос).

小さいいつすんぼうしは、家でおばあさんのてつだいもできないし、畑でおじいさんといっしょに働いても草を一本しかはこべません。Tiisana Issunbousi wa (/будучи/ маленьким), ie de (в доме) obaasan no tetudai (старухе помощь) mo (также; здесь: «ни» /ни

старухе помогать/) dekinai si (не мог делать), hatake de (в поле) ojiisan to issyoni (с дедом вместе) hataraitte mo (работая, также) kusa wo ippon (травинку одну) sika wa (ничего кроме) kobemasen (не мог тащить). かつすんぼうしはおどりとうたがじょうずになりましたが
 せがのびないので仕事できません。Issunbousi wa odori to uta ga (в танце и песне)
 jyouzu ni narimasita ga (стал умелым, но; 上手 jyouzu — мастерство: «высокая рука») se ga
 zenzen nobinai node (поскольку спина вовсе не вытягивалась; nobu; se — спина, задняя
 часть) sigoto ga dekimasen (работу не мог /исполнять/). それに村のこどもたちにいつもば
 かにされていました。Soreni (к тому же) mura no kodomo-tati ni (деревенскими детьми;
 mura — деревня) itumo (всегда, обычно) baka ni sareteimasita (дурачком /объектом
 насмешки/ делался; sareru — делаться /пассив от suru — делать/). みなはいつすんぼうし
 のことを「ちび、ちび」とよんでいました。Mina wa Issunbousi no koto wo (все его: «по
 поводу него, о нем») “Tibi, tibi (карлик, малютка).” to yondeimasita (дразнили; yobu —
 называть, звать, приглашать). かつすんぼうしはつまらなくてある日たびにでかけること
 にしました。Issunbousi wa tumaranakute (от нечего делать, от скуки; tumaranaku — зря,
 без толку; скучая) agu hi (однажды) tabi ni dekakeru (в путь отправиться; 旅 tabi —
 путешествие) koto ni simasita (принял решение). おじいさんとおばあさんに Ojiisan to
 obaasan ni (деду и бабке) 「わたしはみやこに仕事を見つけに行きます。」 “Watasi wa
 miyako ni (я в столице) sigoto wo mituke ni (работу найти чтобы; mitukeru) ikimasu
 (ухожу).” と言いました。to iimasita (сказал). おじいさんとおばあさんはさびしかつたけ
 れども、しかたがなく、かつすんぼうしにおわんとおはしとはりを持たせました。
 Ojiisan to obasan wa sabisikatta (огорчились, впали в отчаяние, почувствовали себя
 одиноко) keredomo (однако), sikatanaku (ничего не подделаешь: здесь срединная форма от
 sikatanai), Issunbousi ni owan to ohasi to hari wo motasemasita (ему чашку, палочку /для еды/
 и иголку дали: «заставили взять, дали нести»; motu — держать, нести; motaseru —
 побудительный залог). そして、かつすんぼうしはおわんを傘のかわりにかぶって、は
 りを刀にし、おはしをつえのかわりにしてみやこにむかって歩きはじめました。Sosite
 (затем), Issunbousi wa owan wo (чашку) kasa no kawari ni (шляпы вместо; kawari — очередь,
 замена; kasa — соломенная шляпа) kabutte (надев), hari wo katana ni si (иголку мечом
 сделав), ohasi wo tue no kawari ni site (палочку /для еды/ посохом сделав; tue — палка,
 трость) miyako ni (в город) mukatte (выйдя по направлению; muku — быть обращенным к
 чему-либо, в каком-либо направлении) arukihajimemasita (идти начал = отправился; aruku
 — идти, брести; hajimeru — начинать).

いつすんぼうしは歩きつづけましたが、行けども行けどもみやこは遠くてまだつきません。Issunbousi wa arukitudukemasita ga (идти продолжал хотя; tudukeru — продолжать), ikedomo ikedomo (шел-шел) miyako wa tookute (столица далеко/будучи/) mada tukimasen (еще не прибыл). とちゅうで、ありに会って、道をたずねました。Totyuu de (в пути: 途中 to — дорога + tyuu — /по/среди), ari ni atte (муравья встретив; au; ari — муравей), miti wo tazunemasita (дорогу спросил; tazuneru).

「たんぽぽよこちょう、“Tanpopo yokotyou (одуванчиков возле; 横丁 yokotyou — дорожка, боковая улица; yoko — сторона; tyou — японская мера длины, около ста метров), つくしのはずれ、tukusi no (/лесных/ хвоей) hazure (по опушке, по краю), 川をあがる。」 kawa wo agaru (по реке иди; agaru — входить; подниматься; продвигаться).”

とありが教えてくれました。to ari ga osiete kuremasita (муравей указал: «научил»; osieru — учить, сообщать; siru — знать; kureru — давать /фамильярно/ — указывает на то, что действие направлено от 3-го лица ко 2-му или 1-му, от 2-го к 1-му /здесь — к более близкому, знакомому нам персонажу/). いつすんぼうしはたんぽぽの中を歩き、つくしの中を歩きつづけて、川につきました。Issunbousi wa tanpopo no naka wo aruki (среди одуванчиков идя; naka — внутри), tukusi no naka wo arukitudukete (среди хвоей продолжая идти), kawa ni tukimasita (до реки дошел; tuku — прибывать). かぶっていたおわんを船にして、おはしのつえをかいにして、いつすんぼうしは力いっぱい川をこぎあがって行きました。Kabutteita owan wo (чашку, которую надел на голову; kaburu — надевать на голову) fune ni site (лодкой сделав), ohasi no tue wo (из палочки посох) kai ni site (веслом, шестом /для толкания лодки/ сделав), Issunbousi wa tikara ippai (очень энергично; 力 riki, ryoku/tikara — сила; ippai — полный, крайне; 一杯 ippai — один /целый/ стакан, бокал) kawa wo kogiagatteikimasita (грести принявшись, поплыл; kogu — грести; agaru — подниматься; здесь означает начало действия; iku — идти; здесь обозначает направление движения от говорящего, от места повествования). やつと、大きな橋のところに来ると、おおぜいの人とその橋を渡っていたので、Yatto (наконец), ookina hasi (большого моста) no tokoro ni (место) kuru to (прибыл когда), oozei no hito ga (множество людей; 大勢 oozei — толпа; много; 大 oo — большой; 勢 zeï — энергия; военная сила) sono hasi wo watatteita node (этот мост переходили поскольку; 渡 tou/wata(ru) — переходить на другую сторону), 「ここはみやこだ。」 “Koko wa miyako da (это столица).”

と思つていつすんぼうしはおわんの船をおりました。to omotte (подумав) Issunbousi wa owan no fune wo orimasita (из чашечной лодки вылез).

みやこには人がたくさんいて、いそがしそうにあちこち歩いていました。Miyako ni wa hito ga takusan ite (в столице людей много было), isogasisou ni (с занятым видом, кажущиеся занятыми; isogasii — занятый) atikoti (туда-сюда) aruiteimasita (расхаживали: «расхаживающими были»). 小さいいつすんぼうしにとって、こんでいる道はあぶない場所でした。Tiisana Issunbousi ni totte (что касается маленького Иссунбоши; toru — брать), kondeiru miti wa (дорога, по которой он приходил в город; kuru — приходиться) abunai basyo desita (опасным местом была). 「つぶされないように気をつけよう。」 “Tubusarenai youni (чтобы не раздавили; tubusu — раздавить; tubusareru — быть раздавленным /пассив/) ki wo tukeyou (буду-ка внимателен: «дух присоединю = внутреннюю энергию включу»; takeru — прикреплять, присоединять).” と思つて、いつすんぼうしは町を歩きました。to omotte (подумав), Issunbousi wa mati wo arukimasita (по городу пошел). しずかな道を通つて立派なおやしきの前に出ました。Sizukana miti wo totte (по спокойным дорогам проходя; 通 tuu/too(ru) — проходить, пересекать) rippa oyasiki (прекрасной усадьбой, особняком; 立 ritu/ta(tu), tati — стоять; 派 ha, pa — группа, партия, школа) no mae ni (перед) demasita (вышел). そこは大尽の家でした。Soko wa (это) daijin no (знатного, могущественного человека; 大 dai — большой) ie desita (дом был). いつすんぼうしはげんかんのところまで行つて Issunbousi wa genkan no tokoro made itte (к месту прихожей подойдя; made — до, вплоть)

「ごめんください。お願いします。」 “Gomen kudasai (извините). Onegai simasu (выражение, обозначающее почтительную просьбу (прошу вас). В данном конкретном случае может быть переведено как «есть кто-нибудь дома?»).”

とよびました。to yobimasita (позвал; yobu — выкрикивать, приглашать). すると、だれかがやって来て、Suruto (затем), dareka ga (кто-то) yattekite (вышел; yattekuru — выйти, подойти, появиться),

「声が聞こえたけどだれもいないな。」 “koe ga kikoeta kedo (голос слышал, однако) daremo inaina (никого нет).”

と言いました。to iimasita.

「ここにいます。“Koko ni imasu (/я/ здесь). げたのそばにいますよ。」 Geta no soba ni imasu yo (возле гета (японские сандалии) я ведь, я-то; soba — возле, соседство).”

と小さいいつすんぼうしが答えました。to tiisana Issunbousi ga kotaemasita (маленький

Иссунбоши ответил). その人はげたの方をのぞいてそこに見たこともない小さい人間がいたのでおどろきました。Sono hito wa (этот человек) geta no hou wo nozoite (в сторону туфель заглянув; 方 hou/kata — направление, сторона; способ действия) soko ni (там) mitakotomonai (которого даже не доводилось (ранее) видеть; невиданного; mita — глагол miru — видеть в прошедшем времени; mita koto ga aru — доводилось видеть / mita koto ga nai — не доводилось видеть) tiisai ningen ga ita node (маленьким человечком был поскольку) odorokimasita (удивился). そしていつすんぼうしをつまみあげて、おひめさまのところにつれて行きました。Sosite Issunbousi wo tumamiagete (затем поднял его; tumamu — поднять, подобрать, подхватить), ohimesama no tokoro ni (к месту, где /жила/ принцесса) tureteikimasita (взял с собой, отнес; tureru — отвести, увести /человека/ + iku — идти). おひめさまの前でいつすんぼうしはおどつたり、うたつたりしました。Ohimesama no mae de (перед принцессой; de — показатель места) Issunbousi wa odottari, utattari simasita (и танцевал, и пел; -tari — суффикс многократности действий, происходящих без связи друг с другом: «и то делал, и это»). тай-хен-じょう-ず-д-тта-ので、みなはびっくりしました。Taihen jyouzu datta node (так как был очень искусным; taihen — крайне, очень; 上手 jyouzu: «высокая рука»; 大変 taihen — ужасно, страшно, крайне; tai — очень + hen — изменяться; удивительный, странный), mina wa bikkuri simasita (все были поражены). とくにおひめさまはその小さな男の子がかわいくて、いつもそばにいてほしくなりました。Tokuni ohimesama wa (особенно принцесса; hime — принцесса) sono tiisana otoko no ko ga kawaikute (этого маленького мальчика полюбив = он ей понравился), itumo soba ni (всегда возле /нее/) ite (чтобы был) hosiku narimasita (захотела: «хотеть» в соединительной форме + naru — становиться). いつすんぼうしは大尽の家でせいかつすることになって、本をめくつたり、墨をすつたりしておひめさまのてつだいをしてすごしました。Issunbousi wa daijin no ie de (в доме вельможи) seikatu suru koto ni natte (стал жить: koto ni naru — устойчивая конструкция, означающая, что действие происходит или произойдет, но оно обусловлено волей других людей или обстоятельств: стало так, что; решено, что будет жить...), hon wo mekuttari (/и/ книгу листал; mekuru — листать, переворачивать страницы), sumi wo suttari site (/и/ чернила готовил) ohimesama no tetudai wo site (принцессе помощь оказывая) sugosimasita (проводил время; sugosu). はりで刀のれんしゅうもねっしんにしました。Hari de (иглой) katana no rensyuu (меча тренировку, упражнения; 練習 rensyuu — практика: «тренировать + изучать») mo (также) nessin ni simasita (с усердием делал: усердно занимался фехтованием иглой; 熱心 nessin: netu — горячка + sin — сердце) = (занимался фехтованием). おひめさ

まがでかける時は、いつもいつすんぼうしをつれて行きました。Ohimesama ga dekakeru toki wa (когда выходила /погулять/; toki — время) itumo Issunbousi wo tureteikimasita (всегда брала его с собой).

ある日、おひめさまはきょうみずでらにかんのんさまをお参りに行きました。Aru hi (однажды), ohimesama wa (принцесса) Kyoumizu dera ni (в храм Кёмидзу) Kannon-sama wo (буддхисатву Каннон) omairi ni ikimasita (посетить чтобы отправилась; mairu — посещать /старшего по положению, уничижительно/; o- — префикс почтительности). その帰り道で、とつぜんわるいおにがやって来て、おひめさまをおそいました。Sono kaerimiti de (на обратной дороге оттуда: «на этой обратной дороге»; kaeru — возвращаться) totuzen (неожиданно) warui oni ga yattekite (злой черт появился; oni — черт, призрак, дух), ohimesama wo osoimasita (на принцессу напал; osou). おにはおひめさまをさらおうとしました。Oni wa ohimesama wo saraou to simasita (ибо попытался похитить, захватить ее; sarau). いつすんぼうしが声を上げて Issunbousi ga koe wo agete (громко, повысив голос) 「いつすんぼうしここにあり。かくごしろ。」 “Issunbousi koko ni ari (Иссунбоши здесь). Kakugo siro (берегись!: «в готовности будь»).

とさけびました。to sakebimasita (заорал; sakebu). おにはいつすんぼうしをつまみ上げ、手の指くらいの男の子を見て、Oni wa Issunbousi wo tumamiage (подняв), te no yubu kurai no otoko no ko wo mite (увидев мальчика ростом примерно с палец руки),

「そんなに小さなおまえに何ができる。このちびめ。」 “sonnani tiisana (такой маленький) omae ni (omae — ты /фамильярно, по отношению к низшему лицу/) panī ga dekiru (что можешь = что ты можешь). Kono tibi (этот карлик) me (корешок, отросток).” とあざわらいました。to azawaraimasita (насмехался; azawarau). そして、いつすんぼうしをのみ込んでしまいました。Sosite (затем), Issunbousi wo nomikonde simaimasita (проглотил его; nomikomu). でも、おにのおなかの中で、いつすんぼうしははりの刀であちこちさしながら、上にのぼって行きました。Demo (только), oni no onaka no (живота; 腹 naka — живот; желудок) naka de (внутри), Issunbousi wa hari no katana de (игольным мечом) atikoti (туда-сюда) sasinagara (коля, пронзая; sasu; -nagara обозначает совместность действия: «коля, пронзая»), ue ni nobotteikimasita (вверх лез; noboru — подниматься вверх + iku).

「いたい、いたい。」 “Itai, itai (больно).”

とおにがさけび声を上げましたが、いつすんぼうしは力いっぱいさしつづけて、おにの鼻からとび出てきました。to oni ga sakebigoe wo agemasita ga (черт кричащий голос

издал), Issunbousi wa tikara ippai sasitudukete (с силой большой колотить продолжал), oni no hana kara (из носа черта) tobidasitekimasita (вылетел). おにはこうさんしてにげて行きました。Oni wa kousan site (сдавшись: «сдавание, сдачу сделав»; 降参 kousan: ронять, падать + участие) nigeteikimasita (убежал; nigeru).

おひめさまはおにがおとしたたからものを拾って、いつすんぼうしにこう言いました。Ohimesama wa oni ga otosita takaramono wo (принцесса черта оброненное сокровище; otosu — обронить) hirotte (подняла; hirou), Issunbousi ni kou iimasita (так сказала).

「これはおにのたからもので、うちのこづちというものです。“kore wa oni no takaramono de (это сокровище черта), utide no koduti (колотушка, молоточек счастья /колотушка бога богатства = волшебная палочка/; 打出 utide — молоток счастья: «ударить — выйдет»; 小槌 koduti — маленький молоток, молоточек) to iu mono desu (называемая вещь есть). これをふれば、願いがかなうそうですよ。」 Kore wo fureba (его потрясешь если; furu), negai ga (желание, просьба) kanausou desu yo (говорят, сбудется ведь; kanau; глагол + sou — слышал, что...; говорят, что...).”

たすけられたおひめさまはいつすんぼうしに Tasukerareta ohimesama wa (спасенная принцесса) Issunbousi ni

「あなたは何がほしいのですか。」 “Anata wa (ты) nani ga (что) hosii no desu ka (хотел бы: «желающий есть»; - ka — вопросительная частица).”

とききました。to kikimasita (спросила).

「大きくなりたいです。」 “Ookiku naritai desu (большим хочу стать; -tai — суффикс, выражающий желание).”

といつすんぼうしが答えました。to Issunbousi ga kotaemasita (ответил). おひめさまは Ohimesama wa

「大きくなれ、大きくなれ。」 “Ookiku nare, ookiku nare (расти: «большим становись»).

と言いながらうちのこづちをふりました。to iinagara (говоря) utide no koduti wo furimasita (молоточек счастья трясла). すると、いつすんぼうしはみるみるうちに大きくなって、立派なわかものになりました。Suruto (затем), Issunbousi wa mirumiru (смотри-ка) uti ni (посреди = тем временем; uti — внутри) ookikunatte (вырос: «большим стал»), girpana wakamono ni narimasita (замечательным молодцем стал). そして大尽の家に帰って、おひめさまは大きくなつたいつすんぼうしのおよめさんになりました。Sosite daijin no ie ni kaette (затем, вернувшись в дом вельможи), ohimesama wa ookikunatta Issunbousi no (принцесса выросшего Иссунбоши) oyomesan ni narimasita (невестой стала; yome —

新婦; 新婦). いつすんぼうしはおじいさんとおばあさんをみやこによびよせて、
 みなはいっしょに長くしあわせにくらしました。Issunbousi wa ojiisan to obaasan wo
 miyako ni yobiyosete (в столицу были позваны, вызваны, приглашены; yobu —
 приглашать), mina issyoni (все вместе) nagaku siawase ni kurasimasita (в долгом счастье
 жили; kurasu). めでたしめでたし。Medetasi medetasi (удивительно).

いつすんぼうし

むかしむかし、あるところにおじいさんとおばあさんがいました。子どもがいなか
 ったのでおじいさんとおばあさんはさびしくて、

「手の指ほどの小さいこどもでもいいからおさずください。」

とおてんとうさまにお願いしました。ある日、本当に手の指くらいのこどもが生まれ
 てきました。おじいさんとおばあさんはよろこびました。とても小さい男の子だつた
 ので、いつすんぼうしという名をつけ、かわいがってそだてました。けれども、三年
 たつてもいつすんぼうしはちつとも大きくなりません。五年たつても、大きくなりま
 せん。十年たつても、いつすんぼうしはまだ生まれたときと同じように手のひらの指
 の高さの男の子です。おじいさんとおばあさんはしんぱいになりましたが、いくらだ
 いじにしても、いくら食べさせてもいつすんぼうしは大きくなりません。

小さいいつすんぼうしは、家でおばあさんのてつだいもできないし、畑でおじいさ
 んといっしょに働いても草を一本しかはこべません。いつすんぼうしはおどりとうた
 がじょうずになりましたがせがのびないので仕事できません。それに村のこどもた
 ちにいつもばかにされていました。みなはいつすんぼうしのことを「ちび、ちび」と
 よんでいました。いつすんぼうしはつまらなくてある日たびにでかけることにしまし
 た。おじいさんとおばあさんに

「わたしはみやこに仕事を見つけに行きます。」

と言いました。おじいさんとおばあさんはさびしかつたけれども、しかたがなく、い
 つすんぼうしにおわんとおはしとはりを持たせました。そして、いつすんぼうしはお

わんを傘のかわりにかぶって、はりを刀にし、おはしをつえのかわりにしてみやこにむかって歩きはじめました。

いつすんぼうしは歩きつづけましたが、行けども行けどもみやこは遠くてまだつきません。とちゅうで、ありに会って、道をたずねました。

「たんぽぽよこちょう、
つくしのはずれ、
川をあがる。」

とありが教えてくれました。いつすんぼうしはたんぽぽの中を歩き、つくしの中を歩きつづけて、川につきました。かぶっていたおわんを船にして、おはしのつえをかいにして、いつすんぼうしは力いっぱい川をこぎあがって行きました。やつと、大きな橋のところに来ると、おおぜいの人がその橋を渡っていたので、「ここはみやこだ。」と思っいていつすんぼうしはおわんの船をおりました。

みやこには人がたくさんいて、いそがしそうにあちこち歩いていました。小さいいつすんぼうしにとって、こんでいる道はあぶない場所でした。「つぶされないように気をつけよう。」と思っいて、いつすんぼうしは町を歩きました。しずかな道を通って立派なおやしきの前に出ました。そこは大尽の家でした。いつすんぼうしはげんかんのところまで行っいて

「ごめんください。お願いします。」

とよびました。すると、だれかがやっいて来て、

「声が聞こえたけどだれもいないな。」

と言いました。

「ここにいます。げたのそばにいますよ。」

と小さいいつすんぼうしが答えました。その人はげたの方をのぞいてそこに見たこともない小さい人間がいたのでおどろきました。そしていつすんぼうしをつまみあげて、おひめさまのところにつれて行きました。おひめさまの前でいつすんぼうしはおどったり、うたつたりしました。たいへんじょうずだったので、みなはびつくりしました。とくにおひめさまはその小さな男の子がかわいくて、いつもそばにいてほしくなりました。いつすんぼうしは大尽の家でせいかつすることになって、本をめくつたり、墨をすつたりしておひめさまのてつだいをしてすごしました。はりで刀のれんしゅうも

ねっしんにしました。おひめさまがでかける時は、いつもいつすんぼうしをつれて行きました。

ある日、おひめさまはきょうみずでらにかんのんさまをお参りに行きました。その帰り道で、とつぜんわるいおにがやって来て、おひめさまをおそいました。おにはおひめさまをさらおうとしました。いつすんぼうしが声を上げて

「いつすんぼうしここにあり。かくごしろ。」

とさけびました。おにはいつすんぼうしをつまみ上げ、手の指くらいの男の子を見て、
「そんなに小さなおまえに何ができる。このちびめ。」

とあざわらいしました。そして、いつすんぼうしをのみ込んでしまいました。でも、おにのおなかの中で、いつすんぼうしははりの刀であちこちさしながら、上にのぼって行きました。

「いたい、いたい。」

とおにがさけび声を上げましたが、いつすんぼうしは力いっぱいさしつづけて、おにの鼻からとび出てきました。おにはこうさんしてにげて行きました。

おひめさまはおにがおとしたたからものを拾って、いつすんぼうしにこう言いました。

「これはおにのたからもので、うちでのこづちというものです。これをふれば、願いがかなうそうですよ。」

たすけられたおひめさまはいつすんぼうしに

「あなたは何かほしいのですか。」

とききました。

「大きくなりたいです。」

といつすんぼうしが答えました。おひめさまは

「大きくなれ、大きくなれ。」

と言いながらうちでのこづちをふりました。すると、いつすんぼうしはみるみるうちに大きくなって、立派なわかものになりました。そして大尽の家に帰って、おひめさまは大きくなったいつすんぼうしのおよめさんになりました。いつすんぼうしはおじいさんとおばあさんをみやこによびよせて、みなはいつしよに長くしあわせにくらしました。めでたしめでたし。

かちかちやま

Katikatiyama (трескучая гора; katikati — звукоподражание треску)

むかしむかし、あるところにおじいさんとおばあさんがいました。Mukasi mukasi (давным-давно), aru tokoro ni ojiisan to obaasan ga imasita (в одном месте дед да баба жили). 毎日毎日おじいさんが畑で働いて、Mainiti mainiti (каждый день каждый день = каждый божий день) ojiisan ga hatake de hataraitе (дед в поле работая; hataraku),

「一粒は千粒になる。」“Hito-tubu wa (одно зерно) sen-tubu ni naru (тысячей зерен станет).”

とうたいながら豆をまきました。to utainagara (напевая) mame wo makimasita (семена /бобы/ сеял; maku).

毎日毎日たぬきが畑に来て、同じように Mainiti mainiti (изо дня в день) tanuki ga (барсук; tanuki — енотовидная собака, переводится традиционно как «барсук», животное это, по поверью японцев, обладает силою чар, может принимать человеческий образ и часто строит людям козни) hatake ni kite (приходя на поле), onaji (также, подобно) youni (подобным образом, похоже)

「一粒は一粒。ぜんぶ食べるよ。」“Hito-tubu wa hito-tubu (одно зерно — это одно зерно). Zenbu taberu yo (все съем-ка; 全部 zen bu — «полная, вся часть, доля»).”

とうたっていました。to utatteimasita (пел: «был певшим»; utau). だからいつも、つぎの日豆は一粒ものこりませんでした。Dakara (поэтому, итак) itumo (всегда, все время), tugi no hi (на следующий день) mame wa hitotu bu mo nokorimasendesita (не оставалось ни одной горошины; nokoru). わるいたぬきがぜんぶ食べてしまうのです。Warui tanuki ga zenbu tabetesimau no desu (плохой барсук все съедал ибо; simau — заканчивать — придает значение окончательности действия, а также часто значение сожаления о том, что так случилось). そのせいで、おじいさんとおばあさんは貧乏にくらしていました。Sono sei de (таким образом), ojiisan to obaasan wa binbou ni kurasiteimasita (в бедности жили).

するとある日おじいさんが畑に来たら、また豆がなくなっていました。Suruto aru hi (затем однажды) ojiisan ga hatake ni kitara (на поле пришел когда), mata (больше) mame ga nakunatteimasita (семян не осталось). おじいさんはおこつて、たぬきをつかまえることにしました。Ojiisan wa okotte (рассердился; okoru), tanuki wo tukamaeru (барсука поймать) koto ni simasita (решил, принял решение). いつものようにうたいながら、豆をまきはじめました。Itumono youni (/как/ всегда подобно = как обычно) utainagara (напевая), mame maki wo hajimemasita (семян сеяние начал).

やっと、たぬきが来て、いつもと同じようにおじいさんをからかいました。Yatto (наконец), tanuki ga kite (барсук пришел), itumo to onaji youni (как всегда) ojiisan wo karakaimasita (над дедом насмехался; karakau). おじいさんはすばやくたぬきをつかまえてなわでしばりました。Ojiisan wa subayaku (быстро; subayai) tanuki wo tukamaete (барсука поймав) nawa de sibarimasita (веревкой связал; sibu). そして、たぬきをにないで家へ帰りました。Sosite tanuki wo ninaide (затем, неся барсука; ninau — нести на плече) ie e kaerimasita (домой вернулся).

「おばあさん、やっとあのわるいたぬきをつかまえた。“Obaasan (бабка), yatto ano warui tanuki wo tukamaeta (наконец того злого барсука поймал). 今晚、おいしいたぬきじるを作ってくれ。」Konban (этим вечером; 今 kon, kin/ima — сейчас, настоящее время 晩 ban /поздний/ вечер), oisii tanukijiru wo tukutteku (вкусное жаркое из барсучьего мяса приготовить); jiru — блюдо из тушеного мяса; kuregu — давать /фамильярно/ — выражает здесь направление действия от 2-го лица к 1-му; 作 saku, sa/tuku(ru) — изготавливать, делать).”

と言つて、おじいさんは畑にもどりました。to itte, ojiisan wa hatake ni modorimasita (сказав, вернулся в поле; modoru). おばあさんはあわもちを作りはじめました。Obaasan wa awamoti wo tukurihajimemasita (просяные лепешки делать стала; 粟 awa — просо; 餅 moti — /рисовые/ лепешки; tuku — изготавливать, делать). ずるいたぬきは Zurui tanuki wa (хитрый барсук)

「おばあさん、一人で疲れるでしょう。“Obaasan, hitori de tukureru desyou (одна устанешь, пожалуй). てつだつたら、はなしてくれませんか。」Tetudattara (если помогу), hanasitekuremasen ka (не скажешь; hanasu — разговаривать).”

とたのみました。to tanomimasita (попросил). そんなことをしたら、おじいさんにおこられるとおばあさんが思つてまよつていましたが、Sonna koto wo sitara (подобную вещь

сделаю если, когда), ojiisan ni okogaregu (деда рассердится /на меня/; okogu — сердиться; okogaregu — страдательный залог: «дедом /на меня/ будет рассержено», употребляется также для того, чтобы выразить возможность: «дед может /на меня/ рассердиться») to obaasan ga omotte (подумав) mayotteimasita ga (была в растерянности, но...; колебалась, но...; mayou — быть в растерянности, колебаться),

「まあ、てつだってもらおう。」 “Ma(a), tetudattemoraou (ладно, помогай; morau — получать /фамильярно/ — действие совершается 2-м лицом в пользу 1-го, обычно по просьбе первого лица).”

と言つて、なわをといてやりました。to itte (сказав), nawa wo toiteyarimasita (веревку сняла, развязала; toku — развязывать; уагу — давать /фамильярно/ — действие направлено от 1-го лица в пользу 2-го или 3-го, обычно по отношению к нижестоящему по положению или возрасту или по отношению к животным). はなされたたぬきはてつだうふりをしてきねをとり、おばあさんをつんとくづつて、ころしてしまいました。

Hanasareta tanuki wa (говорящий: «который мог говорить» барсук) tetudau furi wo site (что помогает вид дела) kine wo tori (пестик взяв), obaasan wo gatunto nagutte (и /как/ ударив; naguru), korositesimaimasita (убил; korosu — убивать + simau — оканчивать; в сочетании с глаголами вносит значение исчерпывающего действия). そして、わるいたぬきは山へにげました。Sosite, warui tanuki wa yama e nigemasita (затем злой барсук в горы убежал; nigeru; e — показатель направления).

おじいさんは家へ帰つて、おばあさんがしんでいるのを見つけて、おいおいなきました。Ojiisan wa ie e kaette (домой вернувшись), obaasan ga sindeiru no wo mitukete (умершей найдя; sinu — умирать; mitukeru — находить), oioi nakimasita (ай-ай заплакал; naku). そのうちうさぎが来て Sono uti (в этот момент) usagi ga kite (заяц пришел; 兎 usagi — заяц) 「おじいさん、どうしてないているんですか。」 “Ojiisan, dousite naiteiru n desu ka (почему плачешь).”

と聞くと、かわいそうなおじいさんがたぬきのことを話しました。to kiku to (спросил когда), kawaiouna ojiisan ga (несчастный дед; kawaiou) tanuki no koto wo hanasimasita (/как было/ дело с барсуком рассказал).

「そうですか、じゃあわたしがあだうちをしましょう。」 “Sou desu ka (вот как), jyaа (ну тогда) watasi ga (я) adauti wo simasyou (мечь совершу = отомщу).”

と言つて、うさぎは山へでかけました。to itte, usagi wa yamae dekakemasita (сказав, заяц отправился в горы).

山でうさぎがたきぎをひろっていると、たぬきが来ました。Yama de usagi ga takigi wo hirotteiru to (на горе заяц хворост собирал, подбирал когда; hirou), tanuki ga kimasita (барсук пришел).

「うさぎどん、何をしているの。」 “Usagidon, nani wo siteiru no (зайчик, что ты делаешь).”

とたぬきがたずねると、to tanuki ga tazuneru to (барсук спросил когда),

「今年の冬はとくにさむいそうだからたきぎをひろっておいた方がいいよ」 “Kotosi no fuyu wa (этого года зима) tokuni (особенно) samuisou (кажется, /будет/ холодной; samui) dakara (поскольку) takigi wo hirotte oita hou ga iiyo (хворост собрав заготовить — хорошее дело, пожалуй; 方 hou — сторона; oku — помещать (в сочетании с деепричастной формой глагола выражает действие, результат которого направлен на будущее: собрать (на зиму); hou ga iiyo — что-то/кто-то лучше чего-либо).”

とうさぎは答えました。to usagi wa kotaemasita (заяц ответил). たぬきもたきぎをひろって、二人でたくさんたきぎを集めました。Tanuki mo takigi wo hirotte (барсук тоже собирал хворост), futari de (вдвоем) takusan takigi wo atumemasita (много хвороста собирали; atumeru). たきぎをせおつて山をおりるとちゅうで、うさぎが小声で Takigi wo seotte (хворост взвалив /на спины/; seou — взвалить на спину, взять на плечо) yama wo oriru (с горы спускаясь) totyuu de (на пути: 途中 to — дорога + tyuu — /п/осреди), usagi ga kogoe de (заяц жалобным: «маленьким» голосом)

「おもたい、おもたい。」 “Omotai, omotai (тяжело).”

と言うと、たぬきは二人の分をはこびました。to iu to (говорил когда), tanuki wa futari no bun wo hakobimasita (двоих = обоих долю понес; hakobu — переносить, транспортировать).そして、後ろを歩いていたうさぎは、ひうち石をかちかちとうちました。Sosite (затем), usiro wo aruite ita (назад зайдя = сзади обойдя) usagi wa, hiutiisi wo (кремень = огниво; 石 isi — камень; 火打石 hiutiisi — огниво: «огонь + бить + камень») kati kati to utimasita (тук-тук стал бить; utu).

「かちかちという音は何だろう。」 “Katikati to iu oto wa (звук, говорящий тук-тук) nan darou (что бы это было).”

とたぬきが聞くと、to tanuki ga kiku to (барсук спросил когда),

「ここはかちかち山だから、なっているかちかち鳥の声だよ。」 “Koko wa katikatiyama (это стучащая гора) dakara (поэтому), naiteiru katikatidori no koe da yo (это ведь голоса птиц,

поющих «тук-тук»)."

とうさぎは答えました。to usagi wa kotaemasita (заяц ответил). そしてとうさぎはたぬきが
せおっているたきぎに火をつけ、たきぎはぼうぼうともえはじめました。Sosite usagi
wa (затем заяц) tanuki ga seotteiru takigi ni (в хворост, нагруженный на барсука) hi wo tuke
(огонь поместил; tuku), takigi wa boubou to moehajimemasita (хворост, потрескивая,
гореть начал; moeru — гореть).

「うさぎどん、ぼうぼうという音は何だろう。」“Usagidon, boubou to iu oto wa nan
dagou (зайчик, что означает этот трещащий звук).”

とたぬきが聞くと、to tanuki ga kiku to (барсук спросил когда),

「ここはぼうぼう山だから、なっているぼうぼう鳥の声だよ。」“Koko wa boubouyama
(это трещащая гора) dakara (поэтому), naiteiru boubou dori no koe dayo (это ведь голоса
птиц, поющих «треск-треск»)."

とうさぎは答えました。to usagi wa kotaemasita (заяц ответил). そのうち、たぬきの背中
があつくなって、Sono uti (в этот момент), tanuki no senaka ga atukunatte (спине барсука
стало горячо; atui — горячий; 背中 senaka — спина: «спина + посередине»),

「あち、あち。」“Ati, ati (ой, горячо).”

とさけび声を出したすきに、うさぎはにげました。to sakebigoe wo dasita suki ni
(кричащий голос издал как только), usagi wa nigemasita (заяц убежал).

そのつぎの日、うさぎはとうがらし山へ行つてとうがらしをとつてきてとうがらし
みそを作りました。Sono tugi no hi (на следующий после этого день), usagi wa
tougarasiyama e itte (заяц на гору красного перца пошел) tougarasi wo tottekite (красный
перец собрав; toru — брать + kuru — приходить — выражает направленность действия из
прошлого к настоящему, к моменту высказывания) tougarasimiso wo tukurimasita (пасту с
красным перцем приготовил).すると、たぬきが来て、Suruto, tanuki ga kite (затем,
/когда/ пришел барсук),

「きのう、おかげでかちかち山でたいへんなやけどをした。」“Kinou (вчера), okage de
(благодаря тебе) katikatiyama de (на Стучащей горе) taihenna yakedo wo sita (сильные
ожоги сделал; 大変 taihen — ужасно, страшно, крайне; tai — очень + hen — изменяться;
удивительный, странный; 火傷 yakedo ожог; do — рана).”

とおこりました。to okorimasita (разгневался; okoru). うさぎは、何も知らない顔をして、
Usagi wa (заяц же) nanimo (ничего вовсе) siranai (не знающего; siru — знать) kao wo site
(вид сделал),

「かちかち山のうさぎは、かちかちやまうさぎだ。“Katikatiyama no usagi wa (заяц со Стучащей горы), katikatiyusagi da (это стучащий заяц).

とうがらし山のうさぎは、とうがらしやまうさぎだ。tougarasiyama no usagi wa (заяц с Перечной горы), tougarasiyusagi da (то перечный заяц).

おれはかんけいがない。」 Ore wa kankei nai (я тут ни при чем: «связи нет»; ore — я /похваляясь/).

と答えました。to kotaemasita (ответил). だまされやすいたぬきは「なるほど。」と思つてうさぎがやけどのくすりをもっているかどうかたずねました。Damasareyasui tanuki wa (легковерный барсук; damasu — обманывать; damasaregu — быть обманутым /пассив/; yasui — легкий) “Naruhodo (в самом деле, действительно).” to omotte (подумав) usagi ga yakedo no kusuri wo (у зайца от ожогов лекарство) motteiru ka dou ka (раздобыть как) tazunemasita (спросил).

「今作ったみそはたいへんきくくすりだよ。」 “Ima tukutta miso wa (паста, которую сейчас приготовил) taihen kiku kusuri dayo (очень эффективное, действенное лекарство: 利く kiku — оказывать действие, помогать /о лекарстве/).

と言つて、たぬきのせなかにたつぷりとうがらしみそをぬつてやりました。to itte (сказав), tanuki no senaka ni (на спину зайца) tappuri (обильно) to tougarasi miso wo nutteyarimasita (перечной пасты намазал: «накрасил»; nuru + yaru). はじめのうちは、何ともありませんでしたが、そのうちますますやけどがいたくなつてさけび声を上げました。Hajime no uti wa (сначала: «в начальный момент»), nantomo arimasendesita ga (ничего не было), sono uti (в этот момент) masumasu (постепенно, возрастая) yakedo ga itakunatte (ожог заболел; itai — больно) sakebigoe wo agemasita (кричащий голос поднял). そのすきに、うさぎはもういちどにげてしまいました。Sono suki ni (в этот момент; suki — удобный момент, вызванный чьей-то беспечностью), usagi wa mou itido nigetesimaimasita (заяц еще один раз убежал; nigeru + simau).

そのつぎの日、うさぎは杉山へでかけ、木を切つて船を作っていました。Sono tugi no hi (на следующий день после этого), usagi wa sugiyama e dekake (заяц на кедровую гору отправился), ki wo kitte (дерево срезав, срубив; kiru) fune wo tukutteimasita (лодку делал). そのうち、やけどがひどくいたく、とてもおこつていたたぬきが来て、Sono uti (в этот момент), yakedo ga hidoku itaku (с ожогом ужасно болящим; hidoi — жестокий, ужасный), totemo okotteita (совершенно разгневанный) tanuki ga kite (барсук придя),

「きのう、おかげでとうがらし山でしにそうだった。」 “Kinou, okage de tougarasi yama

de sinisou datta (вчера из-за тебя на Перечной горе я чуть не умер; sinu — умирать; 2-я основа + そ う + связка = субъективная оценка возможности).”

と言いました。to iimasita. うさぎはいちどもたぬきに会ったことがない顔をして、
Usagi wa itidomo tanuki ni atta koto ga nai kao wo site (заяц сделал вид, что ему никогда не
доводилось встречать барсука; au),

「とうがらし山のうさぎは、とうがらしやまうさぎだ。“Tougarasiyama no usagi wa,
tougarasiyama usagi da.

杉山のうさぎは、杉やまうさぎだ。Sugiyama no usagi wa, sugiyamausagi da. (Кедровой
горы заяц — кедровый заяц.)

おれはかんけいがない。」 ore wa kankei ga nai (я не имею /к этому/ никакого
отношения: 関係 kankei — отношение, связь, причастность)

と答えました。to kotaemasita (ответил). 本当にだまされやすいたぬきは「なるほど。」
と思つて、うさぎがどうして船を作っているのかをたずねました。Hontou ni (и правда)
damasareyasui tanuki wa “Naruhodo.” (легковерный барсук: «Действительно») to omotte
(подумав), usagi ga dou site fune wo tukutteiru no ka wo tazunemasita (заяц для чего делает
лодку спросил). 川で魚をとるためだと聞いて、魚がすきなたぬきも船がほしくなり、
二人とも船を作ることになりました。Kawa de sakana wo toru tame da to kiite (в реке рыбу
ловить чтобы ответил; tame — польза, выгода; ради), sakana ga sukina tanuki (рыбу
любящий барсук) mo fune ga hosikunari (тоже лодку захотел: «захотевшим стал»), futari
(вдвоем) tomo (товарищи, компаньоны) fune wo tuku koto ni narimasita (собрались
сделать лодки).

「おれは白だから、すぎで白い船を作る。“Ore wa siro (я белый; ore — я /о себе; по
отношению к низшему лицу/) da kara (так как), sugi de (из кедра) siroi fune wo tuku
(белую лодку сделаю). たぬきどんは黒だから、土で黒い船を作ればいいよ。」

Tanukidon wa kuro (ты же, барсучок, черный) da kara (так как), tuti de (из земли) kuroi fune
wo tukureba iiyo (черную лодку сделаешь если — хорошо).”

とうさぎは言いました。to usagi wa iimasita.

二つの船ができて、川にうかべると、真ん中についたところで水がしみこんで、たぬ
きの土船がくずれはじめました。Futari no fune ga dekite (обоих лодки были готовы;
dekiru — быть способным, быть готовым), kawa ni ukaberu to (на реку спустили когда;
ukaberu — плыть, держаться на поверхности), mannaka ni (в середину) tuita tokoro de
(достигнутое место; tuku — прибывать) mizu ga simikonde (вода начала просачиваться;

simikomu), tanuki no tutibune ga (земляная лодка) kuzurehajimemasita (разрушаться, распадаться начала; kuzureru). たぬきは川にしずんで行きながら、Tanuki wa kawa ni sizundeikinagara (в реку погружаясь; sizumu),

「たすけてくれ！ たすけてくれ！」 “Tasuketekure! Tasuketekure (помогите, спасите; kureru — давать /действие направлено от 3-го лица ко 2-му или 1-му, от 2-го лица к 1-му/)!”

とたのみました。to tanomimasita (просил). けれどもうさぎは Keredomo (однако) usagi wa

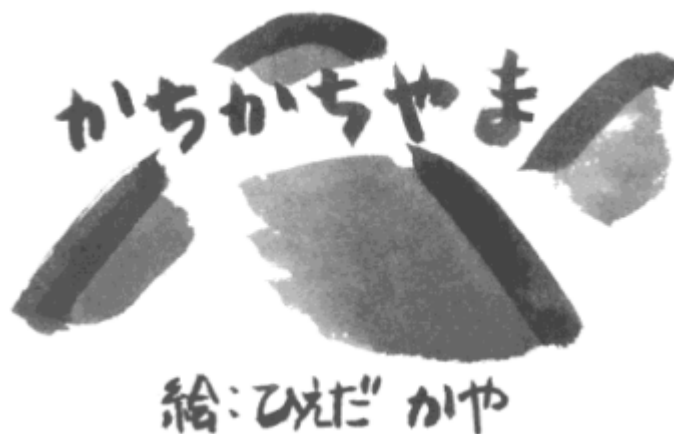
「かわいそうなおばあさんのことを思い出せ。」 “Kawaisou na obaasan wo koto wo omoïdase (несчастливого старика /дело/ вспомни = о бедном старике вспомни; omoïdase — грубая повелительная форма).”

と言つてこぎかえりました。to itte kogikaerimasita (гребя, вернулся = уплыл; kogu — грести). うさぎはおじいさんの家に行つて、Usagi wa ojiisan no ie ni itte (заяц, придя в дом старика),

「たぬきはしんだよ。」 “Tanuki wa sinda yo (барсук вот умер, погиб).”

と知らせましたが、おじいさんはよろこびませんでした。to sirasemasita ga (сообщил, дал знать; siru — знать; siraseru — сообщать), ojiisan wa yorokobimasendesita (не обрадовался; yorokobu). あだうちをしてもおばあさんは帰つてこないと思つていたので。Adauchi wo site mo (даже мстить свершив) obaasan wa kaettekonnai to (старуху не вернуть; kaeru — возвращаться + kuru — приходить /выражает длительность действия, направленного из прошлого в настоящее, к моменту высказывания/) omotteita no desu (подумал).

かちかちやま

むかしむかし、あるところにおじいさんとおばあさんがいました。毎日毎日おじいさんが畑で働いて、

「一粒は千粒になる。」

とうたいながら豆をまきました。

毎日毎日たぬきが畑に来て、同じように

「一粒は一粒。ぜんぶ食べるよ。」

とうたっていました。だからいつも、つぎの日豆は一粒ものこりませんでした。わるいたぬきがぜんぶ食べてしまうのです。そのせいで、おじいさんとおばあさんは貧乏にくらしていました。

するとある日おじいさんが畑に来たら、また豆がなくなっていました。おじいさんはおこつて、たぬきをつかまえることにしました。いつものようにうたいながら、豆をまきはじめました。

やつと、たぬきが来て、いつもと同じようにおじいさんをからかいました。おじいさんはすばやくたぬきをつかまえてなわでしばりました。そして、たぬきをにないで家へ帰りました。

「おばあさん、やつとあのわるいたぬきをつかまえた。今晚、おいし

いたぬきじるを作ってくれ。」

と言って、おじいさんは畑にもどりました。おばあさんはあわもちを作りはじめました。ずるいたぬきは

「おばあさん、一人で疲れるでしょう。てつだつたら、はなしてくれませんか。」とたのみました。そんなことをしたら、おじいさんにおこられるとおばあさんが思っ

てまよっていました、

「まあ、てつだつてもらおう。」と言って、なわをといてやりました。はなされたたぬきはてつだうふりをしてきねをとり、おばあさんをつんとぐつて、ころしてしまいました。そして、わるいたぬきは山へにげました。

おじいさんは家へ帰って、おばあさんがしんでいるのを見つけて、おいおいなきました。そのうちうさぎが来て

「おじいさん、どうしてないているんですか。」

と聞くと、かわいそうなおじいさんがたぬきのことを話しました。

「そうですか、じゃあわたしがあだうちをしましょう。」

と言って、うさぎは山へでかけました。

山でうさぎがたきぎをひろっていると、たぬきが来ました。

「うさぎどん、何をしているの。」

とたぬきがたずねると、

「今年の冬はとくにさむいそうだからたきぎをひろっておいた方がいいよ」

とうさぎは答えました。たぬきもたきぎをひろって、二人でたくさんたきぎを集めました。たきぎをせおつて山をおりるとちゅうで、うさぎが小声で

「おもたい、おもたい。」

と言うと、たぬきは二人の分をはこびました。そして、後ろを歩いていたうさぎは、ひうち石をかちかちとうちました。

「かちかちという音は何だろう。」

とたぬきが聞くと、

「ここはかちかち山だから、ないているかちかち鳥の声だよ。」

とうさぎは答えました。そしてうさぎはたぬきがせおっているたきぎに火をつけ、たきぎはぼうぼうともえはじめました。

「うさぎどん、ぼうぼうという音は何だろう。」

とたぬきが聞くと、

「ここはぼうぼう山だから、ないているぼうぼう鳥の声だよ。」

とうさぎは答えました。そのうち、たぬきの背中があつくなつて、

「あち、あち。」

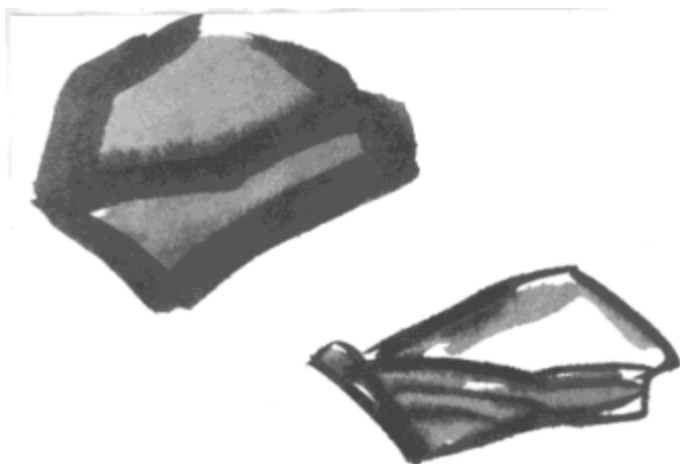
とさけび声を出したすきに、うさぎはにげました。

そのつぎの日、うさぎはとうがらし山へ行つてとうがらしをとつてきてとうがらしみそを作りました。すると、たぬきが来て、

「きのう、おかげでかちかち山でたいへんなやけどをした。」

とおこりました。うさぎは、何も知らない顔をして、

「かちかち山のうさぎは、かちかちやまうさぎだ。
 とうがらし山のうさぎは、とうがらしやまうさぎだ。
 おれはかんけいがない。」

と答えました。だまされやすいたぬきは「なるほど。」と思つてうさぎがやけどのくすりをもっているかどうかたずねました。

「今作つたみそはたいへんきくすりだよ。」

と言つて、たぬきのせなかにたつぷりとうがらしみそをぬってやりました。はじめのうちは、何ともありません

でしたが、そのうちますますやけどがいたくなつてさけび声を上げました。そのすきに、うさぎはもういちどにげてしまいました

そのつぎの日、うさぎは杉山へでかけ、木を切つて船を作っていました。そのうち、やけどがひどく、とてもおこつていたたぬきが来て、

「きのう、おかげでとうがらし山でしにそうだった。」

と言いました。うさぎはいちどもたぬきに会つたことがない顔をして、

「とうがらし山のうさぎは、とうがらしやまうさぎだ。

杉山のうさぎは、杉やまうさぎだ。

おれはかんけいがない。」

と答えました。本当にだまされやすいたぬきは「なるほど。」と思つて、うさぎがどうして船を作っているのかをたずねました。川で魚をとるためだと聞いて、魚がすきなたぬきも船がほしくなり、二人とも船を作ることになりました。

「おれは白だから、すぎで白い船を作る。たぬきどんは黒だから、土で黒い船を作ればいいよ。」

とうさぎは言いました。

二つの船ができて、川に浮かべると、真ん中についたところで水がしみこんで、たぬきの土船がくずれはじめました。たぬきは川にしずんで行きながら、

「たすけてくれ！ たすけてくれ！」

とたのみました。けれどもうさぎは

「かわいそうなおばあさんのことを

思い出せ。」

と言つてこぎかえりました。うさぎはおじいさんの家に行つて、

「たぬきはしんだよ。」

と知らせましたが、おじいさんはよろこびませんでした。あだうちをしてもおばあさんは帰つてこないと思つていたのです。

Kaguyahime

むかしむかし、あるところにおじいさんとおばあさんがいました。Mukasi mukasi, aru tokoro ni ojiisan to obaasan ga imasita (давным-давно, в одном месте жили дед да бабка). おじいさんは毎日竹やぶに行つて竹をとり、竹からいろいろなものを作つて、くらしていました。Ojiisan wa mainiti (каждый день) takeyabu ni itte (в бамбуковую чащу ходил; 藪 yabu — чаща, заросли) take wo tori (бамбук брать), take kara (из бамбука) iroirona mono wo tukutte (различные вещи делал), kurasiteimasita (/тем и/ жил). ある日、竹やぶに行くと、ふしぎな竹を見つけました。Aru hi, takeyabu ni iku to (однажды пошел в бамбуковую чащу и), fusigi na take wo mitukemasita (странный, удивительный, чудесный бамбук нашел; mitukeru; 見 ken/mi(ru) — смотреть, видеть). その竹のねもとが光っていました。おじいさんは Sono take no nemoto ga (этого бамбука основание) hikatteimasita (светилось; hikaru). Ojiisan wa

「何でこの竹は光っているんだろう。」 “Nande kono take wa hikatteiru n darou (почему

же этот бамбук светится: «светящийся есть»; n darou — форма связки /da/, выражающая вопрос, недоумение; darou — вероятно будет; 光 koo/hikari — свет, луч; hika(ru) — сиять).

と思つて、竹を切つてみておどろきました。to omotte (подумав), take wo kittemite (срезав-посмотрев) odorokimasita (удивился). 切つた竹のふしのあいだに、とてもかわいい女の子がいたのです。Kitta take no fusi no (срезанного тростника в коленце; 節 fusi — сочленение) aida ni (посреди), totemo kawaii (очень миленькая, симпатичная, миловидная) onna no ko ga (девочка: «женский ребенок») ita no desu (была). おじいさんは小さな子を手のひらにのせて、いそいで家に帰りました。Ojiisan wa tiisana ko wo te no hira ni nosete (на руки ладонь подняв, поместив; posegu — ставить /на что-либо/; 平 hira — широта, плоскость; ладонь), isoide ie ni kaerimasita (поспешно домой вернулся).

「おばあさん、見てくれ。」 “Obaasan, mitekure (посмотри-ка).”

とよんで、おばあさんに竹の中で見つけた女の子を見せました。to yonde (позвав; yobu), obaasan ni (бабушке) take no naka de (внутри тростника) mituketa onna no ko wo (найденную девочку) misemasita (показал; miseru). おばあさんは、Obaasan wa,

「かみさまがさずけてくださったのでしょう。」 “Kamisama ga (боги; 神 kami — бог/и; -sama — суффикс почтительности) sazukete kudasatta (даровали; sazukeru — одаривать, предоставлять; kudasaru — давать /выражает направление действие от высшего к низшему/) no desyou (видимо).”

と言いました。to iimasita (сказала). おじいさんとおばあさんは女の子に「かぐやひめ」という名をつけて、かわいがつてそだてました。Ojiisan to obaasan wa onna no ko ni “Kaguyahime” (Кагуюхимэ) to iu na wo tukete (имя дали; tuku — прицеплять, прикреплять), kawaigatte sodatemasita (любя, растили; kawaigaru; sodatu).

かぐやひめはとても早く大きくなって、光かがやくほどうつくしいむすめになりました。Kaguyahime wa totemo hayaku ookikunatte (очень быстро росла: «становилась большой), hikari (свет) kagayaku (kagayaku — светиться, блистать) hodo (подобно) utukusii musume ni narimasita (красивой девушкой стала). おじいさんとおばあさんは気分がわるい時や気がおもい時でも、かぐやひめを見るとすぐなおつてしまいました。Ojiisan to obaasan wa kibun ga (настроение; 気 ki, ke — дух, энергия, настроение; 分 fun (pun) — минута; bun, bu — часть/wa(ke) — делить, разделять) warui toki (плохое когда; toki — время) ya ki ga omoi toki demo (либо устали когда: «дух тяжелый когда»), Kaguyahime wo miru to (как посмотрят на Кагуюхимэ) sugu naottesimaimasita (сразу приходили в себя;

naogu — исцеляться, выздоравливать; simau — заканчивать /выражает завершенность действия/. おじいさんとおばあさんはかぐやひめをだいじにそだてしあわせにくらしていました。Ojiisan to obaasan wa Kaguyahime wo daizi ni (как нечто очень ценное; 大事 daizi — большое дело, великая вещь; daizi ni suru — ценить, беречь) sodate (растя) siawase ni (счастливо) kurasiteimasita (жили). おじいさんは竹の中にかぐやひめを見つけてからというもの、竹をとりに行くたび、竹のふしのあいだにこがねを見つけました。Ojiisan wa take no naka ni (внутри бамбука) Kaguyahime wo mitukete kara to iu mono (найдя после того как), take wo tori ni (чтобы бамбук взять) iku tabi (ходя, в пути; iku — идти; 旅 tabi — путешествие, поход), take no fusi no aida ni (бамбука коленца посреди) kogane wo mitukemasita (золото находил; 黄金 kogane — золото; небольшая сумма денег: 小金 ko + kane — немного денег). だんだんせいかつはゆたかになって、竹とりのおじいさんは大きなやしきをたてました。Dandan (постепенно; 段々 = 段段; dan — ступень, степень) seikatu wa (жизнь) yutaka ni (обильной; богатой) natte (стала, став), taketori no ojiisan wa (бамбук собирающий дед = дед-собиратель бамбука) ookina yasiki wo tatemasita (большой особняк построил; tateru; 大 dai, tai/oo(kii) — большой). かぐやひめは家を出ることがありませんでしたが、そのむすめがとてもびじんだといううわさは日本中に広まりました。Kaguyahime wa ie wo deru koto ga arimasendesita ga (из дома выходить нельзя было хотя; koto — субстантиватор; deru — выходить; deru koto — выхождения из дому не было хотя/), sono musume ga (эта девушка) totemo bijin (совершенная красавица) da to iu (/говорящий/, что) uwasa wa (слух; 噂) Nihonjyuu ni (по всей Японии; jyuu — посреди /в конце иероглифического словосочетания/) hirogarimasita (распространился; hirogaru; 広 koo/hiro(i) — широкий; hiro(garu) — расширять).

そのうわさを聞いて、かぐやひめに会いに日本中から男の人たちがはるばるやって来ました。Sono uwasa (эти слухи, молву, толки) wo kiite (услышав), Kaguyahime ni ai ni (с Кагуюхите встретиться чтобы; au) Nihonjyuu kara (со всей Японии) otoko no hito-tati ga (мужчины) harubaru (издалека) yattekimasita (пришли, появились; yattekuru). でもおじいさんはかぐやひめに会わせません。Demo ojiisan wa Kaguyahime ni awasemasen (только старик с принцессой не давал встретиться; au — встретиться; awaseru — дать встретиться, приказывать встретиться /побудительный залог/). ほとんどの男の人たちはあきらめて、帰って行きましたが、本当にかぐやひめをおよめさんにもraitakute、さむい日もあつい日も竹とりの家に来ている男の人が五人いました。Hotondo no otoko no hito-tati wa akiramete (большинство мужчин отчаялись, сдались; akirameru), kaetteikimasita ga

(вернулись, но), *hontou ni* (действительно, взаправду) *Kaguyahime wo oyomesan ni* (в невесты) *moraitakute* (получить желая, желающих; *moraui* — получать; *-tai* — суффикс желания), *samui hi mo atui hi mo* (в холодный ли день, в теплый ли день; *mo* — тоже) *taketori no ie ni kiteiru* (в дом собирателя бамбука приходящих) *otoko no hito ga* (мужчин) *gonin imasita* (пять человек было; *go* — пять).

かぐやひめはおじいさんにこう言いました。 *Kaguyahime wa ojiisan ni kou iimasita* (старику так сказала).

「その五人の方に、わたしがほしいものをたのみます。 “*Sono gonin no kata ni* (у этих пятерых господ; *方 hoo* — направление, сторона/*kata* — персона; способ действия; *人 nin, jin/hito* — человек), *watasi wa hosiimono wo tanomimasu* (вещь, которую я желаю, попрошу; *hoshii* — желанный). *たのんだものがもらえたら、その方のおよめさんになります。*」 *Tanonda mono ga moraetara* (попрошенную вещь если дадут = раздобудут), *sono kata no oyomesan ni narimasu* (того невестой и стану).”

でもかぐやひめは本当にだれかのおよめさんになる気はないので、たいへんむすかしいものをたのみました。 *Demo Kaguyahime wa* (однако Кагуюхимэ) *hontou ni* (на самом деле) *dareka no oyomesan ni naru* (чьей-либо невестой стать) *ki wa nai node* (желания: «духа» не было поскольку), *taihen muzukasii mono wo tanomimasita* (очень трудные вещи попросила; *大變 taihen* — ужасно, страшно, крайне; *tai* — очень + *hen* — изменяться; удивительный, странный). *いしづくりのみこに、Isidukuri no miko ni* (принца Ишидзукури /попросила/),

「てんじくのほとけさまの石はちをください。」 “*Tenjiku no* (из Индии, индийского; 天竺) *hotokesama no* (будды; 仏 *hotoke*) *isihati wo* (каменную чашу; 鉢 *hati* — чаша /для сбора подаяний. Согласно легенде, чаша, с которой странствовал Будда Гаутама, испускала лазоревое сияние/) *kudasai* (/привези/, пожалуйста).”

と言いました。 *to iimasita*. つぎは、くらもちのみこに、金のみきで、白玉のみがなっている木をもってきてくださいとたのみました。 *Tugi wa* (следующему), *Kuramoti no miko ni, kin no miki de* (на золотом стволе /дерева/; 幹 *miki*), *sirotama no* (/из/ драгоценных камней; 白 *siro* — белый; 玉 *tama* — яшма) *mi ga* (плоды, орехи; 実) *natteiru* (приносящее: «становящееся») *ki wo* (дерево) *mottekitekudasai* (/чтобы/ принес, пожалуйста; *mottekuru*) *to* (чтобы) *tanomimasita* (попросила). あべのみむらじには中国にあるひねずみのかわごろもをくださいと言い、四番目のおおとものみゆきにはりゅうの首の五色の玉をとってきてくださいとたのみました。 *Abe no Mimuraji ni wa* (Абэ но Мимурадзи же) *Tyuugoku*

ni agu (в Китае находящуюся; 中 tyuu/naka — средний, внутренний; 国 koku/kuni — государство) hinezumi no kawagoromo wo (шкурку Огненной мыши; nezumi — мышь; kawa — кожа, шкура; goromo — одеяние) kudasai to ii (пожалуйста, чтобы), yonban-me no Ootomo no Miyuki ni wa (четвертого, Отомо но Миюки) гуу no (дракона) kubi no (на шее) gosyoku no (пятицветную) tama wo (жемчужину) tottekite kudasai (взяв, принести) to (чтобы /принес/) tanomimasita (попросила). さいごは、いそのかみのまろたりに、つばめのこやすがいをもつてきてくださいと言いました。Saigo wa (наконец), Isonokami no Marotari ni, tubame no koyasugai wo (ласточки каури = раковину каури, которую находят в ласточкиных гнездах, koyasugai — «раковина, помогающая при родах» — разновидность ципреи, по виду напоминающая птичье яйцо. Женщина во время родов держала эту раковину в руке) mottekite kudasai to iimasita. かぐやひめのちゅうもんはどれも本当によの中にあるかどうかわからないものばかりで、男の人たちはがっかりしました。

Kaguyahime no tyuumon wa (заказ; 注文 делать укол, делать пометку, tyuumon — записывать + письма, язык) doremo (никто) hontou ni (на самом деле) yo no naka ni (в мире; 世 yo — мир) agu ka dou ka (есть ли) wakaranai (не знает) mono (человек, некто, вещь) bakari (только, лишь, приблизительно) de (только никто не знал, существуют ли такие вещи в мире на самом деле), otoko no hito-tati wa gakkari simasita (мужчины были в отчаянии).

長いあいだ五人の男の人は竹とりのおじいさんの家に来ませんでした。Nagai aida (долгий промежуток /времени/) gonin no otoko no hito wa (пятеро мужчин) taketori no ojiisan no ie ni kimasendesita (в дом старика-собиранья хвороста не приходили). さいしょはいしづくりのみこがかぐやひめのところに行きました。Saisyo wa (самый первый, сначала; 最初 saisyō: самое + начальный, сначала) Isidukuri no miko ga Kaguyahime no tokoro ni ikimasita (принц Ишидзукури к Кагуйахимэ пришел; tokoro — место). でも、てんじくへ行くふりをして、本当はきょうとの近くにあるおてらの、古くてきたない石はちをもつてきました。Demo, Tenjiku e iku (в Индию /что/ ходил) furi wo site (вид сделав; 振り), hontou wa (на самом деле) Kyouto no tikaku ni (вблизи Киото) aru otera no (находящегося храма; 寺 tera), furukute kitanai isihati wo mottekimasita (старую, грязную каменную чашу взял). かぐやひめはそれがにせものだとすぐわかりました。Kaguyahime wa sore ga (это) nisemono (подделка, фальшивка) da to (была что) sugu wakarimasita (сразу поняла; wakarū). てんじくにあるほとけさまの石はちは古くても光っているのです。

Tenjiku ni aru hotokesama no isihati wa (в Индии находящиеся каменные чаши будды) furukute mo (старые хотя) hikatteiru no desu (светятся: «светящимися являются»).

大金もちのくらもちのみこは、金のみきで、白玉のみがなっている木がどこにあるのかわからないし、むりに遠い国まで行きたくもないので、しょくにんにそういう木を作らせました。Ooganemoti no (богатый; 大 oo — большой; 金 kin — золото/kane — деньги) Kuramoti no miko wa, kinno miki de (на золотом стволе), sirotama no mi ga natteiru ki ga (драгоценные плоды приносящее дерево) doko ni (где) aru no ka (находится) wakaranai si (не знал, и), muri ni (неразумно; 無理 muri — «не + логика, логичный») tooi kuni made (далекой страны до) ikitaku mo nai node (идти не хотел поскольку), syokunin ni (ремесленнику; 職人) sou iu ki wo (такое дерево: «о котором так было сказано») tukurasemasita (изготовить поручил; tuku — изготавливать, мастерить; tukuraseru — заставить смастерить, поручить изготовить /побудительный залог/). そして、かぐやひめのところにもっていきました。Sosite, Kaguyahime no tokoro ni motteikimasita (затем принес Кагуяхиме). たいへんすばらしい木を見て、かぐやひめもほんものだと思つて、もうしかたなくけつこんしないといけないと思いました。Taihen subarasii ki wo mite (весьма превосходное дерево увидев), Kaguyahime wa hommono (подлинная вещь; 本物 hommono — «коренная вещь») da to (что) omotte (подумав), mou sikatanaku (больше нет способа; sikata — способ, возможность) kekkon sinai (бракосочетания не совершать; suru — делать; sinai — не делать; 結婚 kekkon: «связывать /ketu/ + жениться») to (чтобы) ikenai (нельзя) to (что) omoimasita (подумала). ところがその時、しょくにんがお金をもらいに来たので、にせものだとばれてしまいました。Tokoro ga sono toki (однако в это время), syokunin ga (ремесленник) okane wo morai ni (деньги получить чтобы) kita node (пришел поскольку), nisemono da to (что это подделка) baretesimaimasita (выплыло наружу; bareru — просочиться /о секрете/).

ひねずみのかわごろもをたのまれたあべのみむらじは、高いお金をつかつて、中国に行くしょくにんにひねずみのかわごろもを買うのをまかせました。Hinezumi no koromo wo (шкурку Огненной мыши) tanomareta Abe no Mimuraji wa (у которого попросили), takai okane wo tukatte (много денег вложив, послав; takai — высокий; дорогой; tukai — послать, пожертвовать /на что-либо/), Tuugoku ni iku (в Китай отправляющимся) syoku ni (поручение, по поручению; 嘱 syoku) hinezumi no koromo wo kau no (купить, покупку /no — субстантиватор/) wo makasemasita (поручил; makaseru). すばらしいかわご

ろもを手に入れて、かぐやひめのところに行きました。Subarasii kawagoromo wo (великолепную шкурку) te ni (в руку) irete (вошла = получив), Kaguyahime no tokoro ni ikimasita. かぐやひめは Kaguyahime wa

「とてもきれいなひねずみのかわごろもですね。“Totemo kireina (очень красивая) hinezumi no kawagoromo desu ne (ведь = какая /красивая/). でも、ほんものだったら、火に入れてももえないから、たしかめてみましょう。」 Demo, hommono dattara (однако, подлинная вещь если), hi ni irete mo (в огонь попав даже) moenai (не горит; моегу) kara (поскольку), tasikametemimasyou (давай убедимся-ка: «убедимся посмотрим-ка»; tasikameru — убедиться, проверить + miru — посмотреть /может означать, будучи вторым глаголом, также «попробовать»: «попробуем убедиться»; mimasyou — вероятно-пригласительная основа глагола/).

と言い、火の中にかわごろもを入れてしまいました。to ii (сказав), hi no naka ni kawagoromo wo iretesimaimasita (в огонь шкурку бросила). ざんねんながらにせものだったので、そのころもはぼうぼうともえてしまいました。Zannen nagara (к сожалению) nisemono datta node (подделкой была поскольку), sono koromo wa boubou to moetesimaimasita (эта шкурка пых-пых и сгорела). はずかしくなつて、あべのみむらじはにげ出しました。Hazukasikunatte (устыдившись: «пристыжен став»; hazukashii — стесняющийся, стыдящийся), Abe no Mimuraji wa nigedasimasita (убежал; nigedasu, nigeru — убежать, спастись бегством; 出 da/su/ — вынимать, выставять, выносить /здесь придает значение: бросился бежать, сорвался с места).

四番目のおおとものみゆきはゆうかんで、船にのつて、あちらこちらりゆうをさがしに行きました。Yonbanme no Ootomo no Miyuki wa yuukan de (четвертый, будучи смел; 勇敢 yuukan — смелость, мужество: «мужественный + осмеливаться, дерзать»), fune ni notte (на лодку/судно сев; noru — сесть, подняться /на борт/), atirakotira (то там, то здесь) gyuu wo sagasi ni ikimasita (дракона искать чтобы отправился; 竜 gyuu — дракон). でもりゆうがどこにいるのかだれもわからないので、長いあいだ海をさまよつてもりゆうをなかなか見つけられません。Demo gyuu ga (однако дракон) doko ni (где) iru no ka (находится) daremo wakaranai node (никто не знал поскольку), nagai aida (долгий промежуток /времени/) umi wo samayotte mo (по морю путешествуя, бродя; samayou) gyuu wo (дракона) nakanaka mitukeraremasen (никак найти не мог; mitukeru — находить; mitukeraru — быть найденным /пассив/, используется также /как здесь/ для выражения возможности). そのうちにおおとものみゆきはひどい波風にあつていのちをおとしそう

になりました。Sono uti ni (в этот момент) Ootomo no Miyuki wa hidoi nami kaze ni atte (в ужасный шторм попав: «встретив»; au; 波 ha/nami — волна; 風 fuu/kaze — ветер) inoti wo (жизнь) otosisou ni narimasita (едва не утратил).もうりゆうをさがせないので家に帰りましたが、びょうきでかぐやひめのところに行けなくなっていました。Mou ryuu wo sagasenaï node (больше дракона искать не мог поскольку; sagasu — искать; sagaseru — мочь искать /потенциальный залог/) ie ni kaerimasita ga (домой вернулся хотя), byouki de (будучи болен: «в болезни»; 病気 byouki — болезнь: «больной дух») Kaguyahime no tokoro ni ikenakunattesimaimasita (не смог больше приходить: «не ходящим могущим стал совсем»: iku — ходить + naru — становиться + simau — оканчивать).

さいごに、つばめのこやすがいをつたのまれないそのかみのまろたりは、つばめのすの中をさがして、こやすがいを見つけたと思つてそれを手にとりました。Saigo ni (наконец), tubame no koyasugai wo (о ласточкиной каури) tanomareta (попрошенный = которого попросили) Isonokami no Marotari wa, tubame no su no naka wo sagasite (ласточки гнезда внутри поискав; 巣 su — гнездо), koyasugai wo mituketa to omotte (каури что нашел подумав) sore wo te ni torimasita (ее в руку взял). いそいではしごとをおりようとして、いそのかみのまろたりはころんで、けがをしてしまいました。Isoide (поспешно) hasigo wo (по лестнице) oriyou to site (спускаться стал), Isonokami no Marotari wa koronde (упав; korobu — падать), kega wo sitesimaimasita (увечье сделал). その上、つばめのすからとつたのは、こやすがいではなくて、古くてかたいつばめのふんでした。Sono ue (сверх того), tubame no su kara totta no wa (то, что из гнезда ласточки взял), koyasugai dewa nakute (каури не было), furukute katai (старым твердым) tubame no fun desita (ласточкиным пометом было). いそのかみのまろたりもかぐやひめをおよめさんにはもらえませんでした。Isonokami no Marotari mo Kaguyahime wo oyomesan ni wa moraemasendesita (не мог взять в невесты).

てんのうさまの耳にまでかぐやひめのうわさがとどき、そのびじんに会いたくなりました。Tennou-sama no (императора) mimi ni made (до ушей, слуха; 耳 ji/mimi — ухо) Kaguyahime no uwasa ga todoki (слух дошел; todoku), sono bijin ni (с этой красавицей; 美人 bijin — красивый человек) aitaku narimasita (повстречаться захотел: «хотящим встретиться стал»; au — встречаться; aitaï — хотеть встречаться /здесь — в срединно-соединительной форме/). ある日、竹とりの家に行つて、かぐやひめに会つたところとても気に入つたので、宮中につれて行きたくなりました。Aru hi, taketori no ie ni itte (однажды, придя в

дом собирателя бамбука), Kaguyahime ni atta (встретил) tokogo (как только: tokogo — место, при использовании после глагола может обозначать момент времени: сразу, как только) totemo ki ni itta node (очень приглянулась: «в дух вошла» поскольку), kanyuu ni (во дворец; 宮 kan — дворец; 中 tyuu — среди) turete ikitaku (отвести захотевшим; tureru — забирать, вести/человека/) narimasita (стал). かぐやひめは Kaguyahime wa

「わたしは人間のせかいのものではないので、行けません。」“Watasi wa (я) ningen no (человеческого, людей; 人 nin — человек; 間 ken — пространство; промежуток) sekai no (мира, вселенной) mono (человек, некто) dewa nai node (так как я не являюсь тем, кто из мира людей), ikemasen (не пойду).”

とことわりました。to kotowarimasita (отказалась; kotowaru). でもてんのうさまはかぐやひめのことをわすれられませんでした。Demo tennou-sama wa (однако император) Kaguyahime no koto wo (о Кагуюхимэ) wasureraremasendesita (забыть не смог; wasureru).

ある夏かぐやひめは月を見てなみだをながしていました。Aru natu (однажды летом: «неким летом») Kaguyahime wa tuki wo mite (на луну глядя; 月 getu, gatu/tuki) namida wo (слезы; 涙) nagasiteimasita (лила: «проливающей была»; nagasu). おじいさんに聞かれても、かぐやひめはだまっています。Ojiisan ni kikarete mo (даже стариком спрашиваемая), Kaguyahime wa damatteimasu (молчала; damaru). だんだんかぐやひめはさびしそうなようすになって、毎夜月を見てないています。Dandan (постепенно) Kaguyahime wa sabisisou na (в грустное; sabishii — одинокий, отчаявшийся) yousu ni natte (состояние, вид придя; 様子 yousu /su — китайский суффикс существительных/), maiyo (каждой ночи; 夜 ya/yo, yoru) tuki wo mite (луну созерцая) naiteimasu (плакавшей была). おじいさんとおばあさんはとてもしんぱいですが何もできません。Ojiisan to obaasan wa totemo sinpai desu ga (очень волновались хотя; 心配 sinpai — забота, беспокойство: «сердце + соединять, прилаживать; расставляя /hai/») nani mo dekimasen (ничего вовсе не могли /поделать/). 八月の十五夜の前の日、かぐやひめはおじいさんとおばあさんに自分のなやみのりゆうを話しました。Natigatu no (восьмого месяца) jyuugooya no (пятнадцатой ночи) mae no hi (предшествующий день; mae — перед), Kaguyahime wa ojiisan to obaasan ni jibun no (своего) payami no (беспокойства, тревоги, мучения) riyuu wo hanasimasita (причину рассказала; 理由 riyuu: «довод, логика + yuu/yosi — причина, значение»).

「わたしは人間のせかいのものではないのです。“Watasi wa ningen no sekai no mono dewa nai no desu (я не из мира людей). 月から来てちよつとのあいだ人間のせかいにすむ

ことになりましたが、そろそろ帰らなければなりません。Tuki kara kite (с луны придя) tyotto no aida (маленький промежуток /времени/; tyotto — чуточку, небольшое время) ningen no sekai ni (в человеческом мире) sumu (пожить) koto ni narimasita ga (решила но), sorosoro (постепенно, последовательно; скоро) kaeranakereba narimasen (должна вернуться, не вернуться невозможно = обязательно надо вернуться; -nakereba narimasen — обязательно надо, иначе нельзя). 十五夜になると月から天女がむかえにきます。

Jyuugoya ni naru to (когда настанет пятнадцатая ночь = полнолуние) tuki kara (с луны) tennyo ga (небесные девы; 女 yo, nyo/opna — женщина) mukaе ni kimasu (навстречу выйдут = придут за мной; mukaeru). おせわになり、どうもありがとうございました。」 Osewa ni nari (в долгу будучи /перед вами/; osewa ni naru — быть обязанным, в долгу; 世話 sewa — помощь, поддержка), doumo arigatou gozaimasita (большое спасибо; doumo — в самом деле; спасибо; arigatou — спасибо; gozairu — быть /очень вежливо/).”

おじいさんとおばあさんはその話を聞いてとてもさびしくなりました。Ojiisan to obaasan wa sono hanasi wo kiite (эту речь услышав) totemo sabisiku narimasita (очень загрузили; sabisii — одинокий; опечаленный). 行かないでと言つても、かぐやひめは Ikanaide (не шла) to (чтобы) itte mo (сказали хотя), Kaguyahime wa 「帰らなければなりません。“Kaeranakereba narimasen (никак не могу не вернуться). ぜんねんながら、しかたがありません。ごめんなさい。」 Zannen nagara (к сожалению), sikata ga arimasen (способа нет). Gomen nasai (прошу прощения: «прощение сделайте»; nasaru — делать /почтительно/).”

と答えました。to kotaemasita (ответила; 答 too/kota(e) — ответ, kota(eru) — отвечать). すると、おじいさんはてんのうさまにかぐやひめが月へ帰ることをしらせて、行かせないようにたのみました。Suruto (затем), ojiisan wa tennousama ni (императора) hime ga (принцесса) tuki e kaeru (на луну вернуться) koto wo (что /возвращается/) sirasete (дал знать), ikasenai (не позволил пойти: «не пойти побудил»; ikaseru — побудить прийти /побудительный залог/) youni (чтобы) tanomimasita (попросил). てんのうさまがぶしを二千人竹とりのおじいさんの家に行かせました。Tennousama ga busi wo (воинов, самураев) nisennin (две тысячи человек) taketori no ojiisan no ie ni (к дому старика-собиранья бамбука) ikasemasita (послал: «пойти побудил»).

十五夜の夜ふけ、おじいさんの家のまわりは、ぶしいっぱいでした。Jyuugoya no yofuke (поздно ночью), ojiisan no ie no mawari wa (вокруг дома старика), busi ippai desita (воинов множество было; 一杯 ippai — один /целый/ стакан, бокал). 半分はやねにのぼつ

て半分は家のまわりに立って、みなはかぐやひめをまもろうとしています。Hanbun wa (половина; 半 han — половина; 分 bun — часть, доля) yane ni nobotte (на крышу поднялись; 屋根 yane — крыша: «помещение + корень») hanbun wa (/другая/ половина же) ie no wari ni tatte (вокруг дома встала; tatu), mina wa (все) Kaguyahime wo mamorou to siteimasu (защищать стали; mamoru — защищать, охранять). 家の中で、おじいさんとおばあさんはかぐやひめの手をとって、月の人をまっています。Ie no naka de (внутри дома), ojiisan to obaasan wa Kaguyahime no te wo totte (за руки взяв), tuki no hito wo matteimasu (лунных людей поджидали; matu — ждать). 外で、弓とやをもって、ぶしたちはまんげつを見てまっていました。Soto de (снаружи), yumi (лук) to ya wo motte (и стрелы держа; motu; 矢 ya), busi-tati wa (воины) mangetu wo mite (на полную луну глядя; 満月 mangetu) matteimasita. すると、月がいちばん丸い時、天から月の人がおりてきました。Suruto (затем), tuki ga (луна) itiban (самая) marui (круглая) toki (когда: «время»), ten kara (с небес) tuki no hito ga oritekimasita (лунные люди сошли; oriru). 月の天女たちは光かがやいているので、ぶしはまぶしくてやも放てないし、ふしぎなことにたたかう力といしもだんだんなくなってしまいました。Tuki no tennyō-tati wa (небесные феи) hikari ka ga (светом) yaiteiru node (мерцали поскольку), busi wa mabusikute (будучи ослеплены, поражены; mabusii — ослепляющий, сверкающий) ya mo utenai (стрелы использовать не могли) si (сделавшись), fusigi na koto ni (чудесным, странным образом) tatakau (сражаться) tikara (сила) to isi mo (и намерение тоже) dandan (постепенно) nakunatte simaimasita (исчезли: «не имеющимися стали окончательно»; simau — заканчивать /передает законченность действия, часто неблагоприятный его исход/). ぶしたちも、おじいさんとおばあさんも何もできないうちに、かぐやひめは家を出て、月の人に会いに行きました。Busi-tati mo, ojiisan to obaasan mo (ни воины, ни дед с бабкой) nanimo dekinai (ничего не могли) utini (в этот момент = в такой ситуации), Kaguyahime wa ie wo dete (из дома выйдя), tuki no hito ni (лунным людям) ai ni ikimasita (навстречу пошла). かぐやひめはおじいさんとおばさんにもういちどあやまりました。Kaguyahime wa ojiisan to obaasan ni mou itido (еще /один/ раз) ayamarimasita (извинилась; ayamaru).

「わたしもわかれたいくないですが、しかたがありません。“Watasi mo wakaretakunai desu ga (хотя тоже не хочу быть разлучена; wakareru), sikata ga arimasen (способа = выхода нет). 月のせかいにもどらなければいけません。Tuki no seka ni (в лунный мир) modoranakereba ikemasen (не вернуться нельзя: «если не вернусь, нельзя»; modoru — возвращаться). ときどき月を見て、わたしのことを思い出してください。」 Tokidoki

(иногда) tuki wo mite (на луну глядя), watasi no koto wo (обо мне) omoidasite kudasai (вспоминайте, пожалуйста; omoidasu).”

と言つて、てんのうさまにも手紙を書きました。to itte (сказав), tennousama ni mo (императору также) tegami wo kakimasita (письмо написала; kaku; te + kami — рука + бумага). そして、天女がかぐやひめに天のころもをきせ、ふたたび月の人になったかぐやひめをつれて行つてしまいました。Sosite (затем), tennyu ga (небесные феи) Kaguyahime ni ten no koromo wo kise (небесное одеяние надев /промежуточная форма сказуемого/; kiseru), futatabi (снова) tuki no hito ni natta (лунным человеком ставшую) Kaguyahime wo tureteittesimaimasita (увели: «забрав, ушли /бесповоротно/»; tureru — уводить, забирать).

かぐや姫

むかしむかし、あるところにおじいさんとおばあさんがいました。おじいさんは毎日竹やぶに行つて竹をとり、竹からいろいろなものを作つて、くらしていました。ある日、竹やぶに行くと、ふしぎな竹を見つけました。その竹のねもとが光っていました。おじいさんは

「何でこの竹は光っているんだろう。」

と思つて、竹を切つてみておどろきました。切つた竹のふしのあいだに、とてもかわいい女の子がいたのです。おじいさんは小さな子を手のひらにのせて、いそいで家に帰りました。

「おばあさん、見てくれ。」

とよんで、おばあさんに竹の中で見つけた女の子を見せました。おばあさんは、

「かみさまがさずけてくださったのでしょうか。」

と言いました。おじいさんとおばあさんは女の子に「かぐやひめ」という名をつけて、かわいがつてそだてました。

かぐやひめはとても早く大きくなって、光かがやくほどうつくしいむすめになりました。おじいさんとおばあさんは気分がわるいい時や気がおもい時でも、かぐやひめを見るとすぐなおつてしまいました。おじいさんとおばあさんはかぐやひめをだいじ

にそだてしあわせにくらしていました。おじいさんは竹の中にかぐやひめを見つけてからというもの、竹をとりに行くたび、竹のふしのあいだにこがねを見つけました。だんだんせいかつはゆたかになって、竹とりのおじいさんは大きなやしきをたてました。かぐやひめは家を出ることがありませんでしたが、そのむすめがとてもびじんだといううわさは日本中に広まりました。

そのうわさを聞いて、かぐやひめに会いに日本中から男の人たちがはるばるやって来ました。でもおじいさんはかぐやひめに会わせません。ほとんどの男の人たちはあきらめて、帰って行きましたが、本当にかぐやひめをおよめさんにもraitakute、さむい日もあつい日も竹とりの家に来ている男の人が五人いました。

かぐやひめはおじいさんにこう言いました。

「その五人の方に、わたしがほしいものをたのみます。たのんだものがもらえたら、その方のおよめさんになります。」

でもかぐやひめは本当にだれかのおよめさんになる気はないので、たいへんむすかしいものをたのみました。いしづくりのみこに、

「てんじくのほとけさまの石はちをください。」

と言いました。つぎは、くらもちのみこに、金のみきで、白玉のみがなっている木をもつてきてくださいとたのみました。あべのみむらじには中国にあるひねずみのかわごろもをくださいと言い、四番目のおおとものみゆきにはりゅうの首の五色の玉をとつてきてくださいとたのみました。さいごは、いそのかみのまろたりに、つばめのこやすがいをもつてきてくださいと言いました。かぐやひめのちゅうもんはどれも本当によの中にあるかどうかわからないものばかりで、男の人たちはがっかりしました。

長いあいだ五人の男の人は竹とりのおじいさんの家に来ませんでした。さいしょはいしづくりのみこがかぐやひめのところに行きました。でも、てんじくへ行くふりをして、本当はきょうとの近くにあるおてらの、古くてきたない石はちをもつてきました。かぐやひめはそれがにせものだとすぐわかりました。てんじくにあるほとけさまの石はちは古くても光っているのです。

大金もちのくらもちのみこは、金のみきで、白玉のみがなっている木がどこにあるのかわからないし、むりに遠い国まで行きたくもないので、しょくにんにそういう木を作らせました。そして、かぐやひめのところにもつていきました。たいへんすばら

しい木を見て、かぐやひめもほんものだと思つて、もうしかたなくけつこんしないと
いけないと思いました。ところがその時、しよくにんがお金をもらいに來たので、に
せものだとばれてしまいました。

ひねずみのかわごろもをたのまれたあべのみむらじは、高いお金をつかつて、中国
に行くしよくにんにひねずみのかわごろもを買うのをまかせました。すばらしいかわ
ごろもを手に入れて、かぐやひめのところに行きました。かぐやひめは
「とてもきれいなひねずみのかわごろもですね。でも、ほんものだったら、火に入れ
てももえないから、たしかめてみましょう。」
と言い、火の中にかわごろもを入れてしまいました。ざんねんながらにせものだった
ので、そのころもはぼうぼうともえてしまいました。はずかしくなつて、あべのみむ
らじはにげ出しました。

四番目のおおとものみゆきはゆうかんで、船にのつて、あちらこちらりゆうをさが
しに行きました。でもりゆうがどこにいるのかだれもわからないので、長いあいだ海
をさまよつてもりゆうをなかなか見つけられません。そのうちにおおとものみゆきは
ひどい波風にあつていのちをおとしそうになりました。もうりゆうをさがせないの
で家に帰りましたが、びようきでかぐやひめのところに行けなくなつてしまいました。

さいごに、つばめのこやすがいをたのまれないそのかみのまろたりは、つばめのす
の中をさがして、こやすがいを見つけたと思つてそれを手にとりました。いそいでは
しごとをおりようとして、いそのかみのまろたりはころんで、けがをしてしまいました。
その上、つばめのすからとつたのは、こやすがいではなくて、古くてかたいつばめの
ふんでした。いそのかみのまろたりもかぐやひめをおよめさんにはもらえませんでした。
た。

てんのうさまの耳にまでかぐやひめのうわさがとどき、そのびじんに会いたくなり
ました。ある日、竹とりの家に行つて、かぐやひめに会つたところとても気に入つた
ので、宮中につれて行きたくなりました。かぐやひめは
「わたしは人間のせかいのものではないので、行けません。」
とことわりました。でもてんのうさまはかぐやひめのことをわすれられませんでした。

ある夏かぐやひめは月を見てなみだをながしていました。おじいさんに聞かれても、かぐやひめはだまっています。だんだんかぐやひめはさびしそうなようすになって、毎夜月を見てないています。おじいさんとおばあさんはとてもしんぱいですが何もできません。八月の十五夜の前の日、かぐやひめはおじいさんとおばあさんに自分のなやみのりゆうを話しました。

「わたしは人間のせかいのものではないのです。月から来てちよつとのあいだ人間のせかいにすむことになりましたが、そろそろ帰らなければなりません。十五夜になると月から天女がむかえにきます。おせわになり、どうもありがとうございます。」おじいさんとおばあさんはその話を聞いてとてもさびしくなりました。行かないでと言つても、かぐやひめは

「帰らなければなりません。ざんねんながら、しかたがありません。ごめんなさい。」

と答えました。すると、おじいさんはてんのうさまにかぐやひめが月へ帰ることをしらせて、行かせないようにたのみました。てんのうさまがぶしを二千人竹とりのおじいさんの家に行かせました。

十五夜の夜ふけ、おじいさんの家のまわりは、ぶしいつぱいでした。半分はやねにのぼつて半分は家のまわりに立って、みなはかぐやひめをまもろうとしています。家の中で、おじいさんとおばあさんはかぐやひめの手をとつて、月の人をまっています。外で、弓とやをもつて、ぶしたちはまんげつを見てまっていました。すると、月がいちばん丸い時、天から月の人がおりてきました。月の天女たちは光かがやいているので、ぶしはまぶしくてやも放てないし、ふしぎなことにたたかう力といしもだんだんなくなつてしまいました。ぶしたちも、おじいさんとおばあさんも何もできないうちに、かぐやひめは家を出て、月の人に会いに行きました。かぐやひめはおじいさんとおばさんにもういちどあやまりました。

「わたしもわかれたくないですが、しかたがありません。月のせかいにもどらなければいけません。ときどき月を見て、わたしのことを思い出してください。」

と言つて、てんのうさまにも手紙を書きました。そして、天女がかぐやひめに天のころもをきせ、ふたたび月の人になったかぐやひめをつれて行つてしまいました。

Saru to kani (обезьяна и краб)

むかしむかし、あるところにさるとかにがいました。Mukasi mukasi (давным-давно), aru tokoro ni saru to kani ga imasita (в одном месте жили-были обезьяна и краб). ある日二人であそびに行くと、かには草の中のにぎりめしを見つけました。Aru hi (однажды) futari de (вдвоем) asobi ni (/чтобы/поиграть, развлечься; asobu) iku to (когда пошли играть), kani wa (краб) kusa no naka ni (в траве: «травы внутри») nigirimesi wo mitukemasita (рисовый колобок нашел; 握飯 nigirimesi: хватать рукой + еда; нигиримэси — колобок из рисового теста, начиненный солеными сливами, пряностями или рыбой, присыпанный кунжутным семенем или завернутый в листья сухих водорослей). さるは、うらやましくてうらやましくて Saru wa, urayamasikute urayamasikute (сильно завидуя; urayamasii — завистливый /здесь — срединно-соединительная форма прилагательного — действие после него продолжается, следует/) 「おれも何かを見つけよう。」 “Ore mo (я тоже) panika wo mitukeyou (что-нибудь найду-ка).” と思つて、じめんをよく見てさがしていると、かきのたねを見つけました。to omotte (подумав), jimen wo (на землю; 地面 jimen: земля + поверхность) yoku mite (хорошенько смотря) sagasiteiru to (искал, и), kaki no tane wo mitukemasita (хурмы семечко нашла). そして、さるはかにのにぎりめしを食べたくて、こう言いました。Sosite (затем), saru wa kani no nigirimesi wo tabetakute (обезьяна краба рисовый колобок съесть захотев), kou iimasita (так сказала).

「かにどん、にぎりめしとかきのたねをこうかんしょうか。“Kanidon (крабик), nigirimesi to kaki no tane wo koukan (обмен; 交換: 交 kou — смешиваться, соединяться + 換 kan — обменивать) siyou ka (сделаем-ка; siyou — вероятно-пригласительная основа от saru). にぎりめしは、食べるとすぐなくなってしまうよね。Nigirimesi wa, taberu to (съешь когда) sugu nakunatteshimau (сразу исчезнет: сразу /sugu/ станет /nagu/ полностью /simau/ отсутствующим /nai/) yo ne (ведь). だけど、かきのたねというのは、うえると毎年おいしいかきをいっぱい食べられるんだよ。」 Dakedo (однако), kaki no tane to iu no wa (то, что называется семечком хурмы), ueru to (посадишь когда) maitosi (каждый год) oisii kaki wo (вкусную хурму) taberareru (сможешь есть) n da yo (ведь).」 かにはその話を聞いて、Kani wa sono hanasi wo kiite (эту речь услышав), 「かきのたねはいいもんだな。」 “Kaki no tane wa ii mo (тоже хорошо) n da na (ведь; na — частица, выражающая

восклицание).” と思つて、自分で見つけたにぎりめしとこうかんしました。to omotte (подумав), jibun de (сам, лично) mituketa nigirimesi (найденный рисовый колобок) to koukan simasita (обменял). 食いしんぼうなさるはにぎりめしを食べ、かにはかきのたねをもつて帰りました。Kuisinbou (лакомка, обжора) na sagu (/любящая поесть/ обезьяна) wa nigirimesi wo tabe (съела), kani wa kaki no tane wo motte kaerimasita (краб семечко взяв, вернулся).

かには家へ帰つて、にわのすみにかきのたねをまきました。Kani wa ie e kaette (домой вернувшись), niwa no sumi ni (в сада уголке) kaki no tane wo makimasita (посадил; маку). 毎日毎日かにはかきのたねに水をかけたり、こやしをかけたりしていました。Mainiti mainiti (ежедневно) kani wa kaki no tane ni mizu wo kaketari (водой поливал; -tari — выражает многократность действия; kakeru — помещать), koyasi wo kaketari siteimasita (навозом удобрял).

「早くめを出さないとはさみで切るぞ。」 “Hayaku (скоро) me wo (ростки) dasanai to (не высунешь если = непустишь) hasami de (ножницами) kiru (обрежу) zo (смотри / у меня; zo — частица, выражающая угрозу).”

とかにが言うと、かきのたねはあわててめを出しました。to kani ga iu to (когда сказал), kaki no tane wa awatete (растерявшись, смутившись = испугавшись; awateru) me wo dasimasita. そして、Sosite (затем),

「早く大きな木にならないとはさみで切るぞ。」 “Hayaku (быстро) ookina ki ni (большим деревом) naranai to (не станешь если) hasami de kiru zo.”

とかにが言うと、かきのめはあわてて大きな木になりました。to kani ga iu to, kaki no me wa awatete ookina ki ni narimasita. こんどは、Kondo wa (теперь же, на этот раз),

「早くみをつけないとはさみで切るぞ。」 “Hayaku mi wo tukenai to (плодов не произведешь если; 早 soo/haya(i) — рано, быстро) hasami de kiru zo.”

とかにが言うと、かきの木はまつかにじゅくしたみをつけました。to kani ga iu to, kaki no ki (хурма /дерево/) wa makka ni (до темно-красного /цвета;/ 真つ赤 makka; 真 shin/ma — правда, реальность, подлинный; 赤 красный) jyukusita (созревшие; jyukusu) mi (плодами) wo tukemasita (покрылось; tukeru — прикреплять, присоединять). かには Kani wa

「さあ、うまそうなかきを食べよう。」 “Saa (ну), umasouna (выглядевшую такой вкусной, сочной) kaki wo tabeyou (поем-ка).”

と思つて、かきの木によじりのぼろうとしました。to omotte (подумав), kaki no ki ni uojiri (uojiru — скручивать, сгибать /здесь: ухватывая клешнями/) noborou to simasita (подниматься стал). でも、りょう手のはさみでカチカチやつても、かには木からずるつ

とすべりおちてしまいます。Demo, ryō te no (обеих рук) hasami de (ножницами = клешнями) katikati (чик-чик) yatte mo (делал хотя; yaru), kani wa ki kara zurutto (с дерева соскользнув) suberiotite simaimasu (соскальзывал; suberiotiru — соскальзывать). なんどやってもうまくのぼれませんでした。Nando yatte mo (сколь часто бы ни делал) umaku (искусно) noboremasen desita (не мог забраться).

そのうちさるがやって来て、うまそうなかきを見て食べたくなってきました。Sono uti (в этот момент) saru ga yattekite (обезьяна появилась), umasou na kaki wo mite (вкусные плоды увидев) tabetaku nattekimasita (съесть хотящей стала = захотела).

「もともとおれがそのかきのたねをひろったんだから、おれがおいしいかきを食べるぞ。」 “Motomoto (изначально) ore ga (я) sono kaki no tane wo hirotta (подобрала) n dakara (поскольку), ore ga oisii kaki wo taberu zo (вкусную хурму съем-ка = возьму вот и съем).”
 と言つて、さるはすばやく木にのぼつて、がつがつかきを食べました。to itte, saru wa subayaku ki ni nobotte (быстро на дерево забравшись), gatugatu (жадно) kaki wo tabemasita. さるが一番赤あかくておいしいかきをかつてに食べているあいだに、木の下にのこっていたかには Saru ga itiban (самые /первые, номер один/) akakute (красные) oisii (вкусные) kaki wo katte ni (разделив, разломав; katu) tabeteiru aida ni (в то время: «промежуток», как подала), ki no sita ni (под деревом) nokotteita kani wa (оставленный краб; nokosu — оставлять)

「おれにもかきをもいでくれ。」 “Ore ni mo (мне тоже) kaki wo moidekure (сорви; mogu — срывать /плоды/ + kuregu — давать).”

とたのみました。to tanomimasita (попросил). そこで、さるはあおくてかたいみをえらんで、力いっぱいかにになげつけました。Sokode (затем, и вот), saru wa aokute katai (зеленый и твердый; aoī — синий; зеленый) mi wo erande (плод выбрав; erabu), tikara iprai (с силой большой) kani ni nagetukemasita (бросила; nageru — бросать + tukeru — помещать). かきがかにのこうらに当たり、かにのこうらはずたずたになりました。

Kaki ga kani no koura ni (в панцирь; 甲羅; 甲 kou/kinoe — раковина; 羅 ra — силки, сеть) atari (ударила; ataru — быть ударенным), kani no koura wa zutazuta ni narimasita (разбитым, разорванным стал). かにがしんでしまったとわかつて、さるはしらぬ顔をして、いそいでにげ出しました。Kani ga sindesimatta to wakatte (поняв, что убила краба; sinu — умирать; simau — заканчивать), saru wa siranu kao wo site (обезьяна, невинное лицо сделав), isoide nigedasimasita (поспешно убежала). かわいそうにしんだかにのこうらから、かにの子どもたちが出てきて、お母さんがしんでいるのを見ておいおいなきました。

Kawaisou ni sinda kani no koura kara (из-под бедного убитого краба панциря), kani no kodomo-tati ga detekite (детки вылезли), okaasan ga sindeiru (мама убита) no wo (что) mite (увидя) oioi nakimasita (“ай-ай” заплакали).

なっているかにの子どもたちの声を聞いて、はちがとんで来ました。Naiteiru kani no kodomo-tati no koe wo kiite (плачущих детенышей краба голос услышав), hati ga tondekimasita (пчела прилетела: «летя прибыла»; tobu — лететь).

「かにの子どもたち、どうしてなっているの。」 “Kani no kodomo-tati, dousite naiteiru no (отчего плачете; no — вопросительная частица).”

とはちはたずねました。to hati wa tazunemasita (спросила).

「お母さんがしんだんだ。さるにころされた。」 “Okaasan ga sinda n da (мама умерла ведь). Saru ni korosareta (обезьяной убита; korosu — убивать /korosareru — быть убитым/).”

とかにの子どもたちがなきながら答えました。to kani no kodomo-tati ga nakinagara kotaemasita (плача ответили; /-nagara выражает одновременность действия/).

「あいつはわるいやつだな。」 “Aitu wa (этот парень) warui yatu (плохой парень/субъект) da na (na — частица, выражающая восклицание: какой нехороший парень!).”

とはちが言いました。to hati ga iimasita. そのうち、くりがやってきて、Sono uti (в этот момент), kuri ga yattekite (каштан появился),

「かにの子どもたち、どうしてなっているのか。」 “Kani no kodomo-tati, dousite naiteiru no ka.”

と聞きました。to kikimasita (спросил). かにがさるにころされたという話を聞いて、くりははちと同じように思いました。Kani ga saru ni korosareta to iu (что /убита/) hanasi wo kiite (рассказ услышав), kuri wa hati to onaji youni (также подобно) omoimasita (подумал). みなはさるはわるいやつだからあだうちをしようと思いはじめました。Mina wa (все) saru warui yatu (обезьяна — плохой парень) dakara (поскольку) adauti wo syou (мечь совершить решили, задумали отомстить). そこにうすが来ました。Soko ni (тут) usu ga kimasita (ступка пришла; usu — ступка). うすもかにのしを聞いて、さるはわるいやつだと思いました。Usu mo kani no hanasi wo kiite, saru wa warui yatu da to omoimasita (подумал, что...). そしてさいごに牛のふんが来て、話を聞き、みなであだうちに行くことにしました。Sosite (затем) saigo ni (самым последним) usi no fun ga kite (коровий навоз пришел), hanasi wo kiki (услышав), mina de adauti ni iku (все на мечь отправиться) koto ni simasita (решили). なかまたちはさるの家へでかけました。Nakama-tati wa (товарищи, приятели; nakama — группа /друзей/) saru no ie e dekakemasita (к дому обезьяны

отправились).

かにの子どもたち、はち、くり、うすそして牛のふんはさるの家につきました。Kani no kodomo-tati, hati, kuri, usu sosite usi no fun wa saru no ie ni tukimasita (к обезьяны дому прибыли). ちょうどさるがるすにしていたところだったので、みなはあだうちのじゅんぴをしました。Tyoudo (как раз /в данный момент/; 丁度 точно: «лист, пласт + счетное слово для происшествий») saru ga rusu ni siteita tokoro datta (как раз в отсутствии была; tokoro — место: было то место /момент времени/ когда отсутствовала / tokoro — субстантиватор: «бытность в отсутствии»; 留守 rusu: «оставить приют») node (поскольку), mina wa adauti no jyunbi wo simasita (к мести готововились/ подготовку делали; jyunbi — подготовка). くりはいろりの中にみをかくし、かにの子どもたちは水おけに入り、はちは戸口の上に止まりました。Kuri wa irori no naka ni (каштан в очаг) mi wo (тело, самого себя; 身 mi — тело; сам) kakusi (спрятал; kakusu /промежуточная форма сказуемого/), kani no kodomo-tati wa mizuoke ni hairi (в ведро с водой вошли, погрузились; oke — ведро), hati wa toguti no ue ni tomarimasita (над дверной рамой села; tomaru — остановиться; пребывать; по отношению к животным употребляется в значении сидеть; 戸 ko/to — двери; 口 ko, ku/kuti — рот; вход). さいごに、うすがやねに上がり、牛のふんは戸口にすわりました。Saigo ni, usu ga yane ni agari (под конец/наконец ступка на крышу поднялась; agaru), usi no fun wa toguti ni suwarimasita (коровий навоз в дверях сел; 戸口 дверь+рот; suwaru — сесть). みなはしずかにそれぞれのもちばについて、さるが帰ってくるのを待ちました。Mina wa sizuka ni (спокойно, тихо) sorezore (каждый, соответственно) no motiba ni tuite (позиции заняв; motiba — участок, пост; tuku — поместившись), saru ga kaettekuru no wo matimasita (возвращения поджидали).

やっとさるが帰ってきました。Yatto saru ga kaettekimasita (наконец вернулась обезьяна).

「さむい、さむい。」 “Samui, samui (холодно).”

と言いながら、いろりのところにすわりました。to iinagara (говоря), irori no tokoro ni suwarimasita (к очагу села; tokoro — место). せなかをあたためようとしたら、くりがはじめてさるのせなかにとびつきました。Senaka wo (спину; 背中 senaka: «спина + посередине») atatameyou to sitara (погреть захотела когда), kuri ga hajikete (лопнув, разорвавшись; hajikeru) saru no senaka ni tobitukimasita (полетев, ударил; tuku — ударять).

「あつい、あつい。」 “Atui, atui (горячо).”

とさるはうなり声を上げて、やけどをしたせなかに水をかけるために水おけにかけつ

けました。to saru wa unarigoe wo agete (воплъ подняв; unagu — стонать; вопить), yakedo wo sita (ожог сделанная = которую обожгли) senaka ni (на спину) mizu wo kakeru (воды налить) tame ni (чтобы) mizuoke ni kaketukimasita (бросился; kaketukeru). かにの子どもたちは水おけから出てきて、水をかぶろうとしたさるの体じゅうを力いっぱいさみしました。Kani no kodomo-tati wa mizuoke kara detekite (выйдя: deru — выходить /наружу/ + kuru — приходить /подчеркивает также направленность действия из прошлого к настоящему моменту/), mizu wo kaburou to sita (собралась облить себя водой; kaburu: глагол на ...ou в сочетании с to suru выражает намерение и готовность свершить действие) saru no karadajuu wo (тело в самое; juu — середина) tika ipai (с силой превеликой) hasamimasita (щипали; hasamu — резать ножницами). さるはさけび声を上げて外にげ出そうとしました。Saru wa sakebigoe wo agete (воплъ подняв) soto ni nigedasou to simasita (наружу убежать собралась: сочетание глагола на ...ou с to omou означает намереваться, собираться что-то сделать). すると戸口にいたはちにちくりちくりとあたまをさされしました。Suruto (затем, и тут) toguti ni ita hati ni (на входе находящейся пчелой) tikuri tikuri (колюще) to atama wo sasaremasita (в голову кололась = жалилась; sasaru — колоть; sasareru — быть уколотым). びつくりしてわけもわからないまま、さるはにげようとしたが、牛のふんにずるつとすべつて、ころびました。Bikkuri site (пораженная) wake mo wakaranai («даже понимаемое не понимая» = ничего не понимая) mata (/в том же положении; как есть/ — не переводится), saru wa nigeyou to simasita ga (хотела убежать, но...: глагол на ...ou в сочетании с to suru выражает намерение и готовность свершить действие), usi no fun ni zurutto (поскользнувшись; zureru) subette (поскользнулась; suberu), korobimasita (упала; korobu). その時、やねにいたうすがどすんとおち、さるはぺちゃんこになりました。Sono toki (в это время), yane ni ita usu ga dosun (бух, с грохотом) to oti (упав; otiru), saru wa petyanko ni narimasita (в лепешку: «в пласт» превратилась). こうして、かにの子供たちとなかまはかにのあだをとりました。Kou site (вот так: «так сделано»), kani no kodomo-tati to nakama wa (и товарищи) kani no ada wo torimasita (отомстили; ada — враг; зло; ada o toru /взять/ — отомстить).

さるとかに

むかしむかし、あるところにさるとかに
 がありました。ある日二人であそびに行くと、
 かにには草の中ににぎりめしを見つけました。
 さるは、うらやましくてうらやましくて
 「おれも何かを見つけよう。」
 と思つて、じめんをよく見てさがしている
 と、かきのたねを見つけました。そして、
 さるはかにのにぎりめしを食べたくて、こう言いました。

「かにどん、にぎりめしとかきのたねをこうかんしようか。にぎりめしは、食べると
 すぐなくなってしまうよね。だけど、かきのたねというのは、うえると毎年おいしい
 かきをいっぱい食べられるんだよ。」
 かににはその話を聞いて、
 「かきのたねはいいもんだな。」
 と思つて、自分で見つけたにぎりめしとこうかんしました。食いしんぼうなさるはに
 ぎりめしを食べ、かににはかきのたねをもつて帰りました。

かにには家へ帰つて、にわのすみにかきのたねをまきました。毎日毎日かににはかきの
 たねに水をかけたり、こやしをかけたりしていました。
 「早くめを出さないとはさみで切るぞ。」
 とかにが言うと、かきのたねはあわててめを出しました。そして、
 「早く大きな木にならないとはさみで切るぞ。」
 とかにが言うと、かきのめはあわてて大きな木になりました。こんどは、
 「早くみをつけないとはさみで切るぞ。」
 とかにが言うと、かきの木はまっかにじゅくしたみをつけました。かにには
 「さあ、うまそうなかきを食べよう。」
 と思つて、かきの木によじのぼろうとしました。でも、りょう手のはさみでカチカチ
 やつても、かにには木からずるつとすべりおちてしまいます。なんどやつてもうまくの
 ばれませんでした。

そのうちさるがやって来て、うまそうなかきを見て食べたくなってきました。「もともとおれがそのかきのたねをひろったんだから、おれがおいしいかきを食べるぞ。」

と言って、さるはすばやく木にのぼって、がつがつかきを食べました。さるが一番赤あかくておいしいかきをかつてに食べ

ているあいだに、木の下にのこっていたかには

「おれにもかきをもらってくれ。」

とたのみました。そこで、さるはあおくてかたいみをえらんで、力いっぱいかになげつけました。かきがかにのこうらに当たり、かにのこうらはずたずたになりました。かにがしんでしまったとわかって、さるはしらぬ顔をして、いそいでにげ出しました。かわいそうにしんだかにのこうらから、かにの子どもたちが出てきて、お母さんがしんでいるのを見ておいおいなきました。

なっているかにの子どもたちの声を聞いて、はちがとんで来ました。

「かにの子どもたち、どうしてないているの。」

とはちはたずねました。

「お母さんがしんだんだ。さるにころされた。」

とかにの子どもたちがなきながら答えました。

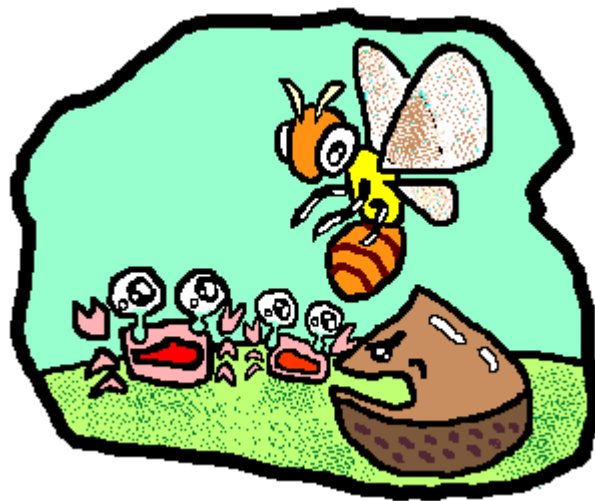
「あいつはわるいやつだな。」

とはちが言いました。そのうち、くりがやってきて、

「かにの子どもたち、どうしてないているのか。」

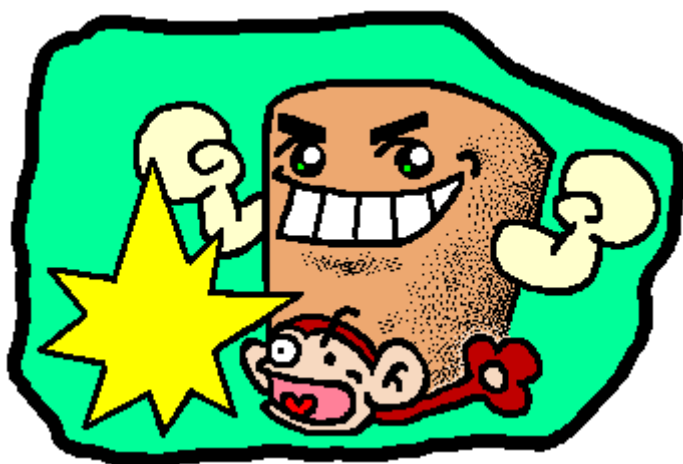
と聞きました。かにがさるにころされたという話を聞いて、くりははちと同じように思いました。みなはさるはわるいやつだからあだうちをしようと思いはじめました。

そこにうすが来ました。うすもかにのしを聞いて、さるはわるいやつだと思いました。

そしてさいごに牛のふんが来て、話を聞き、みなであだうちに行くことにしました。
なかまたちはさるの家へでかけました。

かにの子どもたち、はち、くり、うすそして牛のふんはさるの家につきました。ち
ようどさるがるすにしていたところだったので、みなはあだうちのじゅんぴをしまし
た。くりはいろりの中にみをかくし、かにの子どもたちは水おけに入り、はちは戸口
の上に止まりました。さいごに、うすがやねに上がり、牛のふんは戸口にすわりまし
た。みなはしずかにそれぞれのもちばについて、さるが帰ってくるのを待ちました。

やつとさるが帰ってきました。

「さむい、さむい。」

と言いながら、いろりのところにすわ
りました。せなかをあたためようとし
たら、くりがはじけてさるのせなかに
とびつきました。

「あつい、あつい。」

とさるはうなり声を上げて、やけどを

したせなかに水をかけるために水おけにかけつけました。かにの子どもたちは水おけ
から出てきて、水をかぶろうとしたさるの体じゅうを力いっぱいさみました。さる
はさけび声を上げて外ににげ出そうとしました。すると戸口にいたはちにちくりちく
りとあたまをさされました。びつくりしてわけもわからないまま、さるはにげようと
しましたが、牛のふんにずるつとすべつて、ころびました。その時、やねにいたうす
がどすんとおち、さるはぺちゃんこになりました。こうして、かにの子供たちとなか
またちはかにのあだをとりました。

ももたろう

Momotarou

むかしむかし、あるところにおじいさんとおばあさんがいました。Mukasi mukasi (давным-давно), aru tokoro ni ojiisan to obaasan ga imasita (в одном месте жили-были дед и баба). いつも、おじいさんは山へしばかりに、おばあさんは川へせんたくに行っていました。Itumo (всегда, постоянно), ojiisan wa yama e (в горы) sibakari ni (для собирания дерна; karu — косить; siba — дерн), obaasan wa kawa e (на речку) sentaku ni (для стирки; 洗濯; 洗 sen/ara(u) — мыть; 濯 taku — полоскать) itteimasita (ходили). ある日おばあさんがせんたくをしていると大きなももがどんぶらこどんぶらことながれてきました。Aru hi (однажды) obaasan ga sentaku wo siteiru to (старуха стирала когда) ookina momo ga (большой персик) donburako donburako (покачиваясь: «трясаясь») to nagaretekimasita (подплывал в потоке; nagaregu — струиться, течь; kuru — приходить). おばあさんはそのももを見て、おじいさんにおいしいももを食べさせてあげようとももを家へもって帰りました。Obaasan wa sono momo wo mite (увидев), ojiisan ni oisii momo wo tabesaseteageyou (старику вкусный персик поест дама-ка: угощу) to (/подумав/ так) momo wo ie e mottekaerimasita (персик домой взяв-вернулась: понесла, унесла). お昼になっておじいさんが山から帰ってきました。Ohiru ni natte (/когда/ полдень настал; 昼 chuu/hiru — полдень) ojiisan ga yama kara kaettekimasita (с горы вернулся: «вернувшись-пришел»). そしておいしそうなももを見てたいそうよろこびました。Sosite oisisouna momo wo mite (затем, вкусный /выглядевший вкусным/ персик увидав) taisou yorokobimasita (крайне обрадовался). おじいさんとおばあさんはももを切ろうとしてびっくりしました。Ojiisan to obaasan wa momo wo kirou to site (разрезав) bikkuri simasita (поразились). ももの中から元気な男の子がとび出してきました。Momo no naka kara genkina otoko no ko ga tobidasitekimasita (здоровенький мальчишка выскочил; 元気 genki — здоровый, сильный, энергичный, бодрый: «изначальный дух»).

おじいさんとおばあさんには子どもがいませんでしたので、このももから生まれた子どもをかみさまのおくりものだと思ってよろこびました。Ojiisan to obaasan ni wa kodomo ga imasendesita node (у них поскольку ребенка не было), kono momo kara (из этого персика) umareta kodomo wo (рожденного ребенка) kamisama no okurimono da (богов подарком являющимся; okuru — посылать) to omotte yorokobimasita (подумав, обрадовались). そしてその子を「ももたろう」と名づけました。Sosite sono ko wo “Momotarou” to nadukemasita (Персиковым мальчиком назвали; 名 mei, myoo/na — имя). おばあさんはごはんを作ってももたろうに食べさせるとびっくりするほどもりもり食

べました。Obaasan wa gohan wo (/вареный/ рис; еду; ご飯) tukutte (приготовив) Momotarou ni tabesaseru (дав есть, накормив /побудительная форма от taberu — есть/) to bikkuri suru hodo (удивительно: «пораженным стать до степени»; hodo — мера, степень, предел) morimori (усердно, жадно) tabemasita (ел) = (когда, приготовив еду, кормили Momotarou, он так жадно ел, что они поражались). 少しでももたろうはどんどん大きくなりました。Sosite Momotarou wa dondon (быстро, неукротимо) ookikunarimasita (рос: «большим становился»).

ももたろうはどんどん食べて大きくなって、力もちになりましたが、ももたろうはなまけものでした。Momotarou wa dondon tabete ookikunatte (питаюсь и вырастая/становясь большим), tikaramoti ni (силачом) nararimasita ga (силачом стал), Momotarou wa namakemono desita (лентяем был; namakeru — лениться). 毎日毎日ももたろうはねたり、食べたりばかりでした。Mainiti mainiti (каждый день = изо дня в день) Momotarou wa netari (спал; neru), tabetari (ел /-tari — суффикс многократности, не связанных между собой (последовательностью) действий: и спал, и ел .../) bakari (только) desita. 村のわかものは山へでかけてたきぎをひろいに行きましたが、ももたろうだけは何もしてませんでした。Mura no wakamono wa (деревенские ребята, юноши; 村 son/mura — деревня) yama e dekakete (в горы выходя) takigi wo (хворост) hiroi ni (собирать чтобы, собирания ради) ikimasita ga (ходили, а), Momotarou dake wa (только, как раз) nanimo simasendesita (ничего не делал). おじいさんとおばあさんはしんぱいして、村のわかものに Ojiisan to obaasan wa sinpai site (беспокоились), mura no wakamono ni (деревенских мальчиков)

「ももたろうをさそっておくれ。」 “Momotarou wo sasotteokure (пригласите, позовите; sasou).”

とたのみました。to tanomimasita (попросили). わかものがさそいに来て Wakamono ga sasoi ni kite (позвать /чтобы/ пришли /промежуточная основа + ni выражает цель действия/)

「ももたろう、いっしょに山にたきぎをとりに行こうか。」 “Momotarou, issyoni (вместе) yama ni (в горы) takigi wo tori ni (хворост собирать чтобы) ikou ka (пойдем?).”
と言いましたが、ももたろうは to iimasita ga (сказали, но), Momotarou wa
「しよいこがないから行けないよ。」 “Syoiko ga nai kara (корзинки нету поскольку) ikenaiyo (не пойду).”

と言ってまた昼ねをしはじめました。to itte (сказав) mata (снова) hirune wo (полдневный отдых, сиесту) sihajimemasita (делать начал = приступил к полуденному отдыху). つぎの

日も、村のわかものがもういちど来てももたろうをさそいましたが、こんどは Tugi no hi mo (на следующий день также), mura no wakamono ga (деревенские молодые люди) mou itido (еще один раз) kite Momotarou wo sasoimasita ga (позвали хотя), kondo wa (на этот раз) 「わらじがないから行けないよ。」 “Waraji ga (соломенных сандалий; 草鞋) nai kara (нет поскольку) ikenaiyo (не пойду, пожалуй).”

とももたろうは答えました。to Momotarou wa kotaemasita (ответил). そのつぎの日とうとうおばあさんがおこりましたので、ももたろうはしかたなく村のわかものといっしょに山へ行きました。Sono tugi no hi toutou (итак, наконец) obaasan ga okorimasita node (рассердившись потому что), Momotarou wa sikatanaku (поневоле, неохотно) mura no wakamono to issyoni yama e ikimasita.

山でみながたきぎをひろっているあいだ、ももたろうは昼ねをしていました。Yama de mina ga (на горе) takigi wo hirotteiru aida (собирали пока; aida — промежуток), Momotarou wa hirune wo siteimasita. みなはたきぎをとりおわったので帰ることにしました。Mina wa takigi wo toriowatta node (собрать закончили поскольку; owaru — заканчивать) kaeru (вернуться) koto ni simasita (решили, собрались). сурとももたろうは Suruto (затем, тогда) Momotarou wa

「おれもたきぎをとってからいっしょに帰ろうよ。」 “Ore mo (я тоже) takigi wo totte kara (соберу когда) issyoni kaerouyo (вместе вернемся-ка).”

と言いましたが、みなは to iimasita ga, mina wa (все)

「今ごろたきぎをとりはじめると間に合わないよ。」 “Imagoro (сейчас: ima — сейчас; goro — приблизительно, около /какого-то времени/) takigi wo torihajimeru to (начнешь собирать если) ma ni (вовремя; ma — промежуток /времени/; отрезок /пространства/) awanaïyo (не придем; 合 goo/a(u) — быть вместе, подходить).”

と言いました。to iimasita. そこで、ももたろうは大きな木をつかむといきなりその木を引きぬいてしまいました。Sokode (итак, соответственно, затем), Momotarou wa ookina ki wo (большое дерево) tukamu (схватил) to ikinari (неожиданно, резко) sono ki wo hikinuitesimaimasita (выдернул, вытащил; hikinuku — вырывать /с корнем/; -te simau /кончать/ — придает окончательность действию). みなはびっくりしました。Mina wa bikkuri simasita (все были поражены). そのまももたろうは木をかつぐとみなといっしょに村へ帰りました。Sonomama (и как есть) Momotarou wa ki wo katugu (положив на плечо, неся на плече) to mina to issyoni mura e kaerimasita (все вместе вернулись в деревню). そのすがたを見て、おじいさんとおばあさんはとてもおどろきました。Sono sugata wo mite (этот образ, вид увидев), ojiisan to obaasan wa totemo odorokimasita (очень

удивились). その話がおとのさまの耳に入るとおとのさまはとてもももたろうに会いたくなりました。Sono hanasi ga (эта история, рассказ об этом) otonosama no (/владельческого/ князя; 殿様 tonosama: «дворец + господин; вид») mimi ni hairu to (до слуха дошло: «в слух, уши вошло» когда) otonosama wa totemo Momotarou ni aita-kunarimasita (захотел повстречаться, увидеть его).

「前からわるいおにが何度も何度も村人をおそっては、いろいろなものを盗んでいくのじゃ。“Maе kara (издавна; maе — впереди, прежде, раньше, до) warui oni ga (злой черт) nandomo nandomo (множественно, часто) murabito wo osottewa (на деревенских людей нападал; osou; murabito = mura + hito), iroirona mono wo nusundeiku (различные вещи украв-уносил = похищал; nusumu — красть) no jya (так вот). 力もちなら、おにをたいじしてくれぬか。」 Tikaramoti nara (если силач), oni wo taiji sitekurenu ka (черта покори, уничтожь).”

とおとのさまが言いました。to otonosama wa iimasita. ももたろうはおにたいじのたびにでかけることになりました。Momotarou wa oni taiji no (чтобы расправиться с чертом) tabi ni dekakeru (в путь отправиться) koto ni narimasita (решил).

おじいさんとおばあさんはきびだんごを作ってももたろうにもたせました。Ojiisan to obaasan wa kibidango wo tukutte (просяные колобки приготовив; kibi — просо). Momotarou ni motasemasita (дали; motu — держать, носить, иметь при себе; motaseru — заставить иметь при себе /побудительный залог/). ももたろうが、歩いていくととちゅうで犬に出会いました。Momotarou ga, aruiteiku (пойдя, идя) totyuu de (на дороге: 途中 to — дорога + tyuu — /по/среди) inu ni aimasita (собаку встретил).

「ももたろうさん、どこへ行くんですか。」 “Momotarou-san, doko e iku n desu ka (куда идешь).” と犬が聞きました。to inu ga kikimasita (спросила).

「おにがしまへおにたいじに行くところだ。」 “Oni ga sima e (на черта остров) oni taiji ni (уничтожить чтобы) iku tokoro da (как раз иду вот; tokoro — субстантиватор: «хождение есть»).

「このこしにぶら下げているのは何ですか。」 “Kono kosi ni (в этой коробочке) burasageteiru no wa (висящее, болтающееся; burasagaru) nan desu ka (что есть).”

「日本一のきびだんご。」 “Nihoniti no kibidango (лучшие: «первые» в Японии просяные лепешки).”

「一つくださいな。おとします。」 “Hitotu kudasai na (одну дай, пожалуйста /частица на после kudasai подчеркивает просьбу/). Otomo simasu (буду спутником, товарищем; お

供).”と犬は言いました。to inu wa iimasita.

そこでももたろうは犬にきびだんごをあげました。Sokode Momotarou wa inu ni kibidango wo agemasita (дал).

犬といっしょにたびをつづけました。Inu to issyoni tabi (путешествие) wo tudukemasita (продолжали). するとさるが出てきて、Suruto saru ga detekite (затем обезьяна вышла, появилась),

「ももたろうさん、どこへ行くんですか。」と聞きました。“Momotarou-san, doko e iku n desu ka.” to kikimasita.

「おにがしまへおにたいじに。」“Oni ga sima e oni taiji ni.”

「このこしにぶら下げているのは何ですか。」“Kono kosi ni burasageteiru no wa nan desu ka.”

「日本一のきびだんご。」“Nihoniti no kibidango.”

「一つくださいな。おとします。」とさるは言いました。“Hitotu kudasai na. Otomo simasu.” to saru wa iimasita.

またももたろうはさるにきびだんごをあげた。Mata (опять, снова) Momotarou wa saru ni kibidango wo ageta (дал).

そしてももたろうは犬とさるをつれてたびをつづけました。Sosite Momotarou wa inu to saru wo turete (взяв) tabi wo tudukemasita (продолжал, продолжил). こんどはきじがいちわとんできて、同じように、Kondo wa (тут, в этот момент) kiji ga iti wa tondekite (фазан один прилетел), opaji youni (так же подобно),

「ももたろうさん、どこへ行くんですか。」と聞きました。“Momotarou-san, doko e iku n desu ka.” to kikimasita.

「おにがしまへおにたいじに。」“Oni ga sima e oni taiji ni.”

「このこしにぶら下げているのは何ですか。」“Kono kosi ni burasageteiru no wa nan desu ka.”

「日本一のきびだんご。」“Nihoniti no kibidango.”

「一つくださいな。おとします。」ときじは言いました。“Hitotu kudasai na. Otomo simasu.” to kiji wa iimasita.

そしてももたろうはきじにもきびだんごをあげました。Sosite Momotarou wa kiji ni mo kibidango wo agemasita.

ももたろうは、犬、さる、きじとうみべにやっとなつきました。Momotarou wa, inu, saru, kiji to umibe ni (к берегу) yatto tukimasita (наконец прибыли). そしておにがしまへ行

くために船にのって海にこぎだしました。Sosite oni ga sima e iku tame ni (чтобы, с целью) fune ni notte (в лодку сев; ногу — садиться, подниматься на борт) umi ni kogidasimasita (начали грести, погребли; kogu — грести).ところが、こげどもこげどもしが見えません。Tokoroga (однако), kogedomo kogedomo (гребли-гребли хотя), sima ga miemasen (не видно). きじが空へとんで、しまを見つけてその方角を教えました。Kiji ga sora e tonde (фазан в небо взлетев), sima wo mitukete (остров найдя, обнаружив) sono hougaku wo osiemasita (это направление указал; 方 hou — направление, сторона / kata — способ действия; 角 kaku — угол / tuno — рог / у животного/).そして、みなはおにがしまにつきました。Sosite mina wa oni ga sima ni tukimasita (затем все прибыли на остров черта).しまに大きなおしろがありました。Sima ni ookina osiro ga arimasita (большой замок; 城 siro — замок).おにのしろの門はぴたりとしめられていました。Oni no siro no mon wa (ворота) pittari (плотно) to simerarete imasita (заперты были; simeru — запирать; simerareru — быть запираемым, запертым /пассивная форма/).そこでさるがすばやく門にのぼって中からかんぬきをあけて門をひらきました。Sokode saru ga subayaku mon ni nobotte (быстро на ворота забравшись) naka kara (изнутри) kannuki wo akete (засов открыв) mon wo hirakimasita (ворота отворил; hiraku).でもおにはそんなことは知らずにおさけをのんだりうたをうたったりしていました。Demo oni wa (однако черт/и/) sonna koto wa siraduni (эту вещь не зная = о том не ведая) osake wo nondari (вино пили /-dari или -tari указывает на глаголы-однородные члены: и то делают, и другое/) uta wo utattari siteimasita (и песни пели).そこでももたらうは大声でさけびました。Sokode Momotarou wa oogoe de sakebimasita (большой крик поднял; 大 oo — большой; 声 кое — голос).

「おれはももたらうだ。おまえたちをたいじに來た。」“Ore wa Momotarou da (я — Момотаро). Omae-tati wo taiji ni kita (вас уничтожить пришел).”
 おにたちは犬とこぞうに何が出来るかとわらいとばしました。Oni-tati wa inu to kozou ni (собака да мальчишка; 小僧 kozou: «маленький /буддистский/ монах» — подмастерье; молодой буддистский монах) nani ga dekiru ka (что могут) to waraitobasimasita (рассмеялись; warau — смеяться, улыбаться).でも日本一のきびだんごを食べて元気いっぱい犬がとびかかっておににかみつ、ももたらうはかたなをうちふるい、なかまたちといっしょにあつというまにおにたちをやっつけてしまいました。Demo nihoniti no kibidango wo tabete (съев) genki ippai no inu ga (здоровая очень собака) tobikakatte (носясь повсюду; tobikau — летать /вокруг/) oni ni kamituki (куся; kamu — кусать), Momotarou wa katana wo utifuru (мечом размахивая; furu), nakama-tati to issyoni (приятели

вместе) atto iu ma ni (тогда, в тот момент) oni-tati wo yattuketesimaimasita (победили; yattukeru — накинуться, ринуться).

おにたちは Oni-tati wa

「たからものはおかえしします。“Takaramono wa okaesisimasu (сокровища вернем: «возвращение сделаем»)). もうにどとわるいことはしません。Mou (еще) nido (второй раз) to warui koto wa simasen (нехороших вещей делать не будем). ですからいのちだけはおたすけください。」 Desu kara (поэтому) inoti dake wa (жизнь лишь) otasukekudasai (сохрани, пожалуйста; tasukaru — выживать, быть спасенным).”

とあやまりました。to ayamarimasita (запросили прощения, пощады).

こうしてももたろうとなかまはたからものをもって村へ帰りました。Kou site (так сделав) Momotarou to nakama wa takaramono wo motte (сокровища взяв) mura e kaerimasita (в деревню вернулись). しんぱいしていたおじいさんもおばあさんもたいそうよろこびました。Sinpai siteita (волнение, беспокойство делали /которые/) ojiisan mo obaasan mo taisou yorokobimasita (очень, крайне обрадовались). それからももたろうはおじいさんとおばあさんといつまでもしあわせにくらしました。Sorekara (после этого) Momotarou wa ojiisan to obaasan to itumademo (навсегда) siawase ni kurasimasita (в счастье проживали). めでたしめでたし。Medetasi medetasi (удивительно).

ももたろう

むかしむかし、あるところにおじいさんとおばあさんがいました。いつも、おじいさんは山へしばかりに、おばあさんは川へせんたくに行っていました。ある日おばあさんがせんたくをしていると大きなももがどんぶらこどんぶらことながれてきました。おばあさんはそのももを見て、おじいさんにおいしいももを食べ

させてあげようとももを家へもって帰りました。お昼になつておじいさんが山から帰ってきました。そしておいしそうなももを見てたいそうよろこびました。おじいさんとおばあさんはももを切ろうとしてびつくりしました。ももの中から元気な男の子がとび出してきました。

おじいさんとおばあさんには子どもがいませんでしたので、このももから生まれた子どもをかみさまのおくりものだと思つてよろこびました。そしてその子を「ももたろう」と名づけました。おばあさんはごはんを作つてももたろうに食べさせるとびつくりするほどもりもり食べました。そしてももたろうはどんどん大きくなりました。

ももたろうはどんどん食べて大きくなつて、力もちになりましたが、ももたろうはなまけものでした。毎日毎日ももたろうはねたり、食べたりばかりでした。村のわかものは山へでかけてたきぎをひろいに行きましたが、ももたろうだけは何もしてませんでした。おじいさんとおばあさんはしんぱいして、村のわかものに

「ももたろうをさそつておくれ。」

とたのみました。わかものがさそいに来て

「ももたろう、いっしょに山にたきぎをとりに行こうか。」

と言いましたが、ももたろうは

「しよいこがないから行けないよ。」

と言つてまた昼ねをしはじめました。つぎの日も、村のわかものがもういちど来てももたろうをさそいましたが、こんどは

「わらじがないから行けないよ。」

とももたろうは答えました。そのつぎの日とうとうおばあさんがおこりましたので、ももたろうはしかたなく村のわかものといっしょに山へ行きました。

山でみながたきぎをひろっているあいだ、ももたろうは昼ねをしていました。みなはたきぎをとりおわつたので帰ることにしました。するとももたろうは

「おれもたきぎをとつてからいっしょに帰ろうよ。」

と言いましたが、みなは

「今ごろたきぎをとりはじめると間に合わないよ。」

と言いました。そこで、ももたろうは大きな木をつかむといきなりその木を引きぬいてしまいました。みなはびつくりしました。そのままももたろうは木をかつぐとみなといっしょに村へ帰りました。そのすがたを見て、おじいさんとおばあさんはとても

おどろきました。その話がおとのさまの耳に入るとおとのさまはとてもももたろうに会いたくなりました。

「前からわるいおにが何度も何度も村人をおそつては、いろいろなものを盗んでいくのじゃ。力もちなら、おにをたいじしてくれぬか。」

とおとのさまが言いました。ももたろうはおにたいじのたびにでかけることになりました。

おじいさんとおばあさんはきびだんごを作つてももたろうにもたせました。ももたろうが、歩いていくととちゅうで犬に出会いました。

「ももたろうさん、どこへ行くんですか。」と犬が聞きました。

「おにがしまへおにたいじに行くところだ。」

「このこしにぶら下げているのは何ですか。」

「日本一のきびだんご。」

「一つくださいな。おともします。」と犬は言いました。

そこでももたろうは犬にきびだんごをあげました。

犬とつしよにたびをつづけました。するとさるが出てきて、

「ももたろうさん、どこへ行くんですか。」と聞きました。

「おにがしまへおにたいじに。」

「このこしにぶら下げているのは何ですか。」

「日本一のきびだんご。」

「一つくださいな。おともします。」とさるは言いました。

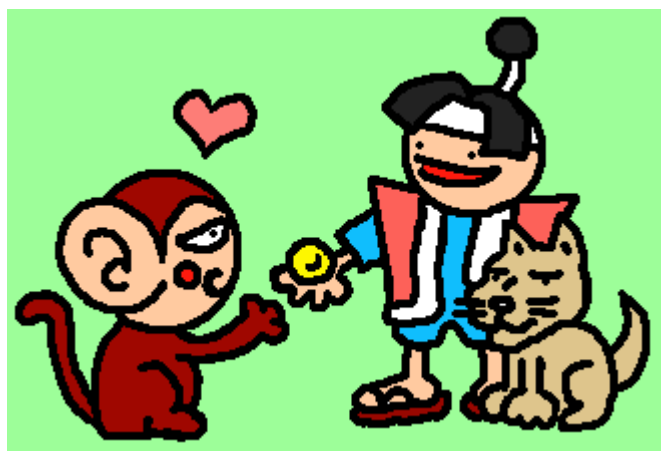
またももたろうはさるにきびだんごをあげた。

そしてももたろうは犬とさるをつれてたびをつづけました。こんどはきじがいちわとんできて、同じように、

「ももたろうさん、どこへ行くんですか。」と聞きました。

「おにがしまへおにたいじに。」

「このこしにぶら下げているのは何ですか。」

「日本一のきびだんご。」

「一つくださいな。おともします。」ときじは言いました。

そしてももたろうはきじにもきびだん
ごをあげました。

も
もた
ろう
は、
犬、
さる、
きじ

とうみべにやっかつきました。そしておにがしまへ行
くために船にのって海にこぎだしました。ところが、

こげどもこげどもしなが見えません。きじが空へとんで、しまを見つけてその方角を
教えました。そして、みなはおにがしまにつきました。しまに大きなおしろがありま
した。おにのしろの門はびつたりとしめられていました。そこでさるがすばやく門に
のぼって中からかんぬきをあけて門をひらきました。でもおにはそんなことは知らず
におさけをのんだりうたをうたつたりしていました。そこでももたろうは大声でさけ
びました。

「おれはももたろうだ。おまえたちをたいじに来た。」

おにたちは犬とこぞうに何が出来るとわらいとばしました。でも日本一のきびだん
ごを食べて元気いっぱい犬がとびかかっておににかみつ、ももたろうはかたなを
うちふるい、なかまたちといっしょにあつというまにおにたちをやつつけてしまいま
した。

おにたちは

「たからものはおかえしします。もうにどとわるいことはしません。ですからいのち
だけはおたすけください。」

とあやまりました。

こうしてももたろうとなかまはたからものをもって村へ帰りました。しんぱいしていたおじいさんもおばあさんもたいそうよろこびました。それからももたろうはおじいさんとおばあさんといつまでもしあわせにくらしました。

めでたしめでたし。

舌切りすずめ

Sitakirisudume (воробей с отрезанным языком; sita — язык; kireru — отрезать; sudume — воробей)

むかしむかしあるところにおじいさんとおばあさんがいました。Mukasi mukasi aru tokoro ni ojiisan to obaasan ga imasita (давным-давно в одном месте жили дед да баба). おじいさんは毎日山へしばかりに行きました。Ojiisan wa mainiti yama e siba-kari ni ikimasita (каждый день ходил в горы собирать хворост: «для собирания хвороста»; siba — хворост). 山で、おじいさんはおばあさんが作ったお弁当を木の枝につるして仕事をしていました。Yama de, ojiisan wa obaasan ga tukutta obentou wo (приготовленный бабой завтрак /еда, которую берут с собой/) ki no eda ni turu site (на дерева ветку повесив) sigoto wo siteimasita (работал: работу делал; 仕事 shigoto — работа, дело). ある日、お昼になっておじいさんがお弁当を食べようとして、ふろしきをといてみてびっくりしました。Aru hi (однажды), ohiru ni natte (в полдень: «/когда/ полдень стал») ojiisan ga obentou wo tabeyou to site (обед собравшись поесть), furosiki wo toitemite (ткань-обертку сняв: «сняв-посмотрев») bikkuri simasita (удивился). その中にすずめがいちわいねむりをしていたのです。Sono naka ni (там внутри) suzume ga itiwa (воробей один) inemuri wo siteita no desu (дремал). お弁当がなくなっていたので、すずめがぜんぶ食べて昼ねをしていたわけだとわかりました。Obentou ga nakunatte ita node (поскольку не было), suzume ga zenbu tabete (все съев) hirune wo siteita (сиесту, послеобеденный сон делал) wake (смысл, значение, причину) da to wakarimasita (понял). おじいさんはそのかわいいすずめをもつ

て家に帰りました。Ojiisan wa sono kawaii suzume wo motte (этого милого воробья взяв) ie ni kaerimasita (домой вернулся).

おじいさんとすずめはとてもなか良くなって、いつもいっしょにいました。Ojiisan to suzume wa totemo nakayoku natte (очень дружны стали), itumo issyoni imasita (все время вместе были). 仕事の時も、食事の時もすずめはおじいさんのまわりをとんだり、おじいさんのかたにのつたりしていました。Sigoto no toki mo (во время ли работы), syokuji no toki mo (во время ли еды; 食事 — еда, прием пищи) suzume wa ojiisan no mawari wo tondari (вокруг летал), ojiisan no kata ni nottari siteimasita (на плечо садился). おじいさんはその大すきなすずめに「ちょん」と名づけてかわいがって、あそんであげました。

Ojiisan wa sono daisukina suzume ni (этого очень любимого воробья) “Tyon” («Малыш, крошка») to nazukete (назвав) kawaigatte (любил, любя; kawaigaru), asondeagemasita (играл /с ним/: asobu — играть + agegu — /давать — выражает направленность действия от высшего к низшему/). ある日、おじいさんは家にちょんをおいて山へでかけました。Aru hi, ojiisan wa ie ni Tyon wo oite (оставив) yama e dekakemasita (в горы отправился). おばあさんはのりを作って、川へせんたくに行きました。Obaasan wa nori wo tukutte (крахмал, клей приготавив), kawa e (на реку) sentaku ni ikimasita (для стирки ушла). ちょんはのりが大すきで、少しだけなめてみました。Tyon wa nori ga daisuki de (очень любил), sukosi dake (немножко лишь) nametemimasita (лизнуть-попробовать захотел: «лизнув-поглядел»; namegu — лизать). きつとおばあさんにおこられてしまうと思いましたが、のりがうまくてもうがまんできずに、すずめは全部なめてしまいました。Kitto (конечно, несомненно) obaasan ni okoraresimau to (рассержена будет что; okoru — сердиться; okoraregu — быть рассерженным /пассив/) omoimasita ga (хотя понимал), nori ga umakute (/будучи/ вкусный; umaku) mou gaman dekizuni (больше удержаться не смог; gaman — терпение; -zuni — суффикс, выражающий отрицание), suzume wa zenbu nametesimaimasita (все слизал).

おばあさんは川から帰ってきました。Obaasan wa kawa kara kaettekimasita (с реки вернулась). 自分の作った大切なのりがなくなってしまったので、おばあさんはたいへんおこりました。Jibun no tukutta (собственноручно приготовленный; jibun — сам) taisetu na nori ga (ценный крахмал) nakunattesimatta node (совсем исчез, не стало его), obaasan wa taihen okorimasita (очень рассердилась). おばあさんは Obaasan wa 「だれがわたしの大切なのりを食べた。」 “Dare ga (кто) watasi no taisetu na nori wo (мой

ценный крахмал) tabeta (съел).”

と言つて、ちよんの口を見るとのりがいっぱいついていました。to itte, Tyon no kuti wo miru (на клюв посмотрела; 口 ko/kuchi — рот) to nori ga ippai tuiteimasita (очень вымазан был; tuku — прикреплять, прилепляться).

「このわるいすずめ！」 “Kono warui suzume (этот нехороший воробей)!”

とさけび、おばあさんはちよんをつかまえました。to sakebi (завопив; sakebu), obaasan wa Tyon wo tukamaemasita (схватила, поймала; tukamaeru). そして、はさみですずめの舌をちよん切り、外へ追い出しました。Sosite (затем), hasami de (ножницами) suzume no sita wo tyongiri (язык отрезав; tyongiri — отрезать, отхватить), soto e oidasimasita (наружу выбросила). かわいそうなちよんはとんで行きました。Kawaisou na Tyon wa tondeikimasita (бедная Птичка улетела). しばらくしておじいさんは山から帰つてきて、
「ちよん、ちよん」とよびましたが、大すきなすずめのすがたが見えません。Sibaraku site (вскоре; sibaraku — небольшой промежуток времени) ojiisan wa yama kara kaettekite (с горы вернулся), “Tyon, Tyon” to yobimasita ga (подзывал, но; yobu), daisukina suzume no sugata ga miemasen (любимого воробья образа не видел).

「おばあさん、ちよんはどこにいる。」 “Obaasan, Tyon wa doko ni iru (где есть).”

とききましたが、おばあさんは to kikimasita ga (спрашивал, а), obaasan wa

「あのわるいすずめがわたしの大切なのりを食べたから舌をちよん切つて追い出してやった。」 “Ano warui suzume ga watasi no taisetu na nori wo tabeta kara (так как) sita wo tyongitte oidasiteyatta (язык отрезав, выкинула).”

と答えました。to kotaemasita (ответила). おじいさんは Ojiisan wa

「何ということだ。“nanto (что, как; как бы то ни было) iu koto da (что за дела, ну и ну).

それはばあさんがわるいぞ。」 Sore wa baasan ga warui zo (Эх, злая ты баба; -zo — частица, выражающая предупреждение, угрозу /употребляется только в речи мужчин/).”

と言つて、ちよんをさがしにでかけました。to itte, Tyon wo sagasi ni dekakemasita (на поиски отправился: «искать чтобы вышел»).

おじいさんは歩きまわつて、川について牛洗いに会いました。Ojiisan wa arukimawatte (бродил; mawaru — делать обход, поворачиваться, обходить), kawa ni tuite (дойдя, достигнув) usiarai ni aimasita (/пастуха/ моющего корову встретил; arau — мыть).

「牛洗いどん、舌切りすずめを見なかったか。」 “Usiaraidon (пастушок), sitakirisuzume wo minakatta ka (не видал ли).”

とおじいさんがたずねました。to ojiisan ga tazunemasita (спросил).

「見た、見た。でも、牛の洗い水を七杯のまないと教えないぞ。」 “Mita, mita (видал). Demo usi no araimizu wo (однако, если воды, в которой мыл корову) nanahai (семь ведер) nomanai (не выпьешь; hai — суффикс для счета чашек, стаканов и т.п.) to osienai zo (не укажу /путь/, не научу).”

と牛洗いが言いました。to usiarai ga iimasita (сказал). おじいさんは、すすめに会いたく一心できたない水を七杯、がまんしてのみました。Ojiisan wa, suzume ni aitaku (хотел встретить) issinde (всем сердцем; — iti — один; 心 sin/kokoro — сердце) kitanai (поневоле, нехотя) mizu wo nanahai, gaman site (терпя: «терпение делая») nomimasita (выпил). そして牛洗いは Sosite usiarai wa

「その道をつづけて行って、馬洗いどんに聞けばよい。」 “Sono miti wo tuduketeitte (по этой дороге продолжая идти), umaaraidon ni kikeba yoi (моющего лошадей спроси, ладно?; uma — лошадь; yoi — хорошо, ладно).”

と教えました。to osiemasita. おじいさんは歩きつづけて、馬洗いがいるところにつきました。Ojiisan wa arukitudukete (идти продолжив), umaarai ga iku (моющий лошадей = конюх где находится) tokoro ni tukimasita (в место прибыл).

「馬洗いどん、舌切りすすめを見なかったか。」 “Umaaraidon, sitakirisuzume wo minakatta ka.”

とおじいさんがたずねました。to ojiisan ga tazunemasita.

「見た、見た。でも、馬の洗い水を七杯のまないと教えないぞ。」 “Mita, mita. Demo uma no araimizu wo nanahai nomanai to osienai zo.”

と馬洗いが答えました。to umaarai ga kotaemasita. おじいさんはまたきたない水を七杯、のみました。Ojiisan wa mata kitanai mizu wo nanahai, nomimasita. そして馬洗いは Sosite umaarai wa

「その山道を歩いて、竹やぶに行けば、すすめのやどがある。」 “Sono yamamiti wo aruite (по этой горной дороге идя), takeyabu ni ikeba (в бамбуковую чашу когда/если зайдешь; yabu — чаша), suzume no yado ga aru (пристанище, жилище воробья там).”

と教えました。to osiemasita. おじいさんは山道を歩いて、竹やぶに入りました。Ojiisan wa yamamiti wo aruite, takeyabu ni hairimasita (вошел).

おじいさんはすすめのやどについて、Ojiisan wa suzume no yado ni tuite (прибыв), 「ちよん、おばあさんがわるかった。あやまりにきた。」 “Tyon, obaasan ga warukatta (злой была = нехорошо поступила). Ayamari ni kita (извиниться пришел; ayamaru).”

と言いました。to iimasita. おじいさんの大すきなすすめは、よろこんで、おじいさんを

まねき入れ、ごちそうしました。Ojiisan no daisuki na suzume wa (воробей, которого очень любил старик), yorokonde (обрадовался и, обрадовавшись), ojiisan wo manekiire (пригласив; maneku; manekiire — редко употребляемый элемент почтительной речи), gotisou simasita (пир, угощение устроил). おじいさんとちよんはおたがいにくれしくて、いろいろな話をしました。Ojiisan to Tyon wa otagai ni (обоюднo, одинаковo) uresikute (/будучи/ счастливый;/ uresii), iroiro na hanasi wo simasita (различные рассказы делали = o разном поговорили). おじいさんはちよんを家につれて帰ろうとしましたが、すずめは Ojiisan wa Tyon wo ie ni turete (домой взяв) kaerou to simasita ga (вернуться хотел: «возвращаться стал», однако), suzume wa

「もうおばあさんのところには行きません。」 “Mou obaasan no tokoro ni wa ikimasen (туда, где старуха, не пойду).”

とことわりました。to kotowarimasita (отказался; kotowaru). おじいさんはさびしくなりましたが、ちよんのきもちがよくわかりました。Ojiisan wa sabisiku narimasita ga (грустен стал, отчаялся, но), Tyon no kimoti ga (чувства, настроение; 気持 kimoti: «дух + держать») yoku wakarimasita (хорошо понимал). そして、おじいさんが Sosite ojiisan ga 「じゃあ、もう帰る。」 “Jyaa, mou kaeru (ну ладно, пойду уж).”

と言うと、すずめはつづらを二つもつてきました。to iu to (сказал когда), suzume wa tudura wo (коробки; tudura — корзина /для одежды/, коробка) futatu (два) mottekimasita (принес: «взяв-пришел»).

「おじいさん、おみやげをもつて帰つて下さい。」 “Ojiisan, omiyage wo (подарок) mottekaette kudasai (прими: «взяв-вернись», пожалуйста). 大きなつづらと小さなつづらと、どちらかをえらんでください。」 Ookina tudura to tiisana tudura to, dotira ka wo (большой ларец и маленький ларец — какой-нибудь) erande kudasai (выбери, пожалуйста; erabu).” おじいさんは Ojiisan wa

「おれはとしよりだから、小さい方がいい。」 “Ore wa (я) tosiyori (стар; 年寄 tosiyori: пожилой человек: «старый домик, лачужка») da kara (поскольку), tiisai hou ga ii (маленький лучше; 方 hou/kata — направление, сторона; способ действия).”

と言って、つづらをせおつて家に帰りました。to itte, tudura wo seotte (взвалив /на спину, плечо/) ie ni kaerimasita (домой ушел). 家について、おじいさんとおばあさんがつづらをあけてみるとびっくりしました。Ie ni tuite (придя), ojiisan to obaasan ga tudura wo aketemiru to (открыв-посмотреть) bikkuri simasita (поразились). つづらの中に、金や銀やたからものいっぱい入っていたのです。Tudura no naka ni (внутри), kin ya gin (золото и

серебро) ya takaramono (драгоценности) ippai haitteita no desu (во множестве внутри имелись, вложены были поскольку). おじいさんがおばあさんにくわしくたびのことを話すと、おばあさんはおこりました。Ojiisan ga obaasan ni kuwasiku (подробно) tabi no koto wo (о путешествии) hanasu to (рассказал когда), obaasan wa okorimasita (рассердилась).

「何で小さなつづらをえらんだの。“Nande tiisana tudura wo eranda no (почему маленький лапоть выбрал-то?). わたしが行って大きなつづらをもらってくる。」 Watasi ga itte ookina tudura wo mottekuru (пойду большой принесу).”

とおばあさんが言いました。to obaasan ga iimasita (сказала).

おばあさんはおじいさんに教えてもらった道を歩いて行って、牛洗いのところにつきました。Obaasan wa ojiisan ni osietemoratta miti wo aruiteitte (по указанной стариком дорожке идя), usiarai no tokoro ni tukimasita (прибыла на место мытья коров).

「牛洗いどん、舌切りすずめを見なかった。」 “Usiaraidon, sitakirisuzume wo minakatta.”

とおばあさんがたずねると、牛洗いが to obaasan ga tazuneru to, usiarai ga

「見た、見た。でも、牛の洗い水を七杯のまないと教えないぞ。」 “Mita mita. Demo, usi no araimizu wo nanahai nomanai to osienai zo.”

と言いました。するとおばあさんはおこって、to iimasita. Suruto (после чего, тогда, вслед за этим) obaasan wa okotte (рассердившись),

「なんて、きたない水。“Nante (как! что!) kitanai mizu (грязную воду). 道を知っているからのまないよ。」 Miti wo sitteiru kara (знаю поскольку) nomanaiyo (не выпью-ка).”

と言って、馬洗いのところに行きました。to itte, umaarai no tokoro ni ikimasita. 同じように、おばあさんは洗い水をのまずに道をつづけて行って、すずめのやどにつきました。Onaji youni (подобно так же), obaasan wa araimizu wo nomazuni (не выпив) miti wo tudukete itte (продолжала), suzume no yado ni tukimasita. すずめが Suzume ga

「おばあさん、どうして来たんですか。」 “Obaasan, dousite kita n desu ka (зачем, почему пришла).”

とたずねると to tazuneru to

「ずっとおまえのめんどうを見ていたから、たずねてきた。」 “Zutto (основательно, постоянно) omae no (твои) mendou wo (трудности; забота, внимание) miteita kara (смотрела поскольку) = (поскольку много о тебе заботилась), tazunetekita (спросить пришла).”

とおばあさんは答えました。to obaasan wa kotaemasita. 舌切りすずめはごちそうでしたが、おばあさんは Sitakirisuzume wa gotisou simasita ga (угощал, но), obaasan wa 「あまりひまがないので、おみやげをもらって帰る。」 “Amari (не очень /много/,

остаток) hima ga nai node (времени нет поскольку), omiyage wo moratte kaeru (подарок получив, вернусь, уйду; morau — получать).”

と言いました。to iimasita. すずめはつづらを二つもってきて。Suzume wa tudura wo futatu mottekite (принес две шкатулки).

「大きなつづらと小さなつづらと、どちらでも好きなものをどうぞ。」 Oookina tudura to tiisana tudura to, dotira (какую /из двух/) demo (какую бы то ни было) sukinamono wo (любимую вещь = что нравится) douzo (пожалуйста).

と言いました。to iimasita. おばあさんは Obaasan wa

「わたしは足がたつしやだから、大きなつづらをもらう。」 “Watasi wa asi ga (ноги) tassya (в добром здравии) dakara (поскольку), oookina tudura wo moraou (возьму-ка: «получу-ка»).

と言つて、おもいつづらをせおつてすずめのやどを出ました。to itte, omoi tudura wo (тяжелый лапец) seotte (взвалив) suzume no yado wo demasita (вышла, покинула; yado — пристанище, гостиница).しばらく歩いていると疲れてきたので、一休みすることにしました。Sibaraku (через некоторое время, вскоре) aruiteiru to tukaretekita node (брести устала поскольку), hitoyasumi suru (отдых, передышку сделать) koto ni simasita (собралась, захотела). おばあさんはつづらの中にあるたからものが見たくなりました。Obaasan wa tudura no naka ni aru takaramono ga mitakunarimasita (находящиеся в сундуке сокровища захотела посмотреть). すずめは Suzume wa

「家につく前につづらをあけてはいけません。」 “Ie ni tuku mae ni (прежде чем достичь дома) tudura wo akete wa ikemasen (открывать нельзя).”

とねんをおしていましたが、おばあさんはもうがまんできずに、つづらをあけてしまいました。to nen wo (идею, мысль = предупреждение; 念 nen) ositeimasita ga (научил, но...), obaasan wa mou gaman dekizuni (больше сдержаться, утерпеть не смогла), tudura wo aketesimaimasita.するとつづらの中から、へびやむかでやばけものいっぱい出てきました。Suruto tudura no naka kara (изнутри), hebi ya (и змеи) mukade ya (и сороконожки: «стоножки»; 百足) bakemono (чудищ, оборотней; bakegu — принимать форму, преобразаться, маскироваться; 化物 bakemono; 化 ka, ke/bake(ru) — менять форму; baka(su) — заколдовывать /и прочих: за неполноту перечисления отвечает "ya"/) ipprai detekimasita (множество вышло). おそろしさのあまりに、すずめの舌を切ったおばあさんのいきのねが、止まってしまいました。Osorosisa no amari ni (от страха: osorosii — страшный, ужасный; osorosisa — ужас, страх; amari — слишком), suzume no sita wo kitta obaasan no (старухи, отрезавшей воробью язык) iki no ne ga (дыхания звук; 息 iki —

дыхание; 音 ne — звук, нота), tomattessimaimasita (остановился; 止 shi/toma(ru) — остановить; tome — остановка).

舌切りすずめ

むかしむかしあるところにおじいさんとおばあさんがいました。おじいさんは毎日山へしばかりに行きました。山で、おじいさんはおばあさんが作ったお弁当を木の枝につるして仕事をしていました。ある日、お昼になっておじいさんがお弁当を食べようとして、ふろしきをといてみてびつくりしました。その中にすずめがいちわいねむりをしていたのです。お弁当がなくなっていたので、すずめがぜんぶ食べて昼ねをしていたわけだとわかりました。おじいさんはそのかわいいすずめをもって家に帰りました。

おじいさんとすずめはとてもなか良くなつて、いつもいっしょにいました。仕事の時も、食事の時もすずめはおじいさんのまわりをとんだり、おじいさんのかたにのつたりしていました。おじいさんはその大すきなすずめに「ちょん」と名づけてかわいがつて、あそんであげました。ある日、おじいさんは家にちょんをおいて山へでかけました。おばあさんはのりを作つて、川へせんたくに行きました。ちょんはのりが大すきで、少しだけなめてみました。きつとおばあさんにおこられてしまうと思いましたが、のりがうまくてもうがまんできずに、すずめは全部なめてしまいました。

おばあさんは川から帰つてきました。自分の作った大切なのりがなくなってしまったので、おばあさんはたいへんおこりました。おばあさんは

「だれがわたしの大切なのりを食べた。」

と言つて、ちょんの口を見るとのりがいっぱいついていました。

「このわるいすずめ！」

とさけび、おばあさんはちょんをつかまえました。そして、はさみですずめの舌をちょん切り、外へ追い出しました。かわいそうなちょんはとんで行きました。しばらく

しておじいさんは山から帰ってきて、「ちよん、ちよん」とよびましたが、大すきな
すずめのすがたが見えません。

「おばあさん、ちよんはどこにいる。」

とききましたが、おばあさんは

「あのわるいすずめがわたしの大切なのりを食べたから舌をちよん切って追い出して
やった。」

と答えました。おじいさんは

「何ということだ。それはばあさんがわるいぞ。」

と言って、ちよんをさがしにでかけました。

おじいさんは歩きまわって、川について牛洗いに会いました。

「牛洗いどん、舌切りすずめを見なかったか。」

とおじいさんがたずねました。

「見た、見た。でも、牛の洗い水を七杯のまないと教えないぞ。」

と牛洗いが言いました。おじいさんは、すずめに会いたく一心できたない水を七杯、
がまんしてのみました。そして牛洗いは

「その道をつづけていって、馬洗いどんに聞けばよい。」

と教えました。おじいさんは歩きつづけて、馬洗いがいるところにつきました。

「馬洗いどん、舌切りすずめを見なかったか。」

とおじいさんがたずねました。

「見た、見た。でも、馬の洗い水を七杯のまないと教えないぞ。」

と馬洗いが答えました。おじいさんはまたきたない水を七杯、のみました。そして馬
洗いは

「その山道を歩いて、竹やぶに行けば、すずめのやどがある。」

と教えました。おじいさんは山道を歩いて、竹やぶに入りました。

おじいさんはすずめのやどについて、

「ちよん、おばあさんがわるかった。あやまりにきた。」

と言いました。おじいさんの大すきなすずめは、よろこんで、おじいさんをまねき入
れ、ごちそうしました。おじいさんとちよんはおたがいにくれしくて、いろいろな話
をしました。おじいさんはちよんを家につれて帰ろうとしましたが、すずめは

「もうおばあさんのところには行きません。」

とことわりました。おじいさんはさびしくなりましたが、ちよんのきもちがよくわかりました。そして、おじいさんが

「じゃあ、もう帰る。」

と言うと、すずめはつづらを二つもつてきました。

「おじいさん、おみやげをもつて帰って下さい。大きなつづらと小さなつづらと、どちらかをえらんでください。」

おじいさんは

「おれはとしよりだから、小さい方がいい。」

と言って、つづらをせおつて家に帰りました。家について、おじいさんとおばあさんがつづらをあけてみるとびっくりしました。つづらの中に、金や銀やたからものいっぱい入っていたのです。おじいさんがおばあさんにくわしくたびのことを話すと、おばあさんはおこりました。

「何で小さなつづらをえらんだの。わたしが行って大きなつづらをもらってくる。」とおばあさんが言いました。

おばあさんはおじいさんに教えてもらった道を歩いて行って、牛洗いのところにつきました。

「牛洗いどん、舌切りすずめを見なかった。」

とおばあさんがたずねると、牛洗いが

「見た、見た。でも、牛の洗いを七杯のまないと教えないぞ。」

と言いました。するとおばあさんはおこつて、

「なんて、きたない水。道を知っているからのまないよ。」

と言って、馬洗いのところに行きました。同じように、おばあさんは洗いをのまずに道をつづけて行って、すずめのやどにつきました。すずめが

「おばあさん、どうして来たんですか。」

とたずねると

「ずっとおまえのめんどろを見ていたから、たずねてきた。」

とおばあさんは答えました。舌切りすずめはごちそうでしたが、おばあさんは

「あまりひまがないので、おみやげをもらって帰る。」

と言いました。すずめはつづらを二つもつてきて

「大きなつづらと小さなつづらと、どちらでも好きなものをどうぞ。」

と言いました。おばあさんは

「わたしは足がたつしやだから、大きなつづらをもらう。」

と言つて、おもいつづらをせおつてすすめのやどを出ました。しばらく歩いていると疲れてきたので、一休みすることにしました。おばあさんはつづらの中にあるたからものが見たくなりました。すすめは

「家につく前につづらをあけてはいけません。」

とねんをおしていましたが、おばあさんはもうがまんできずに、つづらをあけてしまいました。するとつづらの中から、へびやむかでやばけものいっぱい出てきました。おそろしさのあまりに、すすめの舌を切つたおばあさんのいきのねが、止まってしまいました。

やまんばと牛方

Yamanba to gyuuhou

むかしむかしあるところに牛方がいました。Mukasi mukasi aru tokoro ni (давным-давно, в некоем месте) gyuuhou ga imasita (коровий пастух был; 牛 gyuu/usi — корова, бык; 方 hou — направление, сторона / kata — личность, человек). ある日、山をこえて、遠い村へ魚をはこんで行きました。Aru hi (однажды), yama wo (/через/ горы) koete (переходя, переваливая), tooi mura e (в далекую деревню) sakana wo hakondeikimasita (отнести пошел; hakobu — переносить, транспортировать). 牛のせなかにひだらを何本もつんで、牛方はうたいながら山を歩いていきました。Usi no senaka ni (на спину коровы) hidara wo (сушеной трески) panbon mo (несколько связок также; 本 hon — книга; суффикс для счета предметов) tunde (наложив, навьючив; tumu), gyuuhou wa utainagara (напевая) yama wo aruiteikimasita (шел пешком). 雪がちらちらふっていました。Yuki ga (снег) tiratira (дрожа, мелькая) futtekimasita (пошел снег; furu — падать, выпадать + kuru — приходить, наступать /о сезоне, явлении/ /падая, пришел/). 牛方が道を進んでいると、Gyuuhou ga miti wo (по дороге) susunderu to (продвигался вперед когда; susumu —

продвигаться /вперед/),

「おい、おい」 “Ooi, ooi.”

とよんでいる声が聞こえました。牛方は to yondeiru koe ga kikoemasita (зовущий голос услышал; yobu). Gyuuhou wa

「だれかな。」 “Dareka na (кто-то /есть/?; dare — кто; dareka — кто-то; na — частица, выражающая восклицание или вопрос, требующий подтверждения)”

と思つて、声のする方を見ておどろきました。to omotte (так подумав), koe no suru (голоса издать: «сделать» = откуда послышался голос) hou wo mite (в направление посмотрев; 方 hou/kata — направление, сторона; способ действия) odorokimasita (удивился, поразился). おそろしいやまんばがやって来たのです。Osorosii (ужасная, страшная) yamanba ga (ведьма, людоедка) yattekita no desu (появилась: yattekuru — пойти, приехать, настать, наступить). やまんばは口が耳までさけ、長くてぎんいろのかみのけははりがねのようで、ぎらぎらした目で牛方を見えています。Yamanba wa kuti ga (рот) mimi made (до ушей) sake («разорванный» = зияющий; sakeru — разрывать, расщеплять), nagakute (длинными /соединительная форма прилагательного/; nagai) giniro no kami no (серебристые; 銀 gin — серебро; 色 iro — цвет) ke (волосы) wa harigane no (проволоке; 針金; 針 hari — иголка; 金 gin — золото / kane — деньги, металл) youde (подобные), giragira sita (сверкающими, пылающими сделанными) me de (глазами) gyuuhou wo miteimasu (на пастуха смотрела). 牛方はこわくなつて、やまんばにひだらを一本なげてやりました。Gyuuhou wa kowakunatte (испугавшись: «испуганным став»; kowai — испуганный), yamanba ni hidara wo ippon nageteyarimasita (ведьме одну связку бросил; nageru — бросать + yaru — давать).

やまんばはひだらをのみこんで、Yamanba wa hidara wo nomikonde (проглотив; nomikomu),

「もう一本。」 “Mou ippon (еще одну).”

と言いました。to iimasita (сказала). 牛方は Gyuuhou wa

「このひだらは村へもつて行くから、やらないぞ。」 “Kono hidara wa mura e (эту треску в деревню) motteiku kara (взяв-несу поскольку), yaranai zo (не дам вот).”

と答えましたが、やまんばの大きくてまっかな口を見るとひだらをもう一本なげてやっしまいました。to kotaemasita ga (ответил, но...), yamanba no (ведьмы) ookikute (большой /соединительная форма прилагательного/; ookii) makkana kuti wo (алый рот) miru to (увидел когда) hidara wo mou ippon nagete yattessimaimasita (еще одну бросил; simau

— заканчивать /здесь придает оттенок окончательности действия, а также сожаления о происшедшем: «пропало бесповоротно»/). それをのみこむとやまんばはまた Sore wo nomikomu to (это проглотила когда) yamanba wa mata (снова)

「もう一本。」 “Mou ippon.”

と言いました。to iimasita. 牛方はまた Gyuuhou wa mata

「このひだらは村へもって行くから、やらないぞ。」 “Kono hidara wa mura e motteiku kara, yaranai zo.”

と答えましたが、やまんばはおそろしい声で to kotaemasita ga, yamanba wa osorosii koe de (устрашающим голосом)

「くれないとおまえを食ってしまうよ。」 “Kurenai to (не дашь если) omae wo kuttesimauyo (тебя сожру; kuu).”

とさけびました。to sakebimasita (заорала; sakebu). あまりのこわさに、牛方はひだらをもう一本なげてやっしまいました。Amari no kowasa ni (в немалом испуге; amari — слишком), gyuuhou wa hidara wo mou ippon nageteyattesimaimasita (еще одну бросил). すると、やまんばは Suruto (затем, тогда), yamanba wa

「全部よこせ。」 “Zenbu yokose (все полностью давай; 全部 zen bu — «полная, вся часть, доля»; yokose — повелительная форма от yokosu — давать, передавать).”

と言い、しかたなく牛方がひだらを全部なげてやりました。to ii (сказав), sikatanaku (поневоле: «не будучи способа»; 仕方 sikata — способ) gyuuhou ga hidara wo zenbu nageteyarimasita. ひだらを全部のみこむとやまんばは. Hidara wo zenbu nomikomu to yamanba wa

「牛をよこせ。」 “Usi wo yokose (корову давай).”

と言いながら牛をつまみ上げて、のみこんでしまいました。to iinagara (говоря) usi wo tumamiagete (подхватила; tumamu — брать, подхватывать + ageru — поднимать), nomikondesimaimasita. ひだらと牛をたいらげたやまんばは牛方に Hidara to usi wo (треску с коровой) tairageta yamanba wa («подавившая» = умявшая ведьма; tairageru) gyuuhou ni (пастуху)

「おなががぺこぺこだ。 “Onaka ga (живот) rekoreko da (очень голодный есть). こんどはおまえを食ってやる。」 Kondo wa (теперь, на сей раз) omae wo kutteyaru (тебя сожру).”

と言いました。to iimasita.

牛方はやまんばに食われたくないので、こう言いました。Gyuuhou wa yamanba ni kuwaretakunai node (сожранным быть не желал поскольку; kuwageru — быть сожранным

/пассив/; kuwaretai — желать быть сожраным), kou iimasita (так сказал).

「遠いところから牛をつれてきたので、体はどろまみれ。“Toi tokoro kara (из далекого места) usi wo turetekita node (корову вел поскольку; turegu — вести), karada wa (тело) doro (грязь) mamire (испачкано, покрыто; mamiregu; mamire — пассивный залог состояния). そのまま食われるのはいやだ。Sonomama (вот таким, как есть) kuwaregu no wa (быть съеденным) iya da (неприятно, отвратительно есть). そのみずうみで体を洗ってくるから、まってくれ。」 Soko no mizuumi de (в том озере) karada wo arattekuru kara (так как схожу помоюсь /помывшись, приду/; arau — мыть), mattekure (подожди, пожалуйста; matu).”

牛方はたにの方へ歩きはじめて、にげ出しました。Gyuuhou wa tani no hou e (в сторону долины) arukihajimete (идти начав), nigedasimasita (побежал, бросился бежать). やまんばはしばらくまっていたましたがだまされたとわかって牛方をおいかけました。Yamanba wa sibiraku (немножко, некоторое время) matteimasita ga (подождала, но...) damasareta to (обманута что; damasu — обманывать) wakatte (поняв) gyuuhou wo oikakemasita (догонять бросилась, вдогонку пустилась; oikakeru — догонять). 牛方はやぶの中にみをかくして、いきをころしていましたが、やまんばに見つかってしまいました。Gyuuhou wa yabu no naka ni (в зарослях) mi wo kakusite (спрятавшись/тело спрятав; kakusu), iki wo (дыхание) korositeimasita ga (затаив: «убив», но...; korosu — убивать), yamanba ni mitukattesimaimasita (ведьмой был найден, обнаружен; mitukaru — быть замеченным, обнаруженным). また逃げ出しましたが、どんなに早く走ってもやまんばが近づいてきて、おそろしい声で Mata nigedasimasita ga (снова убежал, но...), donnani hayaku (столь быстро) hasitte mo yamanba ga (бегущая ведьма; hasiru — бежать) tikaduitekite (приближаясь; tikaduku — приближаться, подходить; tikai — близкий), osorosii koe de (страшным голосом)

「おーい、おーい、まて。」 “Ooi, ooi, mate (подожди).”

とさげびます。to sakebimasu (закричала; sakebu — орать, призывать, восклицать). 牛方は走っているうちに、いつけんの家を見つけました。Gyuuhou wa hasitteiru (бежа, бегущим будучи) uti ni (когда, в тот момент), ikken no ie wo mitukemasita (одинокостоящий дом обнаружил; ken — счетное слово). その家に入って、やねうらにのぼると、牛方はいきをころしてそこにみをかくしました。Sono ie ni haitte (войдя), yaneura ni (на чердак; 屋根 yane — крыша; 裏 ura — задняя сторона, изнанка, внутренняя сторона) noboru to (забрался когда), gyuuhou wa iki wo korosite (дыхание затаив) soko ni mi wo kakusimasita (там спрятался).

やまんばは家に入ってきて、Yamanba wa ie ni haittekite (войдя),
 「おら、家にもどってきてしまった。」 “Ora (ну вот /возглас облегчения/), ie ni modottekitesimatta (в /собственный/ дом вернулась; modoru).”
 と言って、いろりのところにすわりました。to itte (сказав), irori no tokoro ni (у очага: «у очага места») suwarimasita (села; suwaru). やねうらにかくれていた牛方はそれを聞いてとてもこわくなってふるえあがりました。Yaneura ni kakureteita gyuuhou wa (прячущийся: «прячась бывший» пастух) sore wo kiite (это услышав) totemo kowakunatte (совершенно испугавшись: «испуганным став»; пагу — становиться) furueagarimasita (затрясся; furuegu — трястись, дрожать; agaгу — поднимать/ся/ — здесь идиоматическое значение «затрясся сверху донизу»). ひだらと牛を食べたやまんばは Hidara to usi wo tabeta yamanba wa (съевшая)
 「牛方を食べなくてざんねんだな。」 “Gyuuhou wo kuenakute (не съем если) zannen da na (жаль /что не съела/).”
 と思つて to omotte (подумав)
 「もちをやるかそのままねようか。」 “Moti wo (рисовые лепешки) yaku ka (пожарить ли) sonomata (так /как есть/) neyou ka (заснуть ли; neгу) = (Пожарить ли рисовые лепешки? Или, как есть, лечь спать что ли?).”
 と言いました。to iimasita. 牛方は小さな声で Gyuuhou wa tiisana koe de (маленьким = тихим голоском)
 「もち、もち。」 “Moti, moti.”
 とささやきました。to sasayakimasita (прошептал; sasayaku).
 「火のかみさまがもち、もちと言ってくれたから、もちをやこう。」 “Hi no kamisama ga (огня боги; 神 kami — божество) moti, moti to ittekureta kara (сказали поскольку), moti wo yakou (пожарю-ка).”
 とやまんばが言いました。to yamanba wa iimasita. いろりにもちをおいて、しばらくしてやまんばはねてしまいました。Irori ni moti wo oite (поставив; oku — ставить /на место/), sibaraku site (спустя немного времени) yamanba wa netesimaimasita (заснула). やねうらにいた牛方はおなががぺこぺこ、そこにあつたぼうをとつて、しずかにもちをさしてもち上げました。Yaneura ni ita gyuuhou wa onaka ga pekoreko (у бывшего на чердаке пастуха голод разыгрался: «живот голоден»), soko ni atta (там находящуюся) bou wo totte (палку взяв; toru), sizuka ni (тихонько) moti wo sasite (наколов = зацепив; sasu), moti agemasita (поднял). 牛方がもちを食べている音を聞いて、やまんばは目がさめました。

Gyuuhou ga moti wo tabeteiru (/когда/ ел) oto wo kiite (звук услышав), yamanba wa me ga samemasita (глаза открыла, проснулась; sameru — будить; просыпаться; 目 me — глаз).

「かりかりかむのはなんだろう。“Karikari (хрум-хрум) kamu (кусать) no wa (кусание) nan darou (что за). ねずみかな。Nezumi ka na (не мышка ли). ねずみはこわい。」 Nezumi wa kowai (мышей боюсь).”

とやまんばが言つて、あわててかくれる場所をさがしました。to yamanba ga itte, awatete (смутившись, растерявшись; awateru) kakureru (/где/ спрятаться /можно/) basyo wo (место) sagasimasita (искала).

「かまの中にかくれれば、ねずみはかじれないから、だいじょうぶだ。」 “Kama no naka ni kakurereba (котла внутри спрячусь если), nezumi wa kajirenai kara (не прогрызет поскольку; kajiru), daijyoubu da (безопасно, все в порядке).”

とやまんばが言つて、かまの中に入って、ふたをしめました。to yamanba ga itte, kama no naka ni haitte (войдя, залезши), futa wo simemasita (крышкой закрыла; simeru). やねうらにいた牛方はこつそりおりてきて、大きくおもしろい石をひろって、ふたの上におきました。Yaneura ni ita gyuuhou wa kossori (тихонько, украдкой) oritekite (спустившись), ookiku omoi isi wo hirotte (большой тяжелый камень подобрал; hirou), futa no ue ni okimasita (крышки поверх поместил). そして、かまの下に火をつけました。Sosite (затем), kama no sita ni hi wo tukemasita (огонь прикрепил = развел; takeru). かまの中があつくなり、やまんばはもうがまんできずに力をふりしぼって、ふたをあけました。Kama no naka ga atukunari (жарко стало), yamanba wa mou gaman dekizuni (больше терпения не мочь; dekiru — мочь; -zuni — суффикс отрицания) tikara wo (силу) furisibotte (выжав = напрягая все силы, из последних сил; siboru — выжимать), futa wo akemasita (крышку открыла; aku). やまんばは Yamanba wa

「あつつつ、あつい」 “Atututu, atui (горячо)”

とさけび声を上げると、耳までさけた大きな口からさつき食べたひだらと牛がとび出しました。to sakebigoe wo ageru to (воплъ подняла, и), mimi made (до ушей) saketa (зияющего: «разорванного») ookina kuti kara (большого рта из) sakki (некоторое время назад) tabeta hidara to usi ga tobidasimasita (съеденные треска с коровой выскочили). 体じゅうやけどをしたやまんばはあわててにげ出しました。Karadajyuu (по всему телу; jyuu — посреди, по всему ...) yakedo wo sita (рана сделанная = израненная; 火傷 yakedo ожог; do — рана) yamanba wa awatete nigedasimasita (растерявшись, убежала). そして、牛方はやまんばのおなかから出てきた牛のせにひだらをまたつんで、うたいながら、村への山

道を歩いて行きました。Sosite (затем), gyuuuhou wa yamanba no onaka kara (из живота) detekita usi no senaka ni (вышедшей коровы на спину) hidara wo mata tunde (треску снова положив), utainagara (напевая; utau — петь, -nagara выражает одновременность действий), mura e no yamamiti wo aruiteikimasita (по в деревню /ведущей/ горной дороге зашагал).

やまんばと牛方

むかしむかしあるところに牛方がいました。ある日、山をこえて、遠い村へ魚をはこんで行きました。牛のせなかにひだらを何本もつんで、牛方はうたいながら山を歩いていきました。雪がちらちらふっていました。牛方が道を進んでいると、

「おーい、おーい」

とよんでいる声が聞こえました。牛方は

「だれかな。」

と思つて、声のする方を見ておどろきました。おそろしいやまんばがやって来たのです。やまんばは口が耳までさけ、長くてぎんいろのかみのけははりがねのようで、ぎらぎらした目で牛方を見えています。牛方はこわくなって、やまんばにひだらを一本なげてやりました。

やまんばはひだらをのみこんで、

「もう一本。」

と言いました。牛方は

「このひだらは村へもつて行くから、やらないぞ。」

と答えましたが、やまんばの大きくてまつかな口を見るとひだらをもう一本なげてやってしまいました。それをのみこむとやまんばはまた

「もう一本。」

と言いました。牛方はまた

「このひだらは村へもつて行くから、やらないぞ。」

と答えましたが、やまんばはおそろしい声で

「くれないとおまえを食つてしまうよ。」

とさけびました。あまりのこわさに、牛方はひだらをもう一本なげてやってしまいました。すると、やまんばは

「全部よこせ。」

と言い、しかたなく牛方がひだらを全部なげてやりました。ひだらを全部のみこむとやまんばは

「牛をよこせ。」

と言いながら牛をつまみ上げて、のみこんでしまいました。ひだらと牛をたいらげたやまんばは牛方に

「おなかがぺこぺこだ。こんどはおまえを食ってやる。」

と言いました。

牛方はやまんばに食われたくないので、こう言いました。

「遠いところから牛をつれてきたので、体はどろまみれ。そのまま食われるのはいやだ。そのみずうみで体を洗ってくるから、まってくれ。」

牛方はたにの方へ歩きはじめて、にげ出しました。やまんばはしばらくまっていたがだまされたとわかって牛方をおいかけました。牛方はやぶの中にみをかくして、いきをころしていましたが、やまんばに見つかってしまいました。また逃げ出しましたが、どんなに早く走ってもやまんばが近づいてきて、おそろしい声で

「おーい、おーい、まて。」

とさけびます。牛方は走っているうちに、いつけんの家を見つけました。その家に入って、やねうらにのぼると、牛方はいきをころしてそこにみをかくしました。

やまんばは家に入ってきて、

「おら、家にもどってきてしまった。」

と言って、いろりのところにすわりました。やねうらにかくれていた牛方はそれを聞いてとてもこわくなつてふるえあがりました。ひだらと牛を食べたやまんばは

「牛方を食えなくてどんねんだな。」

と思つて

「もちをやくかそのままねようか。」

と言いました。牛方は小さな声で

「もち、もち。」

とささやきました。

「火のかみさまがもち、もちと言ってくれたから、もちをやこう。」

とやまんばが言いました。いろりにもちをおいて、しばらくしてやまんばはねてしまいました。やねうらにいた牛方はおなかがぺこぺこ、そこにあつたぼうをとって、しずかにもちをさしてもち上げました。牛方がもちを食べている音を聞いて、やまんばは目がさめました。

「かりかりかむのはなんだろう。ねずみかな。ねずみはこわい。」

とやまんばが言つて、あわててかくれる場所をさがしました。

「かまの中にかくれば、ねずみはかじれないから、だいじょうぶだ。」

とやまんばが言つて、かまの中に入つて、ふたをしめました。やねうらにいた牛方はこつそりおりてきて、大きくおもしろい石をひろつて、ふたの上におきました。そして、かまの下に火をつけました。かまの中があつくなり、やまんばはもうがまんできずに力をふりしぼつて、ふたをあけました。やまんばは

「あつつつ、あつい」

とさけび声を上げると、耳までさけた大きな口からさつき食べたひだらと牛がとび出しました。体じゅうやけどをしたやまんばはあわててにげ出しました。そして、牛方はやまんばのおなかから出てきた牛のせにひだらをまたつんで、うたいながら、村への山道を歩いて行きました。

うらしまたろう

Urasimatarou

むかしむかし、あるうみべの村にうらしまたろうというわかものがすんでいました。

Mukasi mukasi (давным-давно), agu umibe no mura ni (в одной деревушке на побережье; umibe – берег; 海辺 umi – море + ben – область, соседство) Urasimatarou to iu wakamono ga (юноша, которого звали Урашиматаро) sundeimasita (жил, проживал; sumu). うらしまたろうは毎日毎日海で魚をつつて、それでお母さんとのくらしをたてていました。

Urasimatarou wa mainiti mainiti (каждый день) umi de (в море; de обозначает место действия) sakana wo tutte (рыбу ловил; tugu – ловить рыбу), sorede (и затем = и так) okaasan

to no (/свое/ с матерью) kurasī wo tateteimasita (жизнь, проживание обеспечивал; tateru – возводить, строить). ある日、一日中魚をとっていたのに、三びきしかとれなくて気のおもうらしまたろうが家へ帰るとちゅう、はまべでさわいでいる子どもたちを見かけました。Aru hi (однажды), itinitijyuu (целый день, в течение дня; iti – один; niti – день; jyuu – среди; в течение) sakana wo totteita (ловил) noni (хотя), sanbiki (трех штук) sika torenakute (кроме не поймав) ki no omoi (с духом = настроением тяжелым) Urasimatarou ga ie e kaeru (домой возвращался) totyuu (по дороге = когда возвращался: 途中 to – дорога + tyuu – /по/среди), hamabe de (на берегу) sawaideiru kodomo-tati wo (шумящих детей; sawagu) mikakemasita (заметил; mikakeru). その子どもたちは何をしているのかと思つて、うらしまたろうは見に行きました。Sono kodomo-tati wa nani wo siteiru no ka (эти дети что делают) to omotte (подумав), Urasimatarou wa mi ni ikimasita (посмотреть пошел; miru – смотреть; mi ni – чтобы посмотреть). 子どもたちがかめをつかまえていじめていました。Kodomo-tati ga kame wo tukamaete (черепаху поймав) ijimeteimasita (дразнили, мучили; ijimeru).

うらしまたろうはかめをたすけようと思つて、子どもたちにどうぶつをいじめてはいけないと言いましたが、子どもたちはけらけらわらいながらかめをいじめつづけました。Urasimatarou wa kame wo tasukeyou to omotte (помочь захотев), kodomo-tati ni doubutu wo (животное; 動物; 動 dou – движение, изменение 物 mono/butu – вещь) ijimete wa ikenai to (что мучить ведь нельзя) iimasita ga (говорил, но...), kodomo-tati wa kerakera warainagara (гогоча; kerakerawarau – кудахтать, гоготать; warau – смеяться) kame wo ijimetudukemasita (мучить продолжали; tudukeru – продолжать). うらしまたろうは、子供がかめを自由にしないとわかつて、この日とつた魚を子供にあげてかわりにかめをはなしてもらいました。Urasimatarou wa, kodomo ga kame wo jiyuu ni (на свободу 自 ji – сам, лично 由 yuu – причина; jiyuu – свобода, воля: «по личной причине, от себя, по своей воле») sinai to wakatte (что не выпустят: «не сделают» поняв), kono hi totta sakana wo (за этот день наловленную рыбу) kodomo ni agete (детям отдав) kawari ni (взамен) kame wo (черепаху) hanasite moraimasita (сказав, получил). そしてうらしまたろうはかわいそうなかめを海ににがしてやりました。Sosite (затем) Urasimatarou wa kawaisou na kame wo (несчастную черепаху) umi ni nigasiteyarimasita (в море выпустил: «выпустив-дал»; nigasu – отпускать, дать убежать; уагу – давать /фамильярно/ – выражает направленность действия от высшего к низшему). たすけられたかめは海をおよいでいきながらなんどもふりかえりました。Tasukerareta kame wa (спасенная черепаха; tasukeru – помогать, спасать; tasukerageru – быть, становиться спасенным /пассив/) umi wo oyoideikinagara (в

море выплывая; oyogu – плыть + iku – идти) nandomo (несколько раз, неоднократно) furikaerimasita (оборачивалась; furikaeru).

数日後、うらしまたろうは海で魚をとっている時、大きなかめが来ました。Suujitugo (несколько дней спустя 数 suu – число 日 ji – день; 後 tugo – после), Urasimatarou wa umi de sakana wo totteiru toki (на море рыбу ловил когда), ookina kame ga kimasita (большая черепаха вышла). おどろいたうらしまたろうにむかって、かめは Odoroita Urasimatarou ni mukatte (удивленному Урашиматаро идя навстречу; mukau), kame wa

「このあいだはうちのかめをたすけてくれてありがとうございます。“Kono aida wa (в это время: «промежуток») uti no (из нашего дома = семьи; 家 uti – /собственный/ дом) kame wo tasuketekurete (спасли; kureru – давать /фамильярно/ – здесь выражает направление действия от второго лица к 1-му) arigatougozaimasu (спасибо; arigatou – спасибо; gozaigu – быть /очень вежливо/). おれいにりゅうぐうにおつれしますので、わたしのせなかにおのりください。」 Orei ni (в благодарность; 礼 rei – выражение благодарности) gyuuguu ni (в дворец царя драконов; 竜宮; 竜 gyuu – дракон; 宮 guu – дворец) oturesimasu node (уведу, заберу потому что; turegu – уводить; забирать /человека/), watasi no senaka ni (на мою спину; 背中 senaka: «спина + посередине») onorikudasai (садитесь, пожалуйста; nogu – садиться /в транспорт/; подниматься /на борт/).”

と言いました。to iimasita. うらしまたろうはかめのこうらにのって海のそこへ潜って行きました。Urasimatarou wa kame no koura ni notte (на панцырь сев) umi no soko e (на дно моря) mogutteikimasita (погрузилась: «погружаться пошла»; moguru – нырять + iku – идти /здесь выражает действие, имеющее развитие в будущем/).

かめは海のそこをおよいで行き、うらしまたろうは海の中のきれいな魚とかいそうを見していました。Kame wa umi no soko wo oyoideiki (погружалась /срединная форма сказуемого/), Urasimatarou wa umi no naka no (моря внутри) kireina sakana to kaisou (красивые рыбы с водорослями) wo miteimasita (созерцал). やつとりゅうぐうにつきました。Yatto gyuuguu ni tukimasita (наконец прибыли во дворец царя драконов). そこは見たこともないうつくしい場所でした。Soko wa (там) mitakotomonai (невиданно; miru – видеть + koto – вещь + mou – уже, снова + nai – не быть) utukusii basyo desita (красивые места были). 見たこともないうつくしいおとひめさまが来て、「かめのかっこうをして、外のせかいを見に行きたかったんです。Mitakotomonai utukusii otohimesama ga kite (невиданной красоты принцесса вышла), “Kame no kakkou wo site (образ черепахи приняв),

soto no sekai wo (во внешний мир) mi ni ikitakatta n desu (поглядеть чтобы пойти захотелось; iku – идти; ikitai – хотеть пойти). その時たすけてくれてありがとうございます。」 Sono toki tasuketekurete (/за то, что/ в это время вы спасли меня) arigatougozaimasu (большое спасибо).”と言いました。to iimasita. おとひめさまがうらしまたろうをあんないし、りゅうおうさまにしょうかいし、ごちそうしてくれました。Otohimesama ga Urasimatarou wo annai si (руководство делала = повела; 案内 annai: стол /первоначальное значение/; план, предложение + внутри; annai suru – провожать, показывать), guuuoosama ni syoukai si (дракону представила: «представление сделала»; 紹介; 紹 shoo – представлять кого-либо 介 kai – раковина; нахождение между /как бы между створками раковины/; посредничество), gotisou sitekuremasita (угощение устроила; ご馳走 gotisou – пир, угощение; 馳 ti – мчаться; 走 sou/hasi(ru) – бежать; go- – префикс почтительности). りゅうぐうで、うらしまたろうはたのしくくらししていました。Ryuuguu de, Urasimatarou wa tanosiku kurasiteimasita (весело жил; tanosii – веселый, забавный; tanosiku – весело). 自分のふるさととお母さんのこともわすれて、海のそこのりゅうぐうでたのしくしあわせにすごしていました。Jibun no furusato mo (и свою родину; 古里 furusato – «старая деревня») okaasan no koto mo wasurete (и о матери позабыв; wasureru), umi no soko no ryuuguu de tanosiku siawase ni (в счастье, довольстве; 幸せ) sugositeimasita (проводил; sugosu – проводить /время/).

夢のように、三年たちました。Yume no youni (сну подобно), sannnen tatimasita (три года прошло; tatu). ある日、おとひめさまは今まで行ったことのないへやにうらしまたろうをつれて行きました。Aru hi (однажды), otohimesama wa ima made (до настоящего времени) itta koto no nai (/куда/ не ходили) heya ni (в комнату) Urasimatarou wo tureteikimasita (повела). そのへやの窓からはりくのせかいが見えました。Sono heya no mado kara (из окна этой комнаты) wa riku no sekai ga miemasita (земной, который на берегу мир был виден; 陸 riku – суша, берег). うらしまたろうは、自分のふるさとのけしきを見て、きゅうにお母さんのことを思い出し、なつかしくなりました。Urasimatarou wa, jibun no furusato no kesiki wo mite (пейзаж, вид увидев; 景色; 景 kei, ke – сцена, зрелище; 色 siki/iro – цвет), куу ni (вдруг, неожиданно; 急 куу – срочный, неожиданный, крутой) okaasan no koto wo omoidasu (вспомнил; omoidasu; 出 da/su/ – вынимать, выставлять, выносить; de/ru/ – выходить наружу, показываться), natukasiku narimasita (ощутил тоску по дому: «дорого стало»; natsukasii – дорогой /любимый/). お母さんに会いたくて、家へ帰りました。Okaasan ni aitakute (встретиться захотев; au – встречаться; aitai – хотеть

встретиться), ie e kaeritakunarimasita (домой вернуться захотел). おとひめさまはさびしく
 なりましたが、うらしまたろうがあまりに帰りたいそうなのでしかたなく、うらしまた
 ろうに玉手箱をあげて言いました Otohimesama wa sabisiku narimasita ga (опечалившись,
 в отчаянии; sabisii – одинокий, грустный), Urasimatarou ga amarini (очень, крайне)
 kaeritasou na node (вернуться хотел поскольку) sikata naku (способа не было), Urasimatarou
 ni tamatebako wo agete (коробочку /для драгоценностей/, ларец дав) iimasita (сказала).

「こまったときその玉手箱をあげてください。 “Komatta toki (в трудное время; komaru –
 быть озабоченным, находиться в трудном положении) sono tamatebako wo aketekudasai
 (этот ларчик открой, пожалуйста; akeru). けれどもそれいはいはぜつたいにあけてはいけ
 ません。」 Keredomo (однако) sore igai wa (за исключением этого /случая/; igai –
 исключая) zettai (совершенно; 絶 zetu/ta(eru) – прекратиться; 対 tai – /на/против; пара)
 akete wa ikemasen (открывать нельзя).”

うらしまたろうはおみやげを持って、かめのせなかにのり、ふるさとに帰りました。

Urasimatarou wa omiyage wo motte (подарок взяв; motu; 土産 miyage – подарок; 土産), kame
 no senaka ni nori (сел, поднялся на спину черепахи; 背中 senaka: «спина + посередине»),
 furusato ni kaerimasita (в родные места вернулся).

ふるさとについて、うらしまたろうは家に帰ろうと思いましたが、村を歩いたら何
 かふしぎなかんじがしました。Furusato ni tuite (прибыв; tuku), Urasimatarou wa ie ni
 kaerou to omoimasita ga (вернуться хотел: «думал» хотя), mura wo aruitara (по деревне
 побродив; aruku /-tara выражает многократность действия/) nanika fusigi na kanji ga simasita
 (какое-то странное чувство возникало: «делалось»; 感じ kanji). 村のようすがなんとなく
 かわつたみたいで、村の人知らない人ばかりでした。Mura no yousu ga (деревни вид,
 облик; 様子 yousu; 様子 you – способ, стиль / sama – суффикс вежливости при имени
 собственном + 子 su – китайский суффикс существительных) nantonaku (как-то)
 kawattamitaide (поменявшимся, измененным выглядел; kawasu – менять; kawatta –
 отличающийся, необычный), mura no hito mo (деревенские люди также) siranai hito
 (неизвестные люди) bakari desita (лишь были). 家があるはずである場所に行ってみると、
 家はかげもかたちもありませんでした。Ie ga aru (дом быть) hazu de aru (где должен был
 быть; 筈 hazu – должно быть так) basyo ni ittemiru to (на место пришел: «придя-
 посмотреть» когда), ie wa kage mo (ни тени: «тени также»; 影 katati mo (ни вида)
 arimasendesita (не было). 村の人に聞いたらだれもうらしまたろうの家がどこにあるのか
 知りませんでした。Mura no hito ni kiitara (расспрашивал; kiku) daremo (никто)

Urasimatarou no ie ga doko ni aru no ka (где находился) sirimasendesita (не знал; siru). さいごに村の一番年上のおじいさんに聞いてみると、Saigo ni (наконец; 最後; 最 sai – самый 後 go/usi(ro) – позади) mura no itiban (у самого; 一 iti – один; 番 ban – число, порядок; itiban – первый; самый) tosiue no ojiisan ni (старого деда; 年 tosi – год/a/上 ue – верх) kiitemiru to (спросил),

「うらしまたろうという人は、海に行つたままもどらなかったわかもの話だと思うけれど、それは三百年も前の話だよ。」 “Urasimatarou to iu hito wa (которого /так/ звали человек), umi ni itta (в море ушедшего) mama (и вот: «таким образом») modoranakatta wakamono no hanasi da to (о невернувшемся юноше рассказ; modoru – возвращаться) omou (думаю) keredo (однако), sorewa sanbyakunen (триста лет) mo mae (уже назад) no hanasi da yo (история ведь, пожалуй).”

とそのおじいさんが語りました。to sono ojiisan ga katarimasita (молвил).

りゅうぐうですごした三年が本当は三百年だったとうらしまたろうはわかつてきました。Ryuuguu de sugosita sannen ga (проведенные во дворце царя драконов три года) hontou wa (на правде, на самом деле) sanbyakunen datta to (что триста лет были) Urasimatarou wa wakattekimasita (понял; wakaru – понимать + kuru – приходить /здесь выражает действие, направленное из прошлого к моменту высказывания, подчеркивает совершенный вид/). しんだお母さんのはかをさがしてみたら自分のはかも見つかりました。Sinda okaasan no haka wo (умершей матери могилу; 墓) sagasitemitara (поискав) jibun no haka mo mitukarimasita (свою гробницу тоже нашел). もうお母さんに会えないと思って、とてもかなしくなりました。Mou okaasan ni aenai to omotte (подумав, что больше не встретит = не увидит мать), totemo kanasiku narimasita (совсем опечалился; kanasii). それで、こまつたうらしまたろうはおとひめさまのことばを思い出して、もらつた玉手箱のふたをあけました。Sorede (затем), komatta Urasimatarou wa (попавший в трудное положение) otohimesama no kotoba wo omoidasite (слова вспомнив), moratta tamatebako no futa wo akemasita (полученного ларца крышку открыл; 蓋 futa). 玉手箱からけむりが出て、うらしまたろうの体をかこみ、うらしまたろうはいつしゅんのうちにおじいさんになつてしまいました。Tamatebako kara (из ларца 玉 tama – жемчужины 手 te – рука 箱 bako – корзинка, коробка) kemuri ga dete (дым вышел; deru; 煙 kemuri), Urasimatarou no karada wo (тело) kakomi (окружил, объял; kakomu), Urasimatarou wa issyun no uti ni (в тот же момент; 一瞬 – одно мгновение) ojiisan ni nattesimaimasita (в старика превратился; naru + simau – оканчивать /здесь выражает полную законченность действия к моменту высказывания/).

するとおじいさんになつたうらしまたろうの体は、こんどはつるのすがたになり、そして空へとんで行つてしまいました。Suruto (затем) ojiisan ni natta (стариком ставшего) Urasimatarou no karada wa (тело), kondo wa (тут, сейчас; 今度 kon+do – сейчас + степень, время) turu no sugata ni nari (в журавля облик превратилось; 鶴 turu), sosite sora e tondeittesimaimasita (затем в небо улетел; tobu + iku + simau; /iku подчеркивает действие, которое началось в настоящем или прошлом и развивается в будущее/). 海の上でつるはりゅうぐうのかめに会いました。Umi no ue de (на поверхности моря) turu wa gyuuguu no kame ni aimasita (журавль черепаху из дворца царя драконов повстречал). それを見てはまべにいた人びとは Sore wo mite (это увидевшие) hamabe ni ita (на берегу находящиеся) hitobito wa (/разные/ люди)

「つるは千年、かめ万年」“Turu wa sennen (/живет/ тысячу лет), kame mannen (10 тысяч лет).”

とうたいました。to utaimasita (пропели; utau).

うらしまたろう

むかしむかし、あるうみべの村にうらしまたろうというわかものがすんでいました。うらしまたろうは毎日毎日海で魚をつつて、それでお母さんとのくらしをたてていました。ある日、一日中魚をとっていたのに、三びきしかとれなくて気のおもいうらしまたろうが家へ帰るとちゅう、はまべでさわいでいる子どもたちを見かけました。その子どもたちは何をしているのかと思つて、うらしまたろうは見に行きました。子どもたちがかめをつかまえていじめていました。

うらしまたろうはかめをたすけようと思つて、子どもたちにどうぶつをいじめてはいけなうと言いましたが、子どもたちはけらけらわらいながらかめをいじめつづけま

した。うらしまたろうは、子供がかめを自由にしないとわかって、この日とった魚を子供にあげてかわりにかめをはなしてもらいました。そしてうらしまたろうはかわいそうなかめを海ににがしてやりました。たすけられたかめは海をおよいでいきながらなんどもふりかえりました。

数日後、うらしまたろうは海で魚をとっている時、大きなかめが来ました。おどろいたうらしまたろうにむかって、かめは

「このあいだはうちのかめをたすけてくれてありがとうございます。おれいにりゅうぐうにおつれしますので、わたしのせなかにおのりください。」

と言いました。うらしまたろうはかめのこうらにのって海のそこへ潜って行きました。

かめは海のそこをおよいで行き、うらしまたろうは海の中のきれいな魚とかいそうを見ていました。やつとりゅうぐうにつきました。そこは見たこともないうつくしい場所でした。見たこともないうつくしいおとひめさまが来て、「かめのかっこうをして、外のせかいを見に行きたかったんです。その時たすけてくれて

ありがとうございます。」と言いました。おとひめさまがうらしまたろうをあんないし、りゅうおうさまにしょうかいし、ごちそうしてくれました。りゅうぐうで、うらしまたろうはたのしくくらしていました。自分のふるさともお母さんのこともわすれて、海のそこのりゅうぐうでたのしくしあわせにすごしていました。

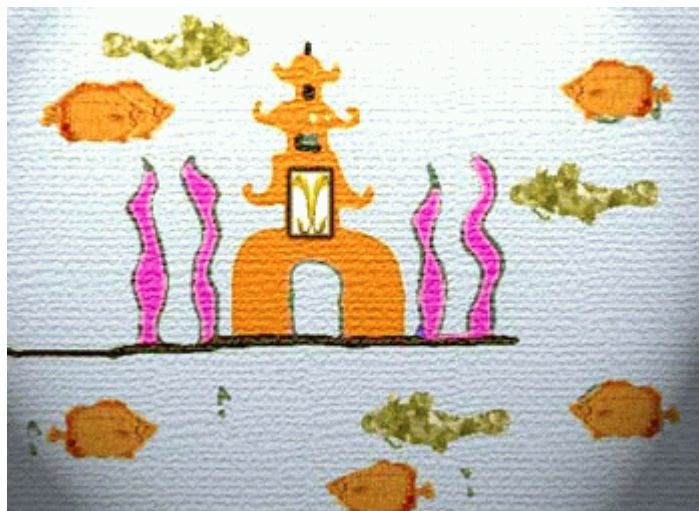
夢のように、三年たちました。ある日、おとひめさまは今まで行つたことのないへやにうらしまたろうをつれて行きました。そのへやの窓からはりくのせかいが見えました。うらしまたろうは、自分のふるさととのけしきを見て、きゅうにお母さんのことを思い出し、なつかしくなりました。お母さんに会いたくて、家へ帰りたくなりました。おとひめさまはさびしくなりましたが、うらしまたろうがあまりに帰りたそうなのでしかたなく、うらしまたろうに玉手箱をあげて言いました

「こまつたときその玉手箱をあけてください。けれどもそれいがいはぜつたいにあげ

てはいけません。」

うらしまたろうはおみやげを持って、
かめのせなかにのり、ふるさとに帰
りました。

ふるさとについて、うらしまたろ
うは家に帰ろうと思いましたが、村
を歩いたら何かふしぎなかんじがし
ました。村のようすがなんとなくか
わつたみたいで、村の人知らない
人ばかりでした。家があるはずであ
る場所に行ってみると、家はかげも

かたちもありませんでした。村の人に聞いたらだれもうらしまたろうの家がどこにあ
るのか知りませんでした。さいごに村の一番年上のおじいさんに聞いてみると、
「うらしまたろうという人は、海に行つたままもどらなかつたわかもののお話だと思
うけれど、それは三百年も前の話だよ。」

とそのおじいさんが語りました。

りゅうぐうですごした三年が本当は三百年だつたとうらしまたろうはわかつてきま
した。しんだお母さんのはかをさがしてみたら自分のはかも見つかりました。もうお
母さんに会えないと思つて、とてもかなしくなりました。それで、こまつたうらしま
たろうはおとひめさまのことばを思い出して、もらつた玉手箱のふたをあけました。
玉手箱からけむりが出て、うらしまたろうの体をかこみ、うらしまたろうはいつしゅ
んのうちにおじいさんになつてしまいました。するとおじいさんになつたうらしまた
ろうの体は、こんどはつるのすがたになり、そして空へとんで行つてしまいました。
海の上でつるはりゅうぐうのかめに会いました。それを見てはまべにいた人びとは
「つるは千年、かめ万年」
とうたいました。

たなばた

Tanabata (праздник седьмого июля: встреча Волопаса и Ткачихи; 七夕)

Седьмой день седьмого месяца — В этот день, когда, по старинной китайской легенде, встречаются Пастух (дух звезд «бэта» и «гамма» созвездия Орла) и Ткачиха (дух звезды «альфа» из созвездия Лиры), женщины занимаются рукоделием, молятся об удаче, ниспослании им детей, умении шить, ткать, вышивать и т.д.

おりひめとけんぎゅうのひれん Orihime to Kengyuu no hiren (несчастливая любовь Орихиме и Кенгю (Ткачихи и Волопаса); 悲恋 hiren: тоска, отчаяние + любовь)

むかしむかしあるところに天の川と呼ばれるところがありました。Mukasi mukasi aru tokoro ni (давным-давно, в некоем месте) amanogawa (небесной рекой = Млечным Путем; 天 ten/ama — небеса; 川 sen/kawa — река) to yobareru tokoro ga arimasita (называемое место было; yobu — звать; yobareru — быть называемым /пассив/).そこはふたつのせかいにわかれており、一方は人間がすみ、もう一方は神々のすむところでした。Soko wa (там/ то место) futatu no sekai ni (на два мира; 世界 sekai: мир + граница) wakarete ori (разделяло; wakaregu — разделять, расщеплять + ori — ломать, складывать; ori — срединная форма сказуемого /действие или ход мысли после него продолжается/), iprou wa (с одной стороны, одно направление; 方 hou — направление, сторона) ningen ga sumi (люди проживали; sumi — жить, проживать, здесь — в срединной форме; 人 nin — человек; 間 kan, ken — пространство), mou iprou wa (еще в одну сторону) kamigami no sumu tokoro desita (богов проживания место было; 々 — знак повтора иероглифа) = (с другой стороны было место проживания (где проживали) боги).

人間のすむところは西のせかい。Ningen no sumu tokoro wa nishi no sekai (место, где люди жили — западный мир). 神のすむところは東のせかいとなっており、そうほうつきあいはありませんでした。Kami no sumu tokoro wa higashi no sekai to natteori (место, где жили боги, восточным миром стало /to naru — обозначает результат, наступление чего-либо/), souhou (обе части, стороны; 双方; sou — пара) tukiai wa arimasendesita (товарищества, сообщения не было; 付き合い tukiai: привязан к + соединение).

西のせかいに、けんぎゅうという若い美しいせいねんがすんでいました。Nishi no sekai ni (в западном мире), Kengyuu to iu (по имени: «называемый») wakai utokusii seinen ga sundeimasita (молодой красивый юноша проживал; 青年 seinen — «зеленые годы» —

подросток, юноша). 彼は牛飼いとして毎日牛とともにくらしていた。Kare wa (он) usigai to site (ухаживая за коровами; 牛 usi — корова; 飼 ka(u) — приручать; выращивать, вскармливать) mainiti (каждый день) uma to tomoni (с коровами совместно; 共に tomoni — совместно, оба, подобно; 共 kyou/tomo — вместе, оба, и тот и другой) kurasiteita (жил-поживал: «живущим был»; kurasu).

一方神のすむ東のせかいには、たいへん美しいおりものをおるおりひめの姉妹がすんでいました。Ippou kami no sumu higasi no sekai ni wa (в той же восточной стороне, где жили боги), taihen utukusii orimono wo oгу (очень красивые ткани ткущая) Orihime no simai ga sundeimasita (сестры Орихиме: «ткущие принцессы, принцессы-ткачихи»; 姉 si/ane — старшая сестра; 妹 mai/imouto — младшая сестра). 姉妹の末娘はとくに美しい娘でおりものぎじゅつはすぐれておりました。Simai no suemusume wa (младшая дочь, девушка, девочка) tokuni (особенно) utukusii musume de (красивая девушка была: «бывшая красивой, будучи красивой») ori no gijyutu wa (в искусстве, технике ткачества; 技術 gijyutu: gi — техника, искусство + jyutu — искусство, способ, возможности) sugureteorimasita (превосходила: «превосходя, ткала»; sugureru — превосходить). ひろいひろい天の川をはさんで二人はそれぞれくらしていたのです。Hiroi hiroi (широко-широко = далеко-далеко) ama no gawa wo hasande (разделенные Млечным Путем: «небесной рекой»; hasamu — отрезать; разделять /собой/) futari wa (оба) sorezore (каждый соответственно = сами по себе) kurasiteita no desu (жили вот).

ところがある日のこと、けんぎゅうが牛をつれてさんぽをしていると、天の川の東にいつのまにかたどりついてしまいました。Tokoroga aru hi no koto (однако однажды), Kengyuu ga usi wo turete (коров ведя) sanpo wo siteiru to (прогулку делал когда; 散歩 sanpo: «рассеять шаги» — прогулка), ama no gawa no higasi ni (востока Млечного Пути) itunomanika (нечаянно, случайно) tadorituitesimaimasita (добрался; tadorituku — нащупывать, разыскивать, стремиться). そこでおりひめたちが美しいきぬのきものをぬぎ、川で水あびをしているのでした。Sokode (там) orihime-tati ga utukusii kinu no kimono wo nugi (принцессы, прекрасные шелковые одеяния сняв; nugu — снимать с себя, раздеваться /здесь — срединная форма/), kawa de (в реке) mizuabi wo siteiru no desita (купались; abiru — купаться; mizu — вода). けんぎゅうはその美しい娘たちの姿を神とは知らずながめていました。Kengyuu wa sono utukusii musume-tati no sugata wo (этих красивых девушек облик) kami to wa sirazu (что это боги не зная; siru — знать; -zu — суффикс, выражающий отрицание) nagameteimasita (созерцал; nagameru). たいへん美しい

こうけいでした。Taihen utukusii koukei desita (очень красивый вид/зрелище был/о/). 中でもけんぎゅうは末娘の姿に心をうばわれたのです。Nakademo (особенно) Kengyuu wa suemusume no sugata ni (младшей сестры видом) kokoro wo ubawareta no desu (был восхищен: «сердце было захвачено»; kokoro — сердце, ubau — захватить, отнять, отобрать, украсть). そのひとみは初めてのこいに目覚めた若者のそれだったのです。Sono hitomi wa (это человеческое тело, эта персона, этот человек) hajimete no koi ni (начавшейся любви для; hajimete — впервые; koi — любовь) mezameta wakamono no (проснувшегося юноши; mezameru — просыпаться) sore datta no desu (это были).

そのようすをながめていた牛の一つとうが彼にささやきました。Sono yousu wo (этот вид, явление, состояние; 様子) nagameteita usi no hitotu tou ga (наблюдавшая из коров одна; 頭 tou — счетное слово для крупных животных) kare ni sasayakimasita (ему прошептала).

「けんぎゅうよ、あの娘のきものをぬすんでしまいな・・・」“Kengyuu yo (эй, Кенгю), ano musume no kimono wo nusundesimai na... (той девушки платье укради-ка; nusumu — красть; simau — заканчивать /здесь придает оттенок окончательности, завершенности действия/; 着物 kimono: «одевать + вещь»)”

けんぎゅうはそれを聞くと、牛の言うとおりに、末娘のおりひめのきものをそつと木のえだからひきぬくと、いわかげにかくれてしまいました。Kengyuu wa sore wo kiku to (услышал когда = услышав), usi no iu to (как сказала корова) ori ni (в подходящий момент; ori — удобный момент, шанс), suemusume no Orihime no kimono wo sotto (тихонько, легонько) ki no eda kara (с ветки дерева; eda — ветка) hikinuku to (стасив, вытащив), iwakage ni (за скалой; iwa — скала; kage — тень) kakuresimaimasita (спрятал; kakureru).

おりひめは川からあがり、きものをさがすと自分のきものがなくなっているのに、気がつき、あわてました。Orihime wa kawa kara agari (выйдя из реки; agaru — подниматься, взойти), kimono wo sagasu to (искала когда) jibun no kimono ga nakunatteiru noni (своего одеяния не было поскольку), kigatuki (заметив /срединная форма/; kigatuku), awatemasita (смутилась, растерялась; awateru).

「あとから行くから」“Ato kara iku kara (после пойду).” とあねたちに末娘は言いました。to ane-tati ni suemusume wa iimasita (старшим сестрам сказала младшая). そしてきものがなかったのでとべない末娘はその場にはだかですくまっておりました。Sosite (затем) kimono ga nai node (из-за того, что не было одежды) tobenai (не в состоянии лететь; tobu — лететь, toberu — мочь лететь, tobenai — не в состоянии лететь) suemusume wa sono ba ni (в

этом месте) hadaka de (нагая, нагой будучи) uzukumatte orimasita (присев, пребывала; uzukumaru — присесть /на корточки/; ogu — быть).

するとうしろから声をかけられました。Suruto usiro kara (тут издалека) кое wo kakeraremasita (голос слышался).

「あなたのきものはここに 있습니다・・・でもおねがいがあります」“Anata no kimono wa koko ni arimasu (твое платье — здесь) Demo onegai ga arimasu (однако просьба есть).”

声の方をふりむくと、せいねんがせなかを向けてたっていました。Koe no hou wo furimuku to (в сторону голоса обернулась когда; furimukeru), seinen ga (юноша) senaka wo mukete (спину повернув = спиной к ней; mukeru — поворачивать, обращать /в каком-либо направлении/) tatteimasita (стоял: «стоявшим был»; tatu — стоять).

「わたしのつまになつてほしい」“Watasi no tuma ni (в мои супруги = моей супругой) natte hosii (/чтобы/ стала хотел бы; naru — становиться).”

とせいねんは言いました。to seinen wa iimasita.

「わたしは天に帰らねばなりません」“Watasi wa ten ni (в небо) kaeraneba narimasenu (должна вернуться: -ba narimasen — не (что-то не могу /не сделать/, обязательно должен /сделать/).”

せいねんは岩にみをかくしたおりひめの顔をふりかえりました。Seinen wa iwa ni (у скалы) mi wo kakusita (тело спрятавшей = спрятавшейся; kakusu — прятать) Orihime no kao wo (облик, вид) furikaerimasita (повернулся, глянул через плечо; furikaeru).

「わたしのつまになつてほしい」“Watasi no tuma ni natte hosii.”

けんぎゅうの顔を見て、おりひめはむねをつかれました。Kengyuu no kao wo mite (увидев; miru), Orihime wa mune wo tukaremasita (в грудь была ударена = у нее захватило дыхание; tuku — ударять /здесь — пассив/). そのりりしい姿、その美しいまなざし。Sono ririsii sugata (этот мужественный, внушительный вид, облик), sono utokusii manazasi (этот красивый взгляд). 彼女は「つまになつてほしい」という申し出を受け入れることにしました。Kanojyo wa (она) “Tuma ni natte hosii” to iu (сказав) mousikomi wo (предложение) ukeireru (принять) koto ni simasita (решила).

内心、とにかくきものを返してもらえば・・・とも思いました。Naisin (в душе, про себя; 内 nai — внутри; 心 sin/kokoro — сердце), tonikaku (как бы там ни было, в любом случае) kimono wo kaesitemoraeba (вернул бы; kaeru — возвращать + morau — получать (фамильярно) /выражает направленность действия от 2-го или 3-го лица к первому/)... то mo (/подумала,/ что) omoimasita (подумала).

やがて二人のあいだに女の子と男の子が生まれました。Yagate (вскоре) futari no aida ni (у двоих: «между двумя») onna no ko (девочка) to otoko no ko ga (и мальчик) umaremasita (родились). おりひめは一度も天に帰ることもなく、くらしたのです。Orihime wa itido mo (ни разу: «один раз даже») ten ni kaeru koto mo naku (на небо возвращения не было), kurasita no desu (жили). けんぎゅうもしあわせ、おりひめもしあわせをかんじ、生まれた子たちもやさしい母と父にかこまれてしあわせでした。Kengyuu mo (и Кенгю) siawase (счастье), Orihime mo siawase wo kanji (и Орихиме счастье ощущая), umareta ko-tati mo (родившиеся дети также) yasasii haha to titi ni (нежными мамой с папой) kakomarete (окруженные; kakomu — окружать /здесь пассив/) siawase desita (счастливы были).

しかしコンロンの山にすむ女神が、おりひめがけんぎゅうのあいだに子どもまでつくり人間のせかいでくらしているのを聞いておこり、はざしりをしました。Sikasi (однако) Konron no yama ni (на горе Конрон) sumu megami ga (живущая богиня), Orihime ga Kengyuu no aida ni (между ними) kodomo made tukuri (детей даже производя; tukuru — делать, создавать, строить; made — /вплоть/ до) ningen no sekai de (в мире людей) kurasiteiru no wo (живут: «живущие есть» что; no — субстантиватор: «такую вещь услышав, что») kiite okori (услышав, разгневалась /срединная форма/; okoru), hagnosis wo simasita (скрип зубов делала). やきもちだったのです。Yakimoti datta no desu (завидовала, ревновала; yakimoti — зависть, ревность; жареные рисовые лепешки; 焼き餅 yakimoti: «жареные рисовые лепешки»).

「ぜったいゆるせません。 “Zettai yurusemasen (ни за что не могу позволить; yurusu — позволять; zettai — совершенно). 早くおりひめを連れてきなさい。」 Hayaku (быстро) Orihime wo turetekinasai (приведите: tureru — вести + kuru — приходить + nasaru — делать /почтительно, используется для вежливой формы повеления/).

女神は天からつかいのものを出し、おりひめをむりやりに連れさりました。Megami wa (богиня) ten kara (с неба) tukai no mono wo (посланца; tukai) dasi (послав; dasu — вынимать; посылать), Orihime wo muriyari ni (силой, насильно; 無理矢理 mu-ri — ya-gi: «лишить воли — потерять волю») turesarimasita (привести приказала; tureru — привести; turesaregu — приказать привести /побудительный залог/).

のこされたけんぎゅうと子どもたちは泣きくらししました。Nokosareta (оставленные, покинутые; nokosu — оставлять, покидать) Kengyuu to kodomo-tati wa (и дети) naki kurasimasita (жили в слезах: naku — плакать, kurasu — жить). しかし泣いてばかりはいられません。Sikasi (однако) naite bakari wa (плача только) iraremasen (жить нельзя; iru —

быть, жить; igaregu — мочь жить /выражение возможности формой страдательного залога/). ある日、けんぎゅうは二人の子どもをかごに入れてせおうと天の川の東に向かつて歩き続けたのです。Aru hi (однажды), Kengyuu wa futari no kodomo wo (обоих детей) kago ni irete (в корзину поместив) seou to (и подняв на спину, на плечо; seou — нагрузить) ama no gawa no higasi ni (к небесной реке на восток) mukatte (направившись) arukituduketa no desu (идти продолжал).

何日も何日もかけて天の川のはしにとうちやくすると、ふしぎなことに天の川はかげもかたちもなくなりました。Nanniti mo nanniti mo (сколько дней = долго ли, коротко ли) kakete (идя, продвигаясь; kakeru — бежать, продвигаться) ama no gawa no hasi ni (к мосту) toutyaku suru to (прибыл когда: «прибытие сделал»; 到着 toutyaku: «достигать-прибывать»), fusigi na koto ni (странная вещь) ama no gawa wa kage mo katati mo nakunarimasita (ни тени, ни формы не осталось: «не стало»). けんぎゅうがどこに行つたのかと見れば、天の川はとおくに見えるのです。Kengyuu ga doko ni (куда) itta no kato (/в котором/ ушла направлении) mireba (смотрел если), ama no gawa wa tooku ni mieru no desu (далеко виднелась, виделась /пассив/; miru — видеть).

女神が二人のなかをさくために、天の川のいちをもっと上に上げてしまい、けんぎゅうがおりひめと会えないようにしてしまったのです。Megami ga futari no naka wo (между двумя) saku (разделить, разлучить) tame ni (чтобы, с целью), ama no gawa no iti wo (место, расположение) motto ue ni (еще выше; motto — больше, дальше) agetesimai (подняла; agegu + simai /здесь срединная форма/), Kengyuu ga Orihime to aenai youni (не смогли встретиться чтобы; au — встречаться; aegu — мочь встретиться) sitesimatta no desu (сделала). けんぎゅうとおおりひめはそれぞれとおくで涙を流していました。Kengyuu to Orihime wa sorezore (каждый по отдельности) tooku de (вдалеке) namida wo nagasiteimasita (слезы проливали).

親子ははるかにとおくにひっこししてしまった天の川をながめ泣きながらお家に帰りました。Oyako wa (родитель и дети; 親 sin/oya — родитель; 子 si,su/ko — ребенок) haruka ni (вдали, издалека) tooku ni (далеко) hikkosisitesimatta (перенесенную; hikkosu — переезжать, менять место) ama no gawa wo nagame (видя, созерцая; nagameru) nakinagara (плача; -nagara передает одновременность действия) outi ni kaerimasita (домой вернулись). 家に帰り泣きくらしていると、どうじょうした牛がささやきました。Ie ni kaeri naki kurasiteiru to (домой вернувшись горя /в слезах/ жили когда), doujyou sita (сочувствующая: «сочувствие сделавшая»; 同情 doujyou: dou — совместный + jyou — чувство) usi ga sasayakimasita (корова прошептала).

「けんぎゅうよ、わしが死んだら、わしのかわを使つてうわぎをつくれ、それを着たら、天の川にのぼれるぞ」 “Kengyuu yo, wasi ga sindara (когда/если я умру; sinu), wasi no kawa wo tukatte (мою кожу сняв) uwagi wo tukure (куртку сделай; 上衣 uwagi: «верхняя одежда» — куртка, пиджак, верхнее кимоно), sore wo kitara (это если наденешь; kiru — носить /одежду/; ср. kimono — «носимая вещь»), ama no gawa ni (на небесную реку) noboreru zo (поднимаешься, вот так!).”

牛はそのままいきをひきとつたのです。Usi wa sonomama (сейчас же) iki wo (дыхание) hikittotta no desu (дыхание прервалось; hikitoru — брать обратно; испустить /дух/). けんぎゅうは牛が自分の心をわかつてくれたことと、死をもって自分のきぼうをかなえてくれようとしていることを知りふたたび泣きました。Kengyuu wa usi ga (корова) jibun no kokoro wo (собственное /его/ сердце) wakattekureta koto to (что собственное сердце отдала: отделив дала: wakatu — делить, разделять, разграничивать; wakatu + kureru — давать /фамильярно, указывает на направление действия от 3-го или 2-го лица к 1-ому/), si wo motte (смерть приняв; motu — держать, взять) jibun no kibou wo (собственное /его/ желание; 希望 kibou: ki — редкость, предмет желания + bou/nozo(mi) — желание, nozo(mu) — желать) kanaetekureyou to siteiru (решила исполнить; kanaeru — исполнить) koto wo siri (узнав о том, что) futatabi (снова) nakimasita (заплакал).

彼はさつそくその牛のかわでうわぎをつくり、それを着て子どもたちをかごに入れ、天の川めがけて旅立ちました。Kare wa sassoku (сразу же) usi no kawa de (из кожи коровы) uwagi wo tukuri (куртку сделал), sore wo kite (ее надев) kodomo-tati wo kago ni ire (в корзину посадил, поместил), ama no gawa megakete (устремившись; 目掛ける megakeru: глаз + вешать, скреплять, удерживать; думать о, беспокоиться) tabidatimasita (отправился).

親子が天の川にとうちゃくすると、ほしがいたところにきらめいていて、とても美しいこうけいでした。Oyako ga (родитель и дети) ama no gawa ni toutyaku suru to (когда прибыл), hosi ga itaru tokoro ni (звезды всюду) kirameiteite (сверкали; kirameku — сверкать, сиять), totemo utokusii koukei desita (очень красивый вид был; 光景 koukei: свет, луч + сцена, зрелище). けんぎゅうはつまに会えるよろこびで、もうちょうてんになり、子どもたちは「お母さん」とさけびました。Kengyuu wa tuma ni aeru (что сможет увидиться с супругой) yorokobi de (радуясь), mou tyouten ni nari (еще выше становясь; 頂点 tyouten: «макушка + точка» — вершина, верхушка), kodomo-tati wa “Okaasan” to sakebimasita («мама» закричали).

するとそれを見ていた女神はしつとで怒り狂い、天の川のまんなかにかんざしで線

を引いて、親子をわたれなくしてしまつたのです。Suruto (затем) sore wo miteita megami wa (это увидевшая богиня) sitto de (от ревности, зависти) ikari kurui (обезумевшая; kurui — отклонение, беспорядок, расстройство), ama no gawa no mannaka ni (по середине) kanzasi de (булавкой) sen wo hiite (линию проведя), oyako wo watarenakusitesimatta no desu (перейти никак не могли; wataru — переходить).

すると女神の怒りで、川の水がまし、天の川はだいこうずいになつてしまいました。Suruto megami no ikari de (затем от гнева богини), kawa no mizu ga masi (вода в реке прибывала; masu — увеличиваться), ama no gawa wa daikouzai ni nattesimaimasita (превратилась в большой поток; 洪水 kouzai: «наводнение, большой + вода»; 大 dai — большой). 親子はたちまち川のゴウゴウと音のする波にもまれておぼれそうになりました。Oyako wa tatimati (сразу, неожиданно) kawa no gougou to (громовый, гремющий) oto no suru (звук делающей) nami ni momarete (носились по волнам; nami — волна, momareru — быть мятым) oboresou ni narimasita (чуть не утонули; oboreru — тонуть). しかし三人はまだあきらめません。Sikasi (однако) sannin wa (трое) mada (еще) akiramemasen (не сдавались; akirameru).

「お父さん、この川の水をくんではすてて、カラにしましょう・・・そうすればあさせになるでしょう。“Otousan (отец), kono kawa no mizu wo (эту воду реки) kunde wa (вычерпывая; kumu — черпать) sutete (выбрасывая; suteru), kara ni (пустой) simasyou... (сделаем-ка, сделаем, пожалуй) sou sureba (так если делать) asase ni naru desyou (мелью, пожалуй, станет; 浅瀬 asase — мель; 浅 asa(i) — отмель; 瀬 se — поток). そうすれば何とかお母さんに会いに行けるでしょう」 Sou sureba nantoka (как-нибудь) okaasan ni ai ni ikeru desyou (с матерью сможем встретиться: «к матери навстречу выйдем!»).”

けんぎゅうは子どもの意見にしたがい、水をひしゃくでくんではすて、水をくんではすて、けんめいに天の川とかくとうしはじめたのです。Kengyuu wa kodomo no iken ni sitagai (желанию следуя; sitagaeru — сопровождать; следовать /желанию/), mizu wo hisyaku (черпаком; 柄杓 hisyaku: ручка + ложка) de kunde wa sute, mizu wo kunde wa sute, kenmei ni (с усердием, рискуя жизнью; 懸命 kenmei: «лишаясь жизни») ama no gawa to kakutou sihajimeta no desu (сражение начали; 格闘 kakutou — стычка, первый бой: «положение + битва»).

父がつかれると女の子がかわりに、女の子がつかれると男の子がかわりに、じゅんばんに水をくんではすてました。Titi ga tukareru to (отец утомился когда) onna no ko ga kawari ni (девочка на очередь), onna no ko ga tukareru to otoko no ko ga kawari ni, jyunban ni (по очереди; 順番 jyunban: «очередь + число, порядок») mizu wo kunde wa sutemasita.

それを見ていた女神はあわれに思い、三人に言いました。Sore wo miteita megami wa (это видевшая богиня) aware ni omoi (к жалости, в сторону жалости подумав = сжалившись; 哀れ беспомощный, жалкий; 哀 ai/awa(re) — нечто грустное, бедность; awa(remu) — испытывать жалость), sannin ni iimasita (троим сказала).

「もう水をくむのはやめなさい。"Mou mizu wo kumu no wa (больше воды черпание /no — субстантиватор/) yamenasai (прекратите; yameru — прекращать, останавливать). これからは子どもたちは天の川に母とすむが良い。Korekara wa (с нынешнего момента) kodomo-tati wa (дети) ama no gawa ni (на Млечном Пути) haha to sumu ga (с мамой жить) yoi (хорошо, ладно). けんぎゅうは七月七日におりひめと会えるようにしてあげましょう。Kengyou wa sitigatu (седьмого месяца) nanoka ni (седьмого числа) Orihime to aeru youni (с Орихиме встретиться чтобы) site agemasyou (позволю, дам; ageru — давать /указывает здесь на направленность действия от 1-го лица к 3-му/). ただし一年に一回ですよ」Tadasi (однако) itinen ni (в один год) ikkai (один раз) desu yo (будет, вот так!).”

けんぎゅうはそれを聞いて、「ありがとうございます」とひざをおつておれいを言いました。Kengyuu wa sore wo kiite (это услышав), "Arigatou gozaimasu (спасибо, премного благодарен)." to hiza wo otte (колени преклонив: «сложив»; oru) orei wo iimasita (поблагодарил; 礼 rei — выражение благодарности; нравственность).

それいらい毎年七月七日にけんぎゅうとおりひめは天の川のちょうどまんなかで会うことができるようになり、毎年涙のさいかいをはたすのでした。Soreirai (с тех пор) maitosi (каждый год) sitigatu nanoka ni (седьмого месяца, седьмого числа) Kengyuu to Orihime wa ama no gawa no tyoudo (丁度 точно: «лист, пласт + счетное слово для происшествий») mannaka de (на середине) au koto ga dekiru (могли встречаться) youni nari (стало так /что могли встречаться/), maitosi (каждый год) namida no saikai wo (еще одна слезная встреча; 再会 «снова + встречаться») hatasu no desita (совершается; hatasu — совершать).

今でも夏になると、夜空に天の川が白く美しくきらめきます。Imademo (даже теперь, по прежнему) natu ni naru to (лето наступает когда), yozora ni (на ночном небе) ama no gawa ga siroku (бело, белым /светом/; siro — белый) utokusiku (прекрасно, красиво) kiramekimasu (сияет, сверкает; kirameku). そのりょうはしにひときわ大きくきらめくほし、けんぎゅうとおりひめです。Sono (эти) ryouhasi ni (на двух, обоих концах; 両端 ryouhasi: «два, оба + конец, окраина») hitokiwa (особенно, значительно) ookiku kirameku hosi ga (большие сверкающие звезды), Kengyuu to Orihime desu.そしてけんぎゅうのそば

に小さなほしがふたつならんでいます。Sosite Kengyuu no soba ni (возле: soba 側 близко, соседство) tiisana hosi ga futatu (маленьких звезды две) narande imasu (следуют; narau — следовать, подражать).それが二人の子どもたちの姿です。Sore ga futari no kodomo-tati no sugata desu (это двух детей образ).

これは今から何千年も前のちゅうごくでのお話です。Kore wa (это) ima kara (от сегодня = от настоящего времени) nanzennen mo (несколько тысяч лет уже) mae no (раньше, прежде; mae — перед) Тууугоку де но (в Китае /сложенный/) ohanasi desu (рассказ есть).

たなばた

おりひめとけんぎゅうのひれん

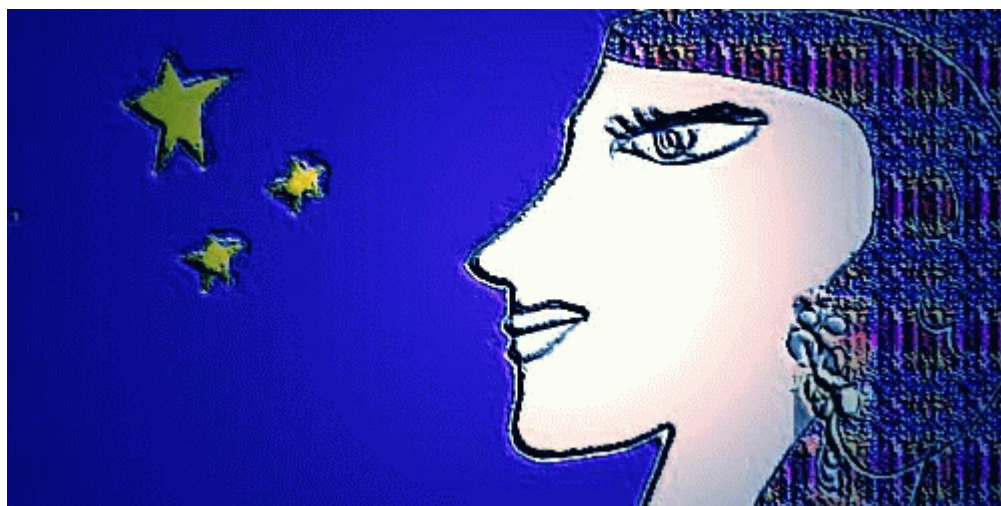
むかしむかしあるところに天の川と呼ばれるところがありました。そこはふたつのせかいにわかれており、一方は人間がすみ、もう一方は神々のすむところでした。

人間のすむところは西のせかい。神のすむところは東のせかいとなっており、そうほうつきあいはありませんでした。

西のせかいに、けんぎゅうという若い美しいせいねんがすんでいました。彼は牛飼いとして毎日牛とともにくらしていた。

一方神のすむ東のせかいには、たいへん美しいおりものをおるおりひめの姉妹がすんでいました。姉妹の末娘はとくに美しい娘でおりものぎじゅうはすぐれておりました。ひろいひろい天の川をはさんで二人はそれぞれくらしていたのです。

ところがある
日のこと、けん
ぎゅうが牛をつ
れてさんぽをし
ていると、天の
川の東にいつの
まにかたどりつ
いてしまいました。
そこでおり

ひめたちが美しいきぬのきものをぬぎ、川で水あびをしているのでした。けんぎゅうはその美しい娘たちの姿を神とは知らずながめていました。たいへん美しいこうけいでした。中でもけんぎゅうは末娘の姿に心をうばわれたのです。そのひとみは初めてのこいに目覚めた若者のそれだったのです。

そのようすをながめていた牛の一つとうが彼にささやきました。

「けんぎゅうよ、あの娘のきものをぬすんでしまいな・・・」

けんぎゅうはそれを聞くと、牛の言うとおりに、末娘のおりひめのきものをそつと木のえだからひきぬくと、いわかげにかくしてしまいました。

おりひめは川からあがり、きものをさがすと自分のきものがなくなっているのに、気がつき、あわてました。

「あとから行くから」とあねたちに末娘は言いました。そしてきものがないのでとべない末娘はその場にはだかでうずくまっておりました。

するとうしろから声をかけられました。

「あなたのきものはここにあります・・・・でもおねがいがあります」

声の方をふりむくと、せいねんがせなかを向けてたっていました。

「わたしのつまになつてほしい」

とせいねんは言いました。

「わたしは天に帰らねばなりませぬ」

せいねんは岩にみをかくしたおりひめの顔をふりかえりました。

「わたしのつまになつてほしい」

けんぎゅうの顔を見て、おりひめはむねをつかれました。そのりりしい姿、その美

しいまなざし。彼女は「つまになってほしい」という申し出を受け入れることにしました。

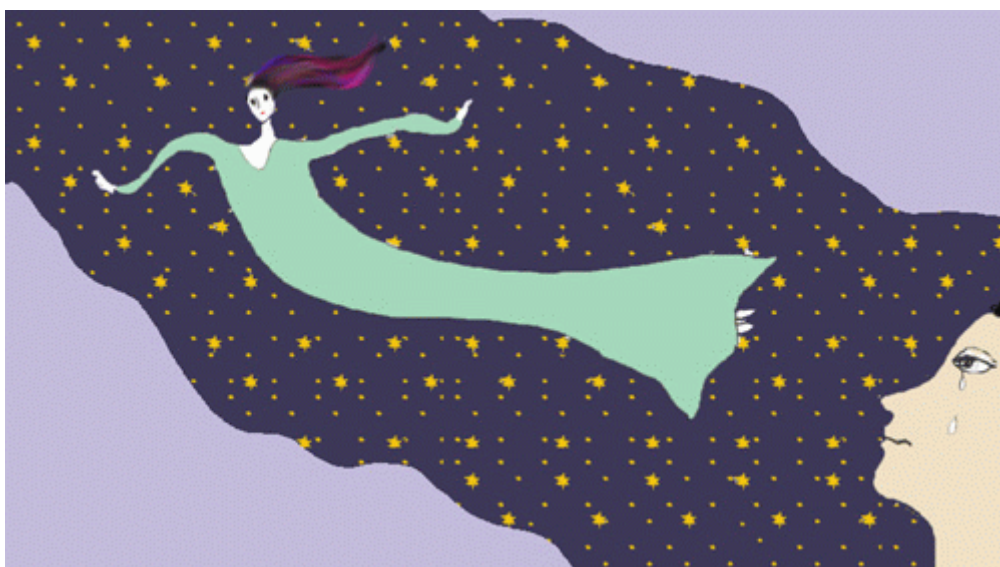
内心、とにかくきものを返してもらえば・・・とも思いました。

やがて二人のあいだに女の子と男の子が生まれました。おりひめは一度も天に帰ることもなく、くらしただのです。けんぎゅうもしあわせ、おりひめもしあわせをかんじ、生まれた子たちもやさしい母と父にかこまれてしあわせでした。

しかしコンロンの山にすむ女神が、おりひめがけんぎゅうのあいだに子どもまでつくり人間のせかいでくらししているのを聞いておこり、はざしりをしました。やきもちだったのです。

「ぜつたいゆるせません。早くおりひめを連れてきなさい。」

女神は天からつかいのものを出し、おりひめをむりやりに連れさりました。

のこされたけんぎゅうと子どもたちは泣きくらししました。しかし泣いてばかりはいられません。ある日、けんぎゅうは二人の子どもをかごに入れてせおう

と天の川の東に向かって歩き続けたのです。

何日も何日もかけて天の川のはしにとうちやくすると、ふしぎなことに天の川はかげもかたちもなくなりました。けんぎゅうがどこに行つたのかと見れば、天の川はとおくに見えるのです。

女神が二人のなかをさくために、天の川のいちをもつと上に上げてしまい、けんぎゅうがおりひめと会えないようにしてしまつたのです。けんぎゅうとおりひめはそれぞれとおくで涙を流していました。

親子ははるかにおくひつこししてしまつた天の川をながめ泣きながらお家に帰りました。家に帰り泣きくらししていると、どうじょうした牛がさきやきました。

「けんぎゅうよ、わしが死んだら、わしのかわを使つてうわぎをつくれ、それを着たら、天の川にのぼれるぞ」

牛はそのままいきをひきとつたのです。けんぎゅうは牛が自分の心をわかつてくれたことと、死をもつて自分のきぼうをかなえてくれようとしていることを知りふたたび泣きました。

彼はさつそくその牛のかわでうわぎをつくり、それを着て子どもたちをかごに入れ、天の川めがけて旅立ちました。

親子が天の川にとうちやくすると、ほしがいたるところにきらめいていて、とても美しいこうけいでした。けんぎゅうはつ

まに会えるよろこびで、もうちようてんになり、子どもたちは「お母さん」とさけびました。

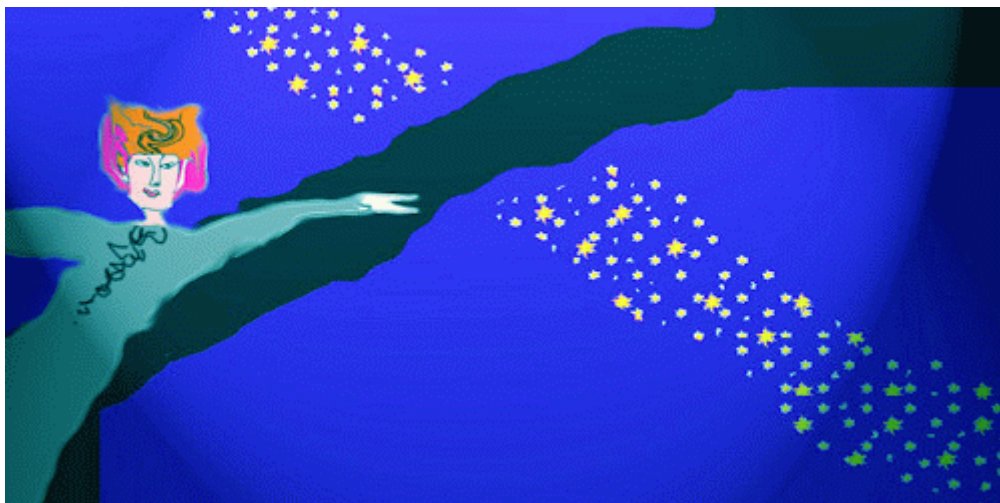
するとそれを見ていた女神はしつとで怒り狂い、天の川のまんなかにかんざしで線を引いて、親子をわたれなくしてしまつたのです。

すると女神の怒りで、川の水がまし、天の川はだいこうずいになつてしまいました。親子はたちまち川のゴウゴウと音のする波にもまれておぼれそうになりました。しかし三人はまだあきらめません。

「お父さん、この川の水をくんではすてて、カラにしましよう・・・そうすればあさせになるでしょう。そうすれば何とかお母さんに会いに行けるでしょう」

けんぎゅうは子どもの意見にしたがい、水をひしゃくでくんではすて、水をくんではすて、けんめいに天の川とかくとうしはじめたのです。

父がつかれると女の子がかわりに、女の子がつかれると男の子がかわりに、じゅんばんに水をくんではすてました。

それを見ていた女神はあわれに思い、三人に言いました。

「もう水をくむのはやめなさい。これからは子どもたちは天の川に母とすむ

が良い。けんぎゅうは七月七日におりひめと会えるようにしてあげましょう。ただし一年に一回ですよ」

けんぎゅうはそれを聞いて、「ありがとうございます」とひざをおつておれいを言いました。

それ以来毎年七月七日にけんぎゅうとおりひめは天の川のちょうどまんなかで会うことができるようになり、毎年涙のさいかいをはたすのでした。

今でも夏になると、夜空に天の川が白く美しくきらめきます。そのりょうはしにひとときわ大きくきらめくほしが、けんぎゅうとおりひめです。そしてけんぎゅうのそばに小さなほしがふたつならんでいます。それが二人の子どもたちの姿です。

これは今から何千年も前のちゅうごくでのお話です。

Текст подготовил Илья Франк

www.franklang.ru